

Johann Wolfgang
Goethe

FAUSTAS

TRAGEDIJA

Iš vokiečių kalbos vertė

Antanas A. Jonynas

VILNIUS

P A S K Y R I M A S

Jūs vėl artėjat, besimainantys šešėliai,
Mane ne sykį lankę praeity.
Ar vėl bandysiu numalšinti jūsų šėlą,
O gal dar likę įkarščio širdy?
Iš ūkanų miglotų prisikėlę
Jūs braunatės ir trokštate valdyt.
Na ką gi – jausdama aistros dvelkimą,
Ir man širdy jaunystė plakti ima.

Linksmų dienų vaizdai pažyra,
Mieli šešėliai, užmiršti seniai,
Nelyg iš primirštos sakmės išnyra
Pirmosios meilės ir draugystės slėpiniai,
Širdy suspurda visa, ką patyriau,
Kas, rodės, jau pranyko amžinai,
Ir atminty draugų veidai sušvyti
Svaigiausiuos klystkeliuos po žemę išblaškyti.

Tie, kas posmus pirmuosius mano skaitė,
Naujų eilių, deja, neišklausys,
Puikus bičiulių ratas išsisklaidė,
Nuščiuovo pritarimo gaudesys;
Žvelgiu į nepažįstamus man veidus, –
Bet tik baugina pagarbus jų dėmesys.
Tie, kurie džiaugės mano posmais iš tikrųjų –
Kas kur išsklido, jei dar vaikšto tarp gyvųjų.

Vėl traukia pasinert į dvasios rimtį
Seniai nebepatirtas ilgesys,

Plevenančiuos dainos garsuos suspindi
Švelnus Eolo arfos skambesys,
Baimingas šiurpulys nusmelkia širdį,
Sušildo grubią sielą liūdesys;
To, ką turiu – tik atspindžiai belikę,
O kas išnyko – tampa realybe.

PROLOGAS
TEATRE

DIREKTORIUS

Jūs pasistengdavot abudu visados
Padėti man, kai spaudė bėdos.
Manau, kad galime ir vokiečių kraštuos
Iš savo amato sėkmės tikėtis.
Tereikia mažmožio – įtikti miniai,
Juk vis dėlto gyvename iš jos.
Scena jau paruošta, sukaltos vinys –
Nors tiesiai imk ir lipk ant pakyls.
Žiūrovai laukia šventės ir išplėtę
Akis ją tikisi išvysti kuo guviau.
Vieni niekai jų dvasią apžavėti,
Nors taip sutrikęs aš dar nebuvau:
Jų skonis, aišku, vulgarus ir prastas,
Bet apsiskaitę ponai neprastai.
Mums reiktų to, kas turi naują prasmę
Ir būtų perteikta šviežiai, bet paprastai.
Kas gali būti maloniau už spūstį,
Kai nekantraujančių žmonių minia
Prie mūsų balagano ima grūstis
Ir braunasi pečiais ir krūtine?
Kai žmonės plūsta, veržiasi kaip jūra,
Nors dar nė ketvirtos nėra, šviesu,
Lyg išbadėję prie kepyklos durų
Dėl bilietėlio grumias prie kasų –
Juk tai vien tavo nuopelnas, poete!
Tik tu kaip draugas man gali padėti!

POETAS

O, liaukis man kalbėjęs apie minią!
Aš amą prarandu vos ją pamatęs,
Ji tik į sumaištį įtraukia begalinę
Tarytum kunkuliuojantis verpetas.
Tu pakylėk mane dangaus mėlynėn,
Kuri poetui tyrą džiaugsmą žada,
Kur Viešpaties palaimintam kampely
Ir meilė, ir draugystė skleistis gali.

Mintis dar tik formuojasi, tik sklando,
Plevena droviai širdyje giliai,
O mes paskubomis išrėkti bandom –
Ir ją sutraiško kasdienybės gaivalai.
Dažnai tik tai, kas daugel metų brendo,
Išreikšta gali būti tobulai.
Kas spindi – tą akimirka paglemžia,
O tikras menas pasilieka amžiam.

KOMIKAS

Tos jūsų aimanos dėl amžinybės!
Jei aš ja rūpinčiaus, tai žmogui,
Kuris šiandieną pokštų tikis,
Kas liktų? Reikia juoko – duokim!
Juk smagūs įvykiai, nutikę dabarty,
Manau, taipogi šio bei to verti.
Kas moka prisitaikyt prie minios,
To publikos kaprizai nesuglumins,
Ir kuo daugiau žiūrovų atkulniuos,

Tuo paprastesnis pokštas juos išjudins.
Gabumų, aišku, niekas neatstos,
Tačiau jei turite fantaziją neblogą,
Pridėkit proto, išmonės, aistros
Ir negailėkit sąmojo bei juoko.

DIREKTORIUS

Ko reikia žmogui? Paganyt akis,
Tad pirmenybę veiksmui teikia jis.
Kai vienas epizodas veja kitą,
O publika vos vyksmą sekti spėja,
Jūs tampa burtininkais nematytais,
Jie jaučias jus beveik įsimylėję.
Kadangi publika marga, tai reginys
Taip pat tik margas tiks kiekvieno skoniui,
Juk būtent sau kažką atradęs pasakys,
Kad vakaras jam pralėkė maloniai.
Galų gale ar man mokinti jus,
Kaip valgi padalinti į kąnelius:
Įdėkit, kad ragu išėitų vykęs,
Truputį išmonės, šiek tiek teisybės,
Ir jus draskys minia į skutelius.

POETAS

Nejaučiat patys, kokią blogį sėjat!
Man kaip kūrėjui net klausytis gėda –
Jūs rašliavai nevykėlių mėgėjų
Jau, regis, skiriat tikro meno vietą.

DIREKTORIUS

Toks priekaištas – pigus akių dūmimas.
Žmogus, kuris iš tikro darbo imas,
Sau tinkamiausią instrumentą renkas –
Nelygu kokį medį skaldyt tenka.
Pažvelkit, kam jūs rašote daugiausiai –
Vieni – iš nuobodumo apsiblausę,
Kiti – pakilę nuo taukuoto stalo,
Treti – o tai jau apskritai blogiausia –
Suriję šūsnius įvairių žurnalų.
Jie tik smalsumo tuščio genami, iš dyko
Buvimo renkas lyg į kaukių balių,
Šmėžuoja damos – mat savuosius kykus
Viešumoje pademonstruoti gali...
Poete, nusileiskit į tikrovę,
Gana klejot aukštybėse dausų!
Jūs įdėmiau pažvelkit į žiūrovą –
Jis abejingas ir nevėkšla iš tiesų!
Tas po spektaklio kortom lošti sės,
Ano – glėbys meilužės naktį laukia,
Taip ir norėtus pasakyt visiems –
Kuriem galam kankinti mūzas, drauge?
Sakau – sumeskite krūvon bet ką,
Ar verta dailinti kiekvieną frazę?
Jiems per paini net ir mintis paika,
Todėl užtenka vien priblokšti dvasią – – –
Bet kas jums? Įkvėpimas ar ekstazė?

POETAS

Nutilk, pasieškok kitų vergų!
Poeto teisės šventos, ir vargu
Ar jis kada, paklusęs tavo valiai,
Jas lengvabūdiškai niekams švaistyt pradės.
Kur slypi kerinčios kūrėjo galios?
Kokiais keliais jos prasismelkia lig širdies?
Argi ne sąskambiais, kuriais siela poeto
Su šiuo pasauliu geba susiliesti?
Kai abejingai verpia savo giją
Ratelį amžiais sukanti gamta,
Kada neharmoningoj kūrinijoj
Viena esybė nuolat niaujas su kita,
Kieno dėka ratelis bėga lygiai
Ir gaiviai užburia ritmu švelniu,
Ir jungias padriki garsai vienybėn,
Skambėdami akordu prakilniu?
Kieno valia kaip vėtra aistros šėla?
Saulėlydžio žara pilna rimties?
Kas dar galėtų taką savo mielai
Pavasario gėlių žiedais nutiest?
Kieno dėka pavirsta į šlovingą
Vainiką didvyriui šakelė paprasta?
Kas vienija dievus ir sergėja Olimpą?
Žmogaus galia, poeto atskleista.

KOMIKAS

Tad ją ir panaudokite kaip dera
Ir duokit valią savo įkvėpimui
Lyg kokią meilės avantiūrą tveriant:
Štai netikėtas jų susitikimas...
Jausmai... Paskui jau viskas lyg savaime:
Klasta, rapyros, vėl jie džiaugias laime...
Sužadėtuves... Vėl kančia... Neranda vietos...
Ir taip toliau, žodžiu – yra libretas.
Štai tokią pjesę mums ir parašykit!
Žmonių kasdienėj buityje pasikapstykit!
Visi kažkaip gyvena, bet retai
Kuris išvelgia tiek, kiek tu matai.
Paveikslui nesuteikite per daug aiškumo,
Daugiau apgaulės nei tikroviškumo –
Geriausias gėrimas iš to užsimaišys,
Ir jį mielai praris pasaulis šis.
Auksinis žiedas dabarties jaunimo
Su dėkingumo virpuliu klausys
Šio kūrinio tarytum apreiškimo,
Ir gaubs švelnius jų veidus ilgesys,
Ir gal ne vienas baugščiai suvirpės,
Kažką pajutęs kertėje širdies.
Jie moka dar ir juoktis, ir raudoti,
Dar gerbia polėkius, pilni vilties –
Patyrusiems nedaug ką galim duoti,
Tačiau ateinanti karta juk patikės!

POETAS

O, kad anuos laikus gražinus,
Kai vien į ateitį žvalgiaus,
Kai įkvėptų dainų šaltinis,
Atrodė, trykšti nesiliaus,
Kai žemės ūkanos man sklaidės
Ir skleidės pumpurų gelmė,
Kai slėnių žydinčiom gelėm
Ilgai gėrėdavaus apkvaitęs...
Aš nieko neturėjau, bet nestigo
Tiesos troškimo ir iliuzijų skaistybės.
Kas sugrąžins kančios palaimą,
Siekimą paslaptis pažint,
Aistringą meilę, neapykantą bebaimę,
Kas man jaunystę sugrąžins!

KOMIKAS

Jaunystės reikia, mielas drauge, tik tada,
Kada prispaudžia priešas mūšy,
Tada, kai su netramdoma aistra
Prie tavo kaklo glaudžiasi meilužė,
Tada, kai tu eini lenkčių,
Ir nugalėt varžovą reikia,
Arba kai siautėji lig paryčių,
Geri ir lėbauji be saiko,
Bet tam, kad meiliai virpintum stygas
Ir melodinę skambesį išgautum,
Kad pasirinkęs temą, į lankas
Protu nebesuvaldomas nenukeliautum,

Kaip tik praverčia patirtis visa,
Juk reikia laiko, kad pasiektum tobulumo,
O kad senatvėj suvaikėjam – netiesa,
Tiktai pamatom, kokie visad buvom.

DIREKTORIUS

Labai prasmingas žodžių srautas,
Tačiau veiksmai taip pat svarbu.
Gal laikas liautis gražbyliauti
Ir metas kibti prie darbų.
Kiek galima tuščiai plepėti –
Tik dirbant polėkis ateis.
Jei norit išgarsėt, poete,
Nepasikliaukit vien kerais.
Pats žinot, apie ką mes kalbam –
Gėrimas turi trenkt į galvą;
Taigi jau šiandien ruošk statinę,
Kurion rytoj supils vynu.
Diena pralėks lyg jos nebuvo,
O įkvėpimas nepasikartos,
Tad jeigu sukas žodis ant liežuvio,
Ryžtingai stverk, kol nepražuvo,
Kaip vagį griebk už pakarpos.
Teatruos šiandien, puikiai žinom,
Pats velnias nieko nesumos,
Todėl nesukit sau galvos
Dėl įrengimų ir mašinų:
Jei norit – plūs šviesa dangaus,
Siaus stichijos, žėruos žvaigždynai,

Vanduo, ugnis, aukšti kalnynai,
Žvėrių ir paukščių – kiek kas pageidaus.
Pakaks šiam balagane vietos
Viskam, ką pavaizduot norėtus –
Keliaukit sau per jūras ir žemes,
Ir, jeigu norite, iš rojaus skriekit
Tiesiog į pragaro gelmes.

PROLOGAS DANGUJE

Dievas, Jo dangiškoji kariauna.

Vėliau – Mefistofelis

Trys arkangelai

RAPOLAS

Visatos choro begalybėj
Per amžius saulė gaus ir gaus,
Nubrėžtame kely ją lydi
Griausmingi sąskambiai dangaus.
Įgauna angelai beribių
Jėgų, gėrėdamiesi ja;
Šlovingų tvarinių didybė
Vis ta pati ir vis nauja.

GABRIELIUS

Net nebejaučia savo greičio,
Kai sukas žemė skriedama,
Dienų žėrėjimą pakeičia
Naktų grėsminga gūduma;
Uolų granitas aiži, gūra
Putotam jūros ošime,
Ir sukas akmenys ir jūra
Kartu su skriejančia žeme.

MYKOLAS

Viena per kitą audros pliekia
Ir maišo jūrą su krantais,
Apraizgo visa, ką pasiekia
Tūžmingais negandų tinklais.

Grésmingai niokodami kerta
Žaibai trenksmu iš debesų, –
Bet nesiliaujam, Dieve, garbint
Tavų užmanymų šviesių.

VISI TRYS

Tai angelams jėgų beribių
Per amžius teikia danguje,
O Tavo tvarinių didybė
Vis ta pati ir vis nauja.

MEFISTOFELIS

Štai, Dieve, aš ir vėl esu greta,
Klausk ko geidi, ir pabandysiu atsakyti.
Juk šiaip jau savo palankumo niekada
Neskyrei man mažiau nei visai svitai.
Nepyk, bet prakilniai kaip šitos dvasios
Giedoti liaupsių taip ir neišmokau,
Juoba iš mano lūpų tokios frazės
Tau, jei mokėtum juoktis – keltų juoką.
Nedaug nutuokiu apie sandarą visatos,
Tačiau žmogaus vargai man aiškiai matos:
Mažasis žemės viešpats liko vertas
Tik tiek, kiek buvo vertas vos sutvertas.
Manau, kur kas lengviau tam vargšui klotųs,
Jei jam nebūtum kibirkšties šventos įžeręs,
Mat savo protą jis temoka panaudoti,
Kad elgtųs žvėriškiau, nei elgias žvėrys.
Nepykit, bet kai pažiūriu į žmogų,

Galiu palygint jį nebent su žiogu –
Tik strapalioja nenustygdamas po žolę
Ir savo seną giesmę traukia uoliai.
Kad bent akimirkai nurimtų žolėje
Ir liautųs nosį kaišiojęs! Deja!

DIEVAS

Jau viską pasakei, ką sugalvojai?
Tu amžinai tik skundies ir dejuoji.
Nejaugi žemėj nieko gero nematai?

MEFISTOFELIS

Deja, ten viskas nuolatos ne taip.
Prisižiūrėjęs tų žmonių kančios,
Aš nejučia ir pats blogai jaučiuos.

DIEVAS

Pažįsti Faustą?

MEFISTOFELIS

Daktarą?

DIEVAS

Jisai

Tarnauja man.

MEFISTOFELIS

Savotiška tarnystė!

Jis manos dangiška mana pramisti,

Vis metasi į tolimas bekraštes,
Aistros apsėstas, regis, tuoj pasius;
Nurimtų tik dangaus žvaigždes nuraškęs
Ir žemės igeidžius patenkinęs visus,
Ir nors nerimstantis jo protas blaškos,
Bet niekados pasotintas nebus.

DIEVAS

Jis, aišku, klaidžioja, bet ieško kelio,
Ir jeigu pasikliaus manim – klejonės baigsis;
Juk sodininkas iš pačių pirmų lapelių
Jau atpažįsta, koks bus medžio vaisius.

MEFISTOFELIS

Kertu, kad šitą naivų sutvėrimą
Galiu nuvest klaidžiausiu takeliu,
Tik duokite man savo sutikimą.

DIEVAS

Aš nieko tau uždrausti negaliu,
Kol jis dar gyvas. Ir kol jis dar ieško,
Tol renkasi iš daugelio kelių.

MEFISTOFELIS

Esu dėkingas jums, juk mato Viešpats,
Kad tarp negyvėlių jaučiuos nejaukiai –
Mane labiau rausvi skruosteliai traukia.
Kažkaip nemiela prie lavono prisiliest,
Man, kaip tai katei, reik gyvos pelės.

DIEVAS

Gerau jau, imkis jo, kai panorėsi.
Atplėšk jį nuo gaivių šaltinių,
Tempk pragarmėn ir, jeigu sugebėsi,
Gėrėkis, jį palikęs tankumynuos.
Tačiau jaučiu – tau teks gėdingai pripažinti,
Kad žmogų net ir klystkeliuos tamsiuos
Ne taip jau paprasta ir lengva paklaidinti.

MEFISTOFELIS

Na ką gi, tuoj išvysim, kas teišus.
Tokių lažybų aš pralošt nepratęs.
Tiesiog matau, kaip jau keroja medis,
O aš triumfuodamas raškau vaisius.
Jis džiaugsis, dulkes man laižydamas nuo batų,
Kaip mano prosenelė žvilganti gyvatė.

DIEVAS

O štai tada galėsi ir ateiti,
Ir aš mielai atversiu tau duris.
Iš dvasių, nusiteikusių tik neigti,
Mane mažiausiai trikdo šelmis juokdarys.
Žmogaus ryžtu neverta pasikliauti –
Jis linkęs mėgautis ramybe pataluos,
Todėl džiaugiuosi, kad veržies pasitarnauti
Ir jį kaip kipšas spausi prie veiklos.

O jums, dangaus vaikai tikrieji,
Derėtų šlovint tvarinius Kūrėjo!

Kas amžiais tvyro, vyksta ir gyvena,
Apgaubkit savo meile ir dvasia,
O tai, kas dar tik efemeriškai plevena,
Išsaugokit neblėstančiose mintyse.

MEFISTOFELIS

Tie pokalbiai su senuku ištis malonūs,
Su juo sutart ir pasitart pavyksta švelniai.
Tikrai smagu, kai toks garbingas ponas
Taip žmogiškai pasižneka su velniu.

TRAGEDIJOS
PIRMA
DALIS

NAKTIS

Ankštas kambarys su aukštais gotiškais skliautais.

F a u s t a s, pilnas nerimo, sėdi savo kėslė prie pulto

FAUSTAS

Tataigi! Svarūs mokslo vaisiai –
Ir filosofijos vingrybes gliaudau,
Ir medicinos moksluose, ir teisėj,
Deja, net teologijoje susigaudau;
Tiek sukaupiau savy, tačiau
Likau kvailys kaip ir anksčiau.
Esu magistras, daktaro traktatą
Sukurpęs, jau veik dešimt metų
Vedžiodamas už nosies studentus
Bet kaip juos mokau ko paklius,
Ir pats matau, kad nieko mums žinot neskirta!
Vien ši mintis sugniaužia širdį.
Žinau, protu man niekad neprilygo
Tie daktarai, magistras, advokatai ir šventikai,
Atsižadėjau abejonių, skrupulų visų,
Ir man nei pragaro, nei velnio nebaisu, –
Bet kas iš to, jei džiaugsmo nerandu,
Kam apsimest, kad viską suprantu,
Kam apsimesti tuo, kurs moka
Atverst ir geresniu paversti žmogų?
Gyvenimas nevertas šuns buities,
Net jei šlovės vainiką kas išties
Arba pasiūlys pinigų ir turtų!
Todėl aš ir imuosi burtų,
Šaukiuosi dvasios paspirties,

Kad man atvertų paslaptis būties,
Kad, veltui nesidėdamas esąs
Išminčius, dėstantis neaiškus sau tiesas,
Patirčiau, kaip man tampa pažinus
Daiktų vidinis sąryšis painus,
Pasaulio pagrindus ir priežastis išvysčiau,
O ne tuščiai žodynus knisčiau.

Juk visa tai – kankynė tik.
O pilnatie, dar vienąsyk
Pasižiūrėk, kaip lig gaidžių
Aš čia, tarp popierių, budžiu;
Nužvelk, bičiuli nebylus,
Užgrioztus knygomis stalus!
O, kad galėčiau pasileist
Kalnais, mėnulio nušviestais,
Su dvasiom siausti tarp uolėtų grotų,
Klajot po miglą pievų ūkanotų
Ir nusiplaut rasa nuo kūno
Tą glitų tvaiką mokytum!

O varge! Aš dar vis šitoj skylėj?
Siauruos nuspalvintuos languos
Užlūžę saulės spinduliai
Net nepasiekia šios landos.
Tarp dulkių, knygų išminties bedantės,
Tarp pergamentų, kuriuos ėda randys,
Kur lig viršaus, po akmeniniais skliautais,
Aprūkę stirtos rankraščių sukrautos,

Retortos, tigliai, buteliukai,
Dar protėvių liesti daiktai,
Seniai nereikalingi ūkiui, –
Štai koks pasaulis tavo, štai!

Ir tu dar klausi, ko širdis
Iš baimės gūžias nejučia?
Ko gniuždo aistrą neviltis,
Ko stingdo polėkius kančia?
Užuot gėrėjęsis svaigia
Gyvybe Dievo tvarinių,
Trūniji plėkstančiam tvaike
Tarp tų skeletų dulkinų.

Bėk! Ir neatsigręžk atgal!
Nejaugi kelio neparodys
Ši paslapčių pilna knyga,
Kur glūdi Nostradamo žodis?
Klausyk, ką šnabžda tau gamta,
Ką tau žvaigždynų raštai skelbia,
Ir atsivėrus visata
Padės išgirsti dvasių kalbą.
Tuščiai viliesi vien protu
Tuos ženklus magiškus aprėpti.
Jau dvasių šnaresį juntų.
Ar girdite? Meldžiu jus, atsiliepkit!

Atsiverčia knygą ir išvysta makrokosmo ženklą

Kokia palaima šitas piešinys
Užlieja mano sąmonę iš karto!
Jaučiu, kaip jauno įkarščio vilnis
Nerimastingai sieloje užverda.
Kuris dievų sukūrė ženklą šį,
Kad jis sutramdo įniršį ir šėlą,
Kad išsisklaidžius tamsai sieloj
Aš su aistra, kurios nenoriu numalšint,
Stebiu, kaip traukiasi gamtos jėgų šešėliai?
Gal aš ir pats jau vienas iš dievų?
Prieš mano žvilgsnį veriasi ir spindi
Esmė gamtos pavidalų gyvų;
Imu suvokti mokytojo mintį:
„Į dvasių sodus vartai atlapoti,
Tiktai pažadink protą ir jausmus,
Ankstyvo ryto spinduliais rasotais
Atsigaivink ir leiski jiems pabust“.

Įdėmiai tyrinėja ženklą

Kaip sklandžiai susipynus visuma,
Kokia tvarkinga sąveikų darna!
Erdvių būtybės, nepaliaudamos dalintis
Tarpusavy šviesos auksiniais indais,
Tarp žemės ir dangaus gelmių nebyliai
Plevendamos tai leidžiasi, tai kyla,
Ir harmoningai visuma visatos spindi!

Koks reginys! Tačiau tik reginys, deja!
Kada suvoksiu aš, kas glūdi gamtoje?
Kur užrakinti gyvasties šaltiniai,
Maitinę dangų su žeme kartu?
Nejau nelemta prisiliest prie tų krūtų,
Kurios numaldo troškulį ir atgaivina?

Nusivylęs varto knygą ir išvysta žemės dvasios ženklą

Šis ženklas daug labiau patinka man!
Jaučiu, kaip vis naujų jėgų įgaunu
Ir svaigt imu tarsi nuo vyno jauno –
Tu, žemės dvasia, man atrodai artima.
Stiprėja ryžtas prieš pasaulį kilti
Ir nešti žemei neviltį ir viltį,
Ir, jeigu lemta laivo pražūtį patirti,
Be baimės atlaikyti vėjų kirtį.
Jau niaukstosi dangus –
Mėnulio nematyt –
Štai lempa gęsta!
Štai dūmai! – Spinduliai raudoni
Man apie galvą sukas. – Šiurpas,
Padvelkęs iš viršaus žemyn,
Tuoju sugriebs!
O dvasia! Trokštu ir jaučiu – tai tu sklendi...
Ateik! Ateik!
Kaip blaškosi širdis!
Kaip drasko širdį
Jausmai, kurių neteko dar patirti!

Jaučiu, kaip tau visa esybe atsiduodu.
Ateik! Ateik – nors tai gyvybę man kainuotų!

*Paima knygą ir paslaptį išstaria dvasios ženklų burtų žodį.
Plyksteli rausva liepsna, ir iš jos pasirodo D v a s i a*

DVASIA

Šaukei mane?

FAUSTAS

nusigręždamas
Koks reginys kraupus!

DVASIA

Į mano sferų erdvę broveis godžiai,
Maldaudamas, kad aš susiviliočiau,
Ir štai...

FAUSTAS

O siaube! Kaip norėčiau aš pabust!

DVASIA

Visad meldei išvysti mano veidą,
Išgirsti balsą ir pažvelgti į akis.
Štai aš ir čia! Tai ko dabar drebi?
Nejau stiprybė antžmogį apleido?
Kur dingo polėkių aistra gaivi?
Kur tas, visatą tveriantis savy,
Ją puoselėjęs kaip relikvijas šventąsias

Ir taręsis prilygstantis mums, dvasioms?
Kur dingo Faustas, kurio balso aš klausiaus,
Kuris ieškojo pašnekovo, sau lygaus?
Nejau tai tu, nuo vieno mano kvapo
Visa esybe virpantis kaip lapas?
Kaip kirminas, kuriuo bet kas pasišlykštės?

FAUSTAS

Manai, kad pasitraukt turiu? Tu klysti!
Taip, Faustas aš, ir tau prilygstu!

DVASIA

Būties sūkury,
Verpetuos buities,
Aš kylu ir leidžiuos,
Tai šen, tai čia,
Be laiko, be skaičiaus,
Mirtis ir pradžia,
Ámžinos jūros ·
Dienos ir naktys,
Gyvenimo siūlus
Audžiančios staklės;
Ir laiko staklėms be perstojo užiant
Aš audžiu Dievui gyvą drabužį.

FAUSTAS

Veiklos dvasia, pajėgianti išvysti
Erdves pasaulio, tu tokia man artima!

DVASIA

Tik tam prilygsti, kas tavy įvyksta,
Tačiau ne man.

Išnyksta

FAUSTAS

sukrėstas

Ne tau?
Tai kam?
Aš, pagal Dievo atvaizdą sutvertas,
Tavęs nevertas?

Kažkas beldžia

O nelaboji! Atpažįstu asistentą!
Ir kas gražiausiomis akimirkom jį atveja?
Kodėl, kai jau grimzti vaizdų pilnatvėje,
Koks nors sudžiūvęs knislius lenda?

*Įeina Vagneris su chalatu ir naktine kepuraitė,
rankoje laikydamas lempą.
Faustas nepatenkintas atsigręžia*

VAGNERIS

Atleiskite, jūs skaitėt monologą
Iš graikiškos tragedijos? Beje,
Ir man vertėtų šito meno pasimokyt,
Prakusk retorikoj – ir seks minia.

Girdėjau, kad dabar, jei tik neklystu,
Net kunigai mokinas iš artistų.

FAUSTAS

Taip, kai komediantas pats šventikas –
O šiais laikais tai įprastas dalykas.

VAGNERIS

Kai ištisai namuos, prie knygų tūnai,
Tiktai šventadieniais gali šį tą išvyst,
Ir tai nebent per linzes, iš atstumo –
Labai sunku palenkt žmonių mintis.

FAUSTAS

Be jausmo visos pastangos bevaisės –
Jeigu neplaukia žodžiai iš širdies,
Kad ir į kokią gražbylostę leisis,
Parapija klausys, bet negirdės.
Ką ir kalbėt, tuštybės nepaslėpsi –
Surinkęs atliekas nuo svetimų stalų
Bandyk nebandęs pūsti liepsną
Iš pūpsančios krūvelės pelenų.
Nebent vaikams galėtų to pakakti
Ar prietrankoms, nors nesvarbu ir tiems.
Bet kaip priversi širdį plakti,
Jei pats kalbon neįdedi širdies?

VAGNERIS

Bet daug kur gali iškalba padėt.
Čia man, jaučiu, dar reiktų padirbėt.

FAUSTAS

Kalbėkit sąžiningai, ką išmanot;
Tik kvailiui rodos, kad visur jis išimtis.
Nereikia jokio ypatingo meno –
Pati savaime atsiskleidžia išmintis.
Kada turi ką rimta pasakyti,
Neimsi žodžio maigyt ir vartyti.
Tos visos kalbos, kur patosas įstabus
Su kiekviena fraze vis įmantrėja,
Nuobodžios, tarsi rudenio lapus
Vejojantis nykus kaukimas vėjo.

VAGNERIS

Žinau, kad menas amžinas, tačiau
Koks trumpas kelias skirtas žmogui!
Štai darbą stengiesi atlikti kuo kruopščiau,
Tačiau širdy ir sąmonėj baugoka.
Visokiom priemonėm kapstais į priekį,
Kad prie pirmų šaltinių prisiirtum,
Ir šiaip ne taip pusiaukelę pasiekęs
Matai, kad jau atėjo laikas mirti.

FAUSTAS

Tie pergamentai! Argi jie šventa versmė,
Kad amžiams troškulį galėtų numalšinti?
Ar gali atgaivinti sielą mintys,
Netrykštančios iš jos pačios gelmės?

VAGNERIS

Atleiskite, bet kaip yra puiku
Nugrimzt į dvasią praeities laikų,
Išvysti, ko išminčiai andai siekė
Ir kaip toli mes pažengėm į priekį.

FAUSTAS

Kurgi jau ne! Pačias žvaigždes sugriebiam!
Nuo praeities laikų, brangus kolega,
Ne mums nuplėšti antspaudus septynis;
Tai, ką laikų dvasia jūs laikot esant,
Tereiškia tik pačių rašėvų dvasią,
Kur tie laikai kaip nytyt susipynę.
Ir ko tik ten prinarpliota nėra!
Nulūši sprandą, pažiūrėt sumanęs,
Kažkokia sendaikčiais užgriozta kamara
Arba iš viso gatvės balaganas
Su jam pritaikytomis frazėm nemirtingom,
Kurios tiktai lėlių burnom ir tinka.

VAGNERIS

Tačiau žmogus! Visatos begalybė!
Juk paslaptis šitas pažinti reikia!

FAUSTAS

Pažinti! Na ir kas šiam žody slypi?
Ar žino kas, koksai tikrasis vardas vaiko?
Reti išminčiai, kur kažką pažino
Ir naiviai tuo pasidalyti ryžos,
Jausmus ir pažiūras išsakę kvailai miniai,
Nuo seno mirdavo ant laužo ar ant kryžiaus.
Bet jau, sakyčiau, metas gult, vėlu.
Šiam vakarui pakanka, drauge mano.

VAGNERIS

O man atrodo, kad pernakt galiu
Sédėt, tokias galias mintis gvildenant.
Į mokslus kibus su aistra, sunku sustoti:
Nors daug žinau, bet viską norisi žinoti.

Išeina

FAUSTAS

vienas

Užsispyrimo tas keistuolis nepristinga.
Į šlamšto krūvą godžiai įsiraus
Ir knisas, bene ras ką nors gudraus,
O randa kokį slieką – ir laimingas!

Ir šis žmogelis turi teisę prasižiot,
Kai dvasių atspindžiai aplinkui riba?
Tiek to, šį kartą reikia tik dėkot
Tam vargiausiajam iš visų būtybių,

Jisai išgelbėjo nuo proto sumaišties
Ir leido kiek nuo abejonių atsipūsti.
To milžino akivaizdoj ištis
Turėjau tikras gnomas pasijusti.

Aš, gyvas Dievo atvaizdas, kuris
Jau manės amžinas tiesas palietęs
Ir savo žemišką drabužį žemėn sviedęs,
Savim dangaus skaistybėje besigėręs, –
Kaip aš galėjau taip puikybėn pasikelt!
Maniaus turįs net cherubinams valios
Ir sau atrodžiau vos ne visagalis,
Gamtos arterijomis sruvo mano galios,
Ir tik griausmingas žodis parbloškė atgal.

Nevertas aš su tavimi lygiuotis!
Jėgų pakako tik tave atsivilioti,
O sulaikyti – per menka jėga.
Laiminga nuopuolio minutė,
Didybės ir kančios pilna,
Į neišvaizdžią žemės būtį
Tu žiauriai gražinai mane.
O viltys, polėkiai, užsimojimai platūs,
Turiu juos tramdyt ar paklust? Kas atsakys?
Deja, ir mūsų aistros, ir mes patys
Dažniausiai esame kliūtis.

Tauriausi potyriai, širdy vos prasivėrę,
Išsklinda rūpesčių pritvinkusiam ore;

Kai prasimanom šio tokio gėrio,
Aukštesnis gėris rodos chimera.
O polėkiai, suteikiantys gyvenimui vertės,
Atgrumba nuo kasdienės sumaišties.

Vaizduotės skrydžiuos kartais mintimis
Pakylame lig amžinybės plotų,
Bet greitai susitraukia kambarys
Nuo kasdienybės rūpesčių vienodų.
Ir net nepastebim, kaip įpročio angis
Širdies kertėj giliai susirangys
Ir tau nei džiaugtis, nei svajot neleis;
Vis rodysis pavidalais naujais:
Tai žmoną, tai vaikus primins, tai ūkį,
Baisu ir gaisro, ir nuodų,
Imi drebėt dėl dar tik būsiančių bėdų
Ir net dėl to, ko apskritai negali būti.

Ne Dievas aš, ir nėr ko įsijausti;
Aš kirminas, kuriam tik dulkes rausti,
Jomis kvėpuoju ir jomis mintu,
Kol žūsiu po paklydėlio padu.

Argi ne dulkės visa, ką liečiu,
Suspaustas tarp šitų aukštų lentynų,
Tas visas turtas, ėdamas trandžių,
Tvertas būti pavadintas sąvartynu.
Ir čia sulaukt atsakymų tikiuos?
Ką sužinosiu iš gausybės knygų –

Kad žmonės žemėje kentėjo visados,
O laimė – retas prabangos dalykas?
Ko, kaukole, šiepies? Bandai paguost,
Kad ir tavy kadaise mintys lydės,
Ieškojai džiaugsmo ir kentei varguos,
O siekdama tiesos niekingai klydai?
Bepiga jums šaipytis nuolatos,
Bedvasiai prietaisai ir instrumentai,
Turėjot būti mano raktai, bet gamtos
Spynos man atrakint jumis nelemta.
Pro tuos vartus nei įsilaužt, nei prisibelst,
Gamta nenori savo paslapčių atverti,
Ir kol pati ji gaubto nepakels,
Tol nepadės nei dantračiai, nei svertai.
Tie prietaisai, neliečiami seniai,
Nebent gal tėvo kažkada naudoti,
Tie smulkiai prirašyti ritiniai,
Trūnijantys ir nuodegom pajuodę!
Geriau praūžęs būčiau juos draugų būry,
Negu dabar jie slėgtų mano protą!
Ką iš tėvų paveldėjęs turi,
Jau vien juos gerbdamas turėtum panaudoti.
Bepasmis turtas lyg našta bjauri;
Naudokis tuo, ką mirksnis duoda!

Tačiau kodėl tarytum koks magnetas
Šita retorta mano žvilgsnį traukia?
Kodėl žiūrėdamas į ją jaučiuos lyg jaukiai
Mėnulio pilnaties palaukėje užlietas?

Būk sveikas, vienišas taurasis inde,
Su pagarba tiesiuos tave paimti!
Tu proto genijaus viršūnė tobula,
Svaigiuosius syvus augalų sutraukus,
Apdovanota mirtina galia,
Suteik dabar malonę savo draugui!
Žvelgiu – ir mano skausmas palengvėja,
Imu tave – ir jaudulys menkėja,
Ir sielos potvynį atslūgstant pajuntu.
Nušvinta jūros vandenys patvinę
Ir kviečia per tą gelmę veidroдинę
Į naują dieną, link naujų krantų.

Atskrieja į mane ugnies vežimas,
Ir aš jau pasirengęs, jau galiu
Į eterį panirt ir begalinėm
Erdvėm pakilti link pasaulių tobulų.
Dievų aukštybės, sklidinos palaimos,
Tu vertas jų, nors ką tik kirminu rangeis?
O taip! Jau žemės saulė nusileidus,
Ir savo veido jai atgręžti nebegeisk!
Išdrįsk atplėšt vartus ir ženklą į rūmus,
Kurių vien vaizdas keltų šiurpulį bet kam,
Ir pats įrodyk, kad žmogaus orumas
Nepuls keliaklupsčiaut dievam,
Nesuvirpės prieš prarajos nasrus,
Kurios fantazijose susitvėrė savo kančiai,
Ir į pražiotą ryklę žengs narsus,
Nors plaikstosi liepsnos ugniniai karčiai;

Atstumk dvejones ir bailias mintis,
Nors ir žinai, kad gresia Nebūtis.

Štai ji, tauriausio krišto taurė!
Ilgai dulkėjai savo futliare,
Tiek metų net nepaliečiau tavęs.
Menu, kaip pokyliuos spindėjai išdidžiai,
Ir kaip keliaujant tau iš rankų į rankas,
Užkaisdavo garbingieji svečiai.
Derėdavo pašlovint eilėmis
Briaunų paviršiuos blykčiojančią ugnį
Ir tik tada išgerti ligi dugno.
Ko tik nebūdavo jaunystės naktimis!
Dabar tavęs kaimynui neištiesiu
Ir apie grožį gražbyliauti nepradėsiu;
Nuo šio nektaro staigiai svaigt imi.
Štai rusvas skystis teka briaunomis;
Aš jį sukūriau, aš jį ir renkuos,
Ir paskutinę taurę pilna širdimi
Keliu už aušrą, brėkštančią rytuos!

Priglaudžia taurę prie lūpų

Pasigirsta varpų gausmas ir choro giedojimas

ANGELŲ CHORAS

Kristus prisikėlė!
Džiaukitės, mirtingieji,
Rūpesčiai vargingieji,

Amžiams prigimtingieji
Taip ilgai jus gėlė!

FAUSTAS

Šitie garsai, suskambę įstabiai,
Atplėšt nuo lūpų taurę man mėgina.
Gal skelbia sunkiai gaudžiantys varpai
Velykų šventės rytą pirmutinį?
O ta giesmė, paguodžianti giliai,
Ne ta pati, kurią giedojo angelai,
Tąnakt, kai skelbė naują žinią?

MOTERŲ CHORAS

Kvapiais aliejais
Ištrynėm kūną,
Nuo pašaliečių
Pridengėm gūniom;
Įsupom uoliai
Jį į skaras,
Bet jis prapuolė!
Kristaus nėra.

ANGELŲ CHORAS

Kristus prisikėlė!
Stebuklas svaiginantis,
Kūną atgaivinantis,
Nuodėmę naikinantis,
Džiaukitės, mylėję!

FAUSTAS

Kodėl dangaus balsai šventom giesmėm
Suvirpino šituos skliautus dulkėtus?
Jūs neškit žinią pamaldiem ir nuolankiem,
O čia tikėjimui per maža vietos;
Stebuklas – tikinčiojo kūdikis brangiausias.
Aš nebesugebu pakilti lig erdvės,
Kuri mums skelbia gerąją naujieną,
Nors ir dabar, Velykų pirmą dieną,
Varpų gaudimas atitraukia nuo taurės –
Toks savas ir brangus nuo mažumės,
Kada šventadienių rimty jiems ėmus gaust
Pajusdavau, kaip nusileidęs iš dangaus
Paliečia mano kaktą bučiny,
Ir tyrai malдай atsiverdavo širdis.
Jaunystės ilgesio vaidingo pastūmėtas
Pabėgdavau į pievas, į miškus,
Ir džiaugsmo ašaros drėkindavo vokus,
Jutau, kaip skleidžiasi pasaulis neregėtas;
Jaunatviški, valiūkiški žaidimai,
Velykų išmonės, aistringi žvilgsniai –
Tai jie, senų dienų prisiminimai
Mane sulaikė nuo lemtingo žingsnio.
Aš sugrąžintas žemės buičiai! Giesmės šventos,
Dėkoju jums, kad sugrįžtu gyventi.

MOKINIŲ CHORAS

Kristus palaidotas
Kėlės iš kapo,

Gyvas palaimintas
Viešpaties tapo;
Spindi aukštybėje
Šalia Kūrėjo;
Ak! Mes palikome
Žemės kentėjime.
Vėl pamatyti jį
Ilgimės gaudūs,
Savo ganytojo
Laimę apraudam.

ANGELŲ CHORAS

Kėlėsi Kristus
Iš iščių dūlėjimo;
Pančiai sudrisko
Nuožmaus kalėjimo!
Meile ir darbu
Skyrę jam garbę,
Broliškai vargę,
Gėrę ir valgę,
Malonėn žvelgę,
Žinią jo skelbę,
Kurios nestelbia
Negandų gūsiai –
Kristus tarp jūsų,
Kristus greta!

PRIE MIESTO
VARTŲ

KELETAS PAMEISTRIŲ

Tai kur dabar patraukti manot?

KITI

Mes eisim prie Medžioklės namo.

VIENAS PAMEISTRIŲ

Aš siūlyčiau pasukt link tvenkinių.

KITAS PAMEISTRYS

Kad nuobodu ten, vienos senės.

IŠ ANTROSIOS GRUPĖS

O tu kur?

TREČIAS PAMEISTRYS

Nežinau, gal likt mieste.

KETVIRTASIS

Geriausiai kilkime į Burgdorfą, nes ten

Alus geriausias ir smagiausios panos,

O ir peštynės ten aukščiausios klasės.

PENKTASIS

Na ir pašėlęs! Gausim vėl pylos,

Manai, kad trečias kartas nemeluos?

Man tebeskauda šonus nuo anąsyk.

TARNAITĖ

Ne, ne! Geriau jau aš grįžtu.

KITA TARNAITĖ

Jisai tikrai tenai, prie tuopų.

PIRMOJI

O man kokia nauda iš to?
Jūs dviese nosis sukišat ir suokiat,
Ar glamžotės ties šokių aikštele,
O aš turiu gérėtis kaip kvaile?

ANTROJI

Jisai žadėjo šiandien būti su draugais,
Ir tas garbanius, pameni, ateis.

STUDENTAS

Ana, tos panos nenustygsta vietoj!
Manau, vertėtų jas truputį palydėti.
Stiprus alus, aitrus tabako dūmas
Ir išsipusčiusi panelė – malonumas.

MIESTIETĖ PANELĖ

Tik pažiūrėk, anie gražuoliai kavalieriai!
Bent pasigėdytų savęs, jei ne žmonių;
Aplinkui tiek panelių su manierom,
O graibo kambarinėm už skverną.

ANTRASIS STUDENTAS

Pirmajam

Tu taip nelėk! Tas dvi už nugaros matai?
Viena iš jų gyvena kaimynystėj,
Aš ją šiek tiek iš matymo pažįstu;
Patrauklios, ir išsidabinę neprastai.
Manyčiau, nieko prieš jos neturės
Kur nors praleisti laiką keturies.

PIRMASIS

Nenusiteikęs aš, brolau, terliotis.
Greičiau! Kol nepaspruko tikras lobis.
Šeštadienį iš rankų nepaleidus šluotos,
Sekmadienį neleis išlipt iš lovos.

MIESTELĖNAS

Ne, tas naujasis burmistras, mielieji,
Man regis, jau visai suįžūlėjo.
Bent miestui būtų kokia nors nauda –
Nė jokie poslinkiai į gera neryškėja;
Įsakymai diena diena griežtėja,
O mokame daugiau nei bet kada.

ELGETA

gieda

Gerieji ponai, mielos ponios,
Duokdie sveikatos kiekvienam,
Telydi jus dangaus malonės,
Padėkit vargetai senam!

Prisikėlimo šventą dieną
Palaiminta dosni ranka.
Tebus prisiminta pas Dievą
Ir jūsų nuolanki auka.

ANTRASIS MIESTELĖNAS

O man šventadieniais nėra geriau,
Kaip prie bokalo jaukiai įsitaisius
Pasamprotaut, kaip Turkuos eisis,
Kur tautos rengias išsipjaut.
Atsidrebi prie lango karčemoj,
Laivai pūškuoja, viršuje žuvėdros klykia;
Sutemus sugrįžti smagus namo
Ir mėgaujies palaima ir ramybe.

TREČIASIS MIESTELĖNAS

Aš irgi taip, kaimyne, pamąstau:
Tegu jie sau nors ant pakaušių stovi,
Prieš tai dar spėję plaukus nusiraut,
Kad tik pas mus išliktų viskas po senovei.

SENĖ

Miestietėm panelėm

Ak, tai gražuolės, kokių nemačiau!
Nėra jaunikio, kuriam būtųėt per prastos!
Na, ko didžiuojatės? Prieikite verčiau,
Žinau, ko trokštat, ir pamokysiu, kur rasti.

MIESTIETĖ PANELĖ

Nelįsk, Agota, dar kas pagalvos,
Kad mes rimtai jos raganystėm tikim;
Nors man per Šventą Andrių kitados
Jinai tikrai parodė būsimą jaunikį.

KITA

Ir man parodė, křištoliniam rutuly.
Jisai kareivis, ir labai pasižymėjęs.
Nuo tol dairausi nuolat į šalis,
Tikrai jį būčiau gatvėj pastebėjęs.

KAREIVIAI

Kur tik pažiūrim –
Pilys dantytos,
Laukia už mūrų
Šaunios mergytės,
Žvilgsniai išdidūs
Nieko neklaus,
Už narsų ryžtą
Atpildas lauks!

Skardūs trimitai
Virpina širdį,
Pergalėn šaukia,
Pergali mirtį.
Šaukia mus kovos
Ir tikras žygis!
Mūrus sugriovus

Kris ir mergytės.
Už narsų ryžtą
Atpildas lauks!
Ir kareivėliai
Vėl mūšin trauks!

F a u s t a s i r V a g n e r i s

FAUSTAS

Ledai ištirpo, vėl pavasaris ateina;
Upokšniai tyška, į upes grumą,
O slėniuos gaiviai skleidžias žaluma;
Viršūnių linkui, atšiaurion buveinėn
Kaip senė ropščiasi kretėdama žiema.
Iš ten, nelyg sustojus atsipūst,
Dar bando pagrasint bejėgiais gūšiais,
Nubarsto ledo kruopomis laukus,
Bet saulė veikia tirpdo baltą triūsą,
Išjudina aistringus žemės syvus,
Ir spalvos trykšta, mainosi kaip gyvos;
Gėlių tetrūksta, bet marga minia
Pati kaip gėlės tam žaliuojančiam fone.
Pažvelk atgal, nuo kalno visas miestas
Atrodo lyg po kojomis patiestas.
Pro niauriai prasižiojusius vartus
Visi kas gyvas, regisi, išplūs,
Kiekvienas džiaugiasi saulėtu dangumi.
Juk Viešpaties Prisikėlimą švęsdami
Šiandieną jie ir patys prisikėlė

Iš savo krautuvėlių, dirbtuvėlių,
Iš kamarėlių ankštame name,
Kur gūžėsi palėpių slegiami,
Iš skersgatvių raizgynės akmeninės
Ir iš bažnyčių pagarbios rimties,
Visi panūdo prisikelti, atsitiest.
Žiūrėk, kaip veržliai sklaidos minios
Ir leidžias per laukus ir per daržus
Tarytum upės vandenys ištvinę,
Ir ropščiasi į laivelius mažus,
Kol perkrautas iki pačių kraštelių
Paskutinytis ima tolti pro medžius.
Net siaurame kalnų takely
Matau švytruojant margus drabužius.
Nuo kaimo pusės muzika užgroja;
Šiandieną žmonės jaučiasi lyg rojų,
Ir dūksta seniai su jaunais greta.
Čia aš jaučiuos žmogus, čia man vieta!

VAGNERIS

Man pasivaikščiojimai su jumis po gryną orą
Didi garbė, ir teikia daug naudos,
Bet tie prastuomenės žaidimai nepadorūs
Man būdavo atgrasūs visados.
Visi tie šūkavimai, smuikai, kėgliai –
Kažkoks šėtono pasityčiojimas iš žmogaus.
Beprasmiškai sklaidytis kaip pamėklei –
Nei čia gražaus aš ką matau, nei ką smagaus.

VALSTIEČIAI

po liepa šoka ir dainuoja

Piemuo patraukė į šokius,
Žiponas margas ir puikus,
Vainikas iš gėlyčių.
Po aukštu liepos vainiku
Jau poros sukosi sykiu
Juhei! Juhei!
Juheisa! Heisa! Hei!
Ir verkė smuiko smičius.

Nespėjus niekam nė sumot,
Mergaitę sugriebė piemuo –
Ir ko gi jam varžytis!
Bet ji, bandydama ištrūkt,
Piktai jį subarė: „Nebūk
Juhei! Juhei!
Juheisa! Heisa! Hei!
Toks kelmas netašytas!“

Bet jis, prispaudęs prie savęs,
Ją suko į visas puses,
Kad net sijonai skraidė.
Kai šokis baigėsi smagus,
Abu sustoję atsipūst
Juhei! Juhei!
Juheisa! Heisa! Hei!
Apsiglobė sukaitę.

„Ir taip jau patikau išsyk?
Žinau, kad tu, kaip ir visi,
Mėgėjas pasityčiot!“
Bet jis ją traukiasi šalin,
Ir vis tolyn, ir vis tolyn
Juhei! Juhei!
Juheisa! Heisa! Hei!
Vaitoja smuiko smičius.

SENAS VALSTIETIS

Mums didelė garbė matyti jus
Šitoj spūsty tarp paprastų žmonių,
Kad jūs, nors išsimokslinęs didžiai,
Neniekinate mūsų reginių.
Štai, daktare, pilna taurė,
Išgerkite ją su mumis sykiu;
Ji, aišku, tinka troškuliui nuplaut,
Bet aš visų vardu linkiu:
Kiekvienas lašas iš šitos taurės
Tegu po gražią dieną jums pridės.

FAUSTAS

Mielai ją priimu, ir iš širdies
Dėkodamas linkiu jums to paties.

Žmonės renkasi ratu apie jį

SENAS VALSTIETIS

Iš tikro gera vėl matyt
Jus tokią dieną tarp žmonių.
Kassyk prisimename jus
Nuo maro nelemtų dienų.
Manau, kiekvienas man pritars:
Vien jūsų tėvo išminties
Ir jo išmanymo dėka
Tada išvengėme mirties.
Jūs buvot jaunas dar visai,
Tačiau turbūt nėra trobos,
Kurios nespėjot aplankyti,
Nepasišovėt paglobot.
O juk galėjot ligą nusitverti,
Bet kas kitam padės, tą Dievas sergi.

VISI

Lai jums stiprios sveikatos Dievas siųs,
Kad dar ilgai globotumėte mus!

FAUSTAS

Verčiau jau Tam, kuris aukštybėse, dėkokim,
Jisai mus artimą mylėti moko.

Nueina su Vagneriu toliau

VAGNERIS

Net įdomu, kaip jaučiasi žmogus,
Kada tik šūksniai supa jį pagarbūs!

Didžiulė laimė pamatyti, kad tavo darbas
Pelnytai susilaukia pagarbos.
Visiems jūs esate toksai svarbus –
Vaikus tėvai parodyti jūsų vedas,
Išsklinda į šalis šokėjų ratas;
Vos pasirodot – tuoj eilėm apguls,
Tuo pat viršun kepurės skrenda,
Nedaug tetrūksta – ir ant žemės puls
Tarytum prieš Švenčiausią Sakramentą.

FAUSTAS

Dar palypėkim porą žingsnių link uolos,
Nuo ten atsiveria gražesnis vaizdas akiai.
Čia mėgdavau pabūti kitados
Nuo pasninko ir nuo maldų išsekęs.
Gražiau rankas, vaitojau ir kenčiau,
Šventai tikėjau ir visa esybe
Aš Viešpaties aukštybėse meldžiau,
Kad pagaliau atšauktų maro neteisybę.
Žmonių plojimai man kaip antausiai dabar!
Kad tu mokėtum išskaityti širdy,
Kaip skaudžiai slegia nuoširdi jų pagarba,
Kurios mes esam nė iš tolo neverti!
Taip, tėvas buvo padorus, tačiau
Kuklus tyrėjas, įnirtingai siekęs
Savaip suvokti gamtą iš arčiau
Ir sąžiningai užsiiminėjęs niekais,
Iš tų, kurie draugijoje pašvęstųjų
Juodojoje virtuvėj naktimis

Pagal galybes įvairiausių receptūrų
Priešybės jungė į vienybes slaptomis.
„Raudoną liūtą“, šaunųjų jaunuolių,
Bandydavo sutuokt su „lelija“,
Įkaitinę liepsnoj, į kitą guolį
Juos vedavo, kur tirpdė rūgštyje,
Kol atsirasdavo retortoje „princesė“,
Įvairiaspalvės masės lydinys,
Kuriuo ir gydėm. O ligoniai geso,
Ar jis padėjo kam – kas pasakys?
Ir su ta pragaro substancija baisia
Po kaimus slėniuose ir kalnuose
Mes siautėjom baisiau negu liga.
Aš pats šimtams tą vaistą girdžiau,
Jie nykdavo... Geriau jau nepatirčiau,
Kas toji reiškia žudikui pagarba.

VAGNERIS

Be reikalo jus ta mintis kankina!
Manyčiau, kad kaip tik yra žavu,
Jei mokslą, kurį gaunam iš tėvų,
Pritaikom ir jo naudą išmėginam.
Jeigu jaunuolis savo tėvą gerbia,
Jis būtinai jo patirtim pasinaudos;
O remdamasis vyresniųjų darbu,
Jaunimas tobulėja nuolatos.

FAUSTAS

Palaimintas esi, kol dar manai,
Kad mūsų paklydimai trumpalaikiai!
Visad mums reikia to, ko nežinai,
O ką žinai, to niekad neprireikia.
Bet ką čia savo nykiomis kalbom
Gražiausias vakaro akimirkas gadinti!
Verčiau pažvelk, kokiom ryškiom spalvom
Saulėlydžio žaroj pirkelės spindi.
Mums saulė leidžiasi, bet už kalnų
Kitiems kraštams ji švies kaip švietus.
Deja deja, neduota man sparnų,
Kad paskui ją galėčiau skrieti,
Gėrėtis slėniais, po dienos darbų
Nuščiuvusiais, švelnia kalvų ramybe;
Linksmi upokšniai žaidžia sidabru
Ir vakarinėj saulėj auksu riba.
Ar gali sulaikyti laisvą skrydį
Grėsmingos prarajos tarpekliuose kalnų?
Antai jau jūros įlankos matyti,
O aš vis skrieju, nešamas sparnų.
Šviesos dievaitė jau į gelmę nyra,
Bet tai suteikia man naujų jėgų;
Skubu nugrimzt į spindesį jos tyrą,
Viršuj – dangus, žemai – mūsų bangų.
Palikęs naktį, dieną vyčiaus!
Graži svajonė! Pasvajot šaunu,
Deja, mes esam gimę be sparnų
Galingam amžinybės skrydžiui.

Bet ko nėra aistra aplankius
Pakilt aukštyn ir priekin skrist,
Kada pavasario padangėj
Smagiai čirena vyturys,
Kai virš pušų aštrių blakstienų
Erelis sklendžia išdidus,
Arba kai gervės giedrą dieną
Virš palių ima sukt ratus?

VAGNERIS

Ir man užėina kartais nuotaikos neaiškios,
Bet noru skristi jos nepasireiškia.
Manęs nei miškas traukia, nei laukai,
Nepavydėjau niekam skrydžio meno,
Prie dvasios lobių traukia sielą mano –
Skrendi, kai knygą rankoje laikai!
Trumpa atrodo net žiemos naktis –
Kol perskaitai, kol kruopščiai apgalvoji;
O jei dar retą pergamentą rast pavyks –
Atrodo, pats dangus po tavo kojom.

FAUSTAS

Esi apsėstas tik vienos aistros,
Ir Dieve duok kitų tau nepatirti!
Many dvi sielos grumias nuolatos! –
Viena kitos norėtų atsiskirti;
Viena, pilna troškimų ir geismų,
Už žemiškos, šiurkščios būties kabinas;
Antroji kyla lig pačių esmių

Ir nyra į giliausius vandenynus.
Ak, dvasios, gyvos oro dvelkimu,
Jei čia dabar plevenat paslaptį,
Tai pasirodykit iš aukso sutemų
Ir į nežinomus pasaulius nuskraidinkit!
O, kad kas duotų stebuklingą apsiaustą!
Juo apsigaubęs į toliausią šalį
Galėčiau skriet ir žemės apačioj nejausti –
Ne, jo nekeisčiau net į mantijas karalių.

VAGNERIS

Neverta šauktis dvasių padermės,
Kuri niauriuos patamsiuos spiečias
Ir rengia tūkstančius grėsmių žmonėms –
Aš jų net suminėt nesugebėčiau.
Tai jos iš šiaurės su lediniais gūsiomis lekia,
Lekuoja kaulus stingdančiu šalčiu,
Tai iš rytų, nuo išdžiovintų stepių
Atskrieję graužia kaip skėriai plaučius,
Tai iš pietų bevaisių tyrų
Žarijomis pažyra ant galvos,
O vakarinės, pažadėję gaivą tyrą,
Paplūsta liūtimis be paliovos.
Mielai jų klausom, nes meluoja jos mielai,
Jų lūpos meiliai kužda gudrią klastą,
Jos tikrai dedas gėrio angelais,
O pačios sutemose rezga spąstus.
Bet gal jau eikim? Vakaro drėgmė
Nuo pievų kyla, darosi vėsu.

Taip gera, kai įsitaisai namie.
Bet ką jūs ten pamatėte tamsoj?
Kodėl sustojote ir žiūrit sunerimęs?

FAUSTAS

Matai tą juodą šunį, bėgantį arimais?

VAGNERIS

Seniai matau. Ir kas čia tokio? Šuo, ir tiek.

FAUSTAS

Ką jis tau primena? Geriau išžiūrėk.

VAGNERIS

Nebent tik pudelį, kuris, kaip šuniui dera,
Mėgina šeimininko pėdsakus užuost.

FAUSTAS

Ar tu nepastebi, kad besigniaužiančią spiralę
Jis suka, vis artėdamas į mus?
Ir jei neklystu, blyksniai kibirkštis
Jam iš paskos ant tako švysčioja keistai.

VAGNERIS

Kad tai tik juodas pudelis, išties.
Tie blyksniai – optinė apgaulė, ne kitaip.

FAUSTAS

Tarsi bandydamas užmegzti ryšį
Jis, rodos, neria paslaptingą kilpą.

VAGNERIS

Jis pasimetęs ir sutrikęs, tik liežuvis kyšo,
Matyt, tikrai neranda šeimininko.

FAUSTAS

Vis mažina ratus! Jis jau prie mūsų, anava!

VAGNERIS

Na matot – ne vaiduoklis, tik šuva.
Šiek tiek paurgs, kaip įprasta šunims,
Pavizgins uodega ir atsigulęs tuoj nurims.

FAUSTAS

Nagi, prieik! Nesibijok, prieik!

VAGNERIS

Tie pudeliai – žaismingi padarai.
Sustosi – jis pakreipęs galvą lauks,
Linksmi pribėgs, vos jį kas nors pašauks;
Pamesi kokį daiktą – puls surasti,
Ir išdidžiai išgriebs iš upės lazda.

FAUSTAS

Matyt, aš klydau. Iš tikrųjų panašu,
Kad tai ne šmėkla, o dresuotas šuo.

VAGNERIS

Su mokytu šunim kiek pabendraut
Ir mokslininkui retsykais nekenktų;
Ne veltui kartais mėgstam pajuokaut,
Kad jie geriausi mokiniai studentų.

Įeina pro miesto vartus

FAUSTO DARBO
KAMBARYS

FAUSTAS

jeidamas su pudeliu

Laukus ir pievas gaubianti naktis
Į svaigų miego glėbį gundo,
O man nušvinta palengva širdis
Ir taurūs sielos polėkiai atbunda.
Nebegirdžiu aistrų laukinio juoko;
Rimtis ateina, o drauge su ja
Šviesi viltis ir meilė žmogui,
Ir Dievo meilė skleidžias manyje.

Pudeli, nusiramink! Ko šlaistais iš kampo į kampą?
Kuo tau tas slenkstis užkliuvo, ir pats nežinai.
Lįsk ten už židinio ir atsigulk susirangęs,
Savo geriausią pagalbę padėjau tenai.
Šauniai palinksmink mus, kol sugrįžom į miestą,
Tiek šokinėjai ant tos pakriūtės stačios.
Laikas nurimti, drauguži, ramiai atsisėsti
Ir susivokt, kad esi ne lauke, o svečiuos.

Kai šioj vargingoj mūsų celėj
Rusena jaukiai žiburys,
Atrodo, kad nušvinta siela,
Ne vien tik ankštas kambarys.
Tada ir vėl prabyla protas,
Vėl skleidžias pumpuras vilties;
Ištroškęs pultum prie versmės purslotos,
Prie trykštančio šaltinio gyvasties.

Pudeli, liaukis! Kada įkvėpimo minutę
Sieloje ima aidėti tylūs, bet aiškūs balsai,
Tavo urzgimas, šunie, nepritinka visai.
Esame pratę prie to, kad minia pasipūtus
Šaipos iš gėrio, kuriam nėra pasiruošus,
Niurzgia, kai žiūri į tai, ko nemato – į grožį,
Vaipos prieš tai, ko dar nepajėgia suprast;
Negi, šunie, ir jūsų pasauly tas pats?

Deja, atrodo, veltui stengiuos,
Vėl slegia neveiklos kančia.
Versmė atslūgusi nusenka,
Jausmai tušti, mintis bergždžia.
Žinau iš šimteriopo patyrimo,
Ko griebtis, kai užaina vangulys,
Žmogus jautiesi nieko negalys.
Mes ilgimės Švenčiausio Apreiškimo,
Ir savo dvasios pajėga menka
Mes siekiame patirti mintį,
Kuri ryškiausiai ir gražiausiai spindi
Naujajame Testamente.
Vėl Šventą Raštą atsiverst geidžiu,
Ir pasitelkęs sąžinę ir valią
Bandau garbingąjį originalą
Prakalbinti vokišku žodžiu.

Atsiverčia knygą ir imasi darbo

„Iš pradžių buvo Ž o d i s.“ – Ir jau čia
Mintis užkliūva. Kas yra pradžia?
Ne, žodžio taip išaukštint aš nedirščiau,
Kad būtent juo pasaulio esmę grįščiau.
Jeigu teisingai sufleruoja man Dvasia,
Tai „Iš pradžių buvo M i n t i s“. Beveik tiesa.
Dar pagalvok – nors panašu į tiesą,
Bet užrašyti visada suspėsi.
Argi mintis – visko pradžia ir pabaiga?
Turėtų būti: „Iš pradžių buvo J ė g a“.
Tačiau užrašęs frazę pamatai,
Kaip viduje sudilgsi – dar ne tai!
Kokį vertimą dar Dvasia pateiks man?
Ir užrašau tvirtai: „Iš pradžių buvo V e i k s m a s“.

Jei norim šituo kambariu dalytis,
Tai teks tau, pudeli, valdytis
Ir lojus liautis,
Nes jei taip norisi triukšmauti,
Drauge ilgai mes neišbūsim,
Vienam iš mūsų
Teks dingt iš šito rūšio.
Man nesmagu varžyti svečio teises,
Bet durys atviros, tau kelias laisvas.
Kas čia dabar? Kas dedasi? Neaišku,
Ką tai reiškia?
Ar man vaidenasi, ar tai tiesa?
Tas pudelis didėja akyse
Ir augdamas artėja prie manęs!

Į ką išvirto tas pavidalas šunies!
Jį parsivesdamas namo buvau narsus.
Kaip begemotas tuoj pražios nasrus,
Liepsnų liežuviai veržias iš akių!
Ak, atpažįstu! Matėme tokių,
Pragaro išpera! Tuoj būsi tu
Sutramdytas Saliamono raktu.

DVASIOS

priemenėje

Spąstuose vienas mūsiškių,
Likime čia, nesikiškim!
Pragaro lūšis sena
Neišsikapsto viena.
Būkim atsargios, atidžios,
Slenksčio, šiukštu, neužmint!
Skraidžiokim tyliai aplink,
Rasim plyšelių mažyčių.
Stenkimės visos padėti
Vargšui išsikepurnėti!
Daugel naudinga ir gera
Jis mūsų labai padarė.

FAUSTAS

Kai apsiginti nuo pabaisos reikia,
Mes ją įveikiame keturgubai užkeikę:

Salamandra, žėruok,
Undine, rangykis,

Silfai, sklaidykis,
Koboldai, pasidaruok!

Kam pažinti nelemta
Šitų elementų,
Kurios jų savybės
Suteikia galybės,
Be reikalo lenda
Į reikalus dvasių –
Vis tiek nesupranta
Ir nesupras jų.

Liepsnose sugruzdėk,
Salamandra!
Šniokšdama išsiliek,
Undine!
Išsisklaidyk tarp žvaigždynų,
Silfai!
Sutvarkyk, kas namuos sutilpo,
Inkubai! Inkubai!
Padaryk galą šiai sumaiščiai skubiai.

Nė vieno iš keturių
Žvėryje neįžiūriu.
Drybso ramus, tik šaipos niauriau;
Nieko, kas kenktų jam, nepadariau.
Bet tuoj supurtys
Stipresnis burtas!

Matau, kad vaikinai
Iš pragaro atsidanginęs?
Tai žvelk į ženklą,
Kurio taip vengia
Raguoti jūsų pulkai!

Aha, jau šiaušiasi šiurkštūs plaukai!

Ištvirkus būtybė!
Gali įskaityti
Ženklą nepasiekiamo,
Nesutverto niekieno,
Žodžiais neaprepiamo,
Pervertojo ietimi?

Už židinio kampan nulindo
Ir kaip dramblys neliauja tinti,
Tuo bus jo pilnas kambarys.
Kaip dūmų kamuolys plėtojas,
Greit palubėm išsisklaidys!
Nurimk ir gulk prie mano kojos!
Matai, kad su manim juokai menki,
Kad besipriešindamas man pats sau kenki.
Nesiprašyk
Šviesos, nutvieskiančios trissyk!
Nesiprašyk,
Kad griebčiausi baisiausio iš baisiausių!

MEFISTOFELIS

besisklaidant dūmams išeina iš už židinio apšivilkęs

klajojančio studento drabužiais

Kas atsitiko? Nuolankiai pasitarnausiu.

FAUSTAS

Klajojantis studentas? Pokštas vykęs!

Tai šit kas slėpėsi po kailiu tuo?

MEFISTOFELIS

Tebus pasveikintas garbingas vyras!

Jūs privertėt gerai paprakaituot.

FAUSTAS

Kuo tu vardu?

MEFISTOFELIS

Maniau, tai nesvarbu

Tam, kuris domisi ne pavadinimais, o dėsniais,

Ir rūpinas ne laikinu rūbu,

O bando įsigilinti į esmę.

FAUSTAS

Bet tamstų aplinkoj pats vardas

Gerai nusako esmę kartais.

O ten, kur puikiai žino būdą jūsų,

Jus laiko pražudytoju, apgaviku, valdovu mūsų.

Tai kas esi?

MEFISTOFELIS

Dalis jėgos, kuri
Tik blogio siekia, tačiau jos darbai geri.

FAUSTAS

Man paprasčiau paaiškint reiktų.

MEFISTOFELIS

Esu dvasia, kuri įpratus neigti.
Ir ne be pagrindo. Nes visa, kas sutverta,
Tikrai pasigailėjimo neverta.
Tad nieko tokio, jeigu nieko ir neliks.
Taigi tikroji mano prigimtis –
Mirtis, griovimai, nuodėmės visokios,
Vienu žodžiu pasakius – blogis.

FAUSTAS

Matau – tu visas, o sakais „dalis“ esąs.

MEFISTOFELIS

Tai, ką sakau, yra kukli tiesa.
Pilnam puikybės žmogui visada
Atrodo, kad jisai – jau visata.
O aš – dalis tamsos, dalis dalies,
Kuri kadaise buvo visa ir pagimdė šviesą,
Išdidžią šviesą, kuri motinos nakties
Nepaisydama įžūliai jos vieton gviešias,
Bet tai tik tuščias, nieko vertas siekis,
Nes ji pati be kūno – niekis,

Ji kūno vergė, ji priklausoma nuo jo,
O kūnas pagyrūniškai ja puošias;
Ji laikina, ir man telieka pasvajot,
Kaip dings kartu su kūnais ir jos grožis.

FAUSTAS

Dabar matau, kokiais darbais verties!
Ir visumos nesugebėdamas aprėpti
Bandai smulkiom kiaulystėm atsigriebti?

MEFISTOFELIS

Bet pasiekimai net ir čia menkos vertės.
Kad ir kokių sumanymų griebiuos,
Tačiau pasaulis, tas nevėkšla negrabus,
Įsivaizduoja esantis Kažkas prieš Nieką,
Išsprūsta ir toksai kaip buvęs lieka, –
Žemės drebėjimus ir potvynius siunčia,
Siaučiau gaisrais ir liūtimis, tačiau
Kada prakeiktą padermę žmonių ir gyvių
Nuniokoju jau, rodos, baisiai,
Sunaikinu jų begalinę begalybę –
Jie vėl iš naujo dauginas ir veisias.
Sausra, drėgmė, kaitra ar šaltis –
Jie mezga pumpurus ir gemalus brandina
Ir žemėj, ir ore, ir vandenyne –
Juk tai tegali įtūžį sukelti.
Jei ne naikinanti liepsnos galia,
Kas likčiau aš išvis galų gale?

FAUSTAS

Vadinas, prieš gyvybės ryžtą,
Kur viską sutveria aplink,
Bandai šėtono kumščiu švysčiot
Ir juo klastingai grasini?
Verčiau jau imtumeis ko kito,
Tamsybių sumaišties sūnau!

MEFISTOFELIS

Ir tai galėsime apsvarstyti,
Bet dar suspėsime, manau.
Gal jau galėčiau šiuosyk dingti?

FAUSTAS

Nejaugi tau dar reikia atsiklaust?
Džiaugiuosi proga su tavim susipažinti.
Ateik, kada į galvą šaus.
Matai, kur langas, ir žinai, kur durys,
O ten, jei rūpi – kamino anga.

MEFISTOFELIS

Šiek tiek keblokoj padėty aš atsidūręs.
Prisipažinsiu, kad yra kliūtis menka –
Ant slenksčio tokį ženklą pažinau...

FAUSTAS

Pentagrama tau žengti kliudo!
Tai pasakyk man, pragaro sūnau,
Kokiu būdu galėjai čia pakliūti?
Kaip toks patyręs sukčius susimovė?

MEFISTOFELIS

Įsižiūrėkit! Ten klaidelė įsibrovė:
Tame kampe, kuris į išorę yra,
Paliko properšėlė atvira.

FAUSTAS

Tik pamanyk! Netyčia liko tarpas!
Išeina, velnias kalinys dabar bus?
Ir iš klaidos gali sulaukt naudos!

MEFISTOFELIS

Šuo nepamatė ženkle, kai išoko,
O velnio padėtis kitokia –
Jo peržengt aš nedrįsiu niekados.

FAUSTAS

Kodėl pro langą nepabandžius? Jūs gi miklūs.

MEFISTOFELIS

Velniai ir šmėklos laikosi taisyklės:
Jei įsmukai, nebeieškok kitos landos.
Ten – rinkis, čia – pasirinkimo nebėra.

FAUSTAS

Taigi įstatymai galioja pragare?
Tai man patinka, reiks turėti omeny,
Jei sutartį bandysim sudaryti.

MEFISTOFELIS

Laikytis žodžio – ir velniams dorybė.
Gali ramiausiai pasikliauti manimi.
Dar apie tai pasišnekėsime tikriausiai,
Kai laikas tokiam pokalbiui ateis.
Tačiau dabar prašyčiau nuolankiausiai
Mane šį sykį vis dėlto paleist.

FAUSTAS

Na, dar bent keletą akimirų pabūki,
Gali juk man atskleist ką nors svarbaus.

MEFISTOFELIS

Dabar leisk eit! Aš pasirodysiu netrukus,
O jau tada ko panorėjęs klausk.

FAUSTAS

Tavęs nesirengiau nei gaudyt, nei vaikyt,
Pats sugebėjai spąstuose įkliūti.
Jeigu nutvėrei velnią, tai laikyk,
Nes antro karto gali ir nebūti!

MEFISTOFELIS

Na ką gi, liksiu, nes matau, kad tu
Vis tiek manęs geruoju nepaleisi.
Tačiau su sąlyga, kad tuo metu
Pasigrožėsi mano meno vaisiais.

FAUSTAS

Mielai! Aš pasirengęs pažiūrėt,
Tik pasistenk labai nepakyrėt!

MEFISTOFELIS

Per valandėlę, mano drauge,
Suspėsi tu patirti daug ką,
Ko nepatyrei per metus.
Ir melodingas dvasių balsas,
Ir reginiai, kuriuos sukels jis,
Nebus vien apžavai tušti.
Ore padvelks kvapai gaiviausi,
Burnoj nektaro skonį jausi
Ir jaudins tai, ką tu lieti.
Tad nėr ko trypčiot. Dvasios laukia,
Ir negaišuokim, mano drauge.

DVASIOS

Griūkite, skliautai,
Slepiantys dangų,
Dengiantys vaizdą!
Eterį skaistų
Noriu įkvėpt!

Ak, prasiskleiskit,
Debesys vangūs,
Leiskite skaisčiai
Spindinčiai žvaigždei
Baikščiai žibėti!
Dangiško grožio
Sklidinos ošia
Sklendžiančios dvasios,
Lengvos kaip vilnys;
Mintys nedrąsios
Ilgesio pildos;
Apdarą jaukų
Vasara traukia,
Žemę apgaubia
Skraiste lapijos
Ir apsivijus
Gyvasties gijom
Mylinčius džiaugtis
Draugiškai šaukia!
Skaisčios lelijos
Ežeru plaukia.
Vynuogių kekė
Džiugina akį,
Aukso šaltiniais
Liejasi vynas,
Lyg per uolynus
Srūdamas kloniais
Plūstų į slėnį,
Ežero vonią,

Ir ją apsėmęs
Girdytų šlaitą.
Paukščiai apkvaite
Įsaulę taškos,
Spurda ir blaškos,
Linkui salelių
Kyla ir skrenda,
O jas bangelės
Plukdo nuo kranto;
Aidi po klonius
Chorai malonūs,
Miško aikštelėj
Sukas rateliai,
Gamtos vilionėm
Džiaugias, kas gali,
Krykščia sujudę,
Laisvę pajutę:
Kopti į kalnus
Pustosi delnus,
Vandeniui keltis
Šoka į valtis,
Regis, net skrenda!
Geismas gyventi,
Geismas pakilti,
Stieptis į viltį
Ligi žvaigždžių!

MEFISTOFELIS

Jis miega! Sveikinu, padykėliai mažieji!
Jūsų koncertas tobulai padėjo,
Jisai užsnūdo nuo giesmių saldžių,
Ne tau kol kas klastaut su velniu, vyre!
Dabar tu pats sapnų tinkluos, paniręs
Į tamsius vandenis iliuzijų klaidžių.
O man belieka imtis ženkle – kiek patyriau,
Graužikai greit susidoroja su slenksčiu.

Ilgai netruksiu žiurkę įkalbėti –
Antai, viena jau atskuba padėti.

Valdovas žiurkių ir pelių,
Varlių ir musių, blakių, utėlių
Įsako tau: lįsk iš skylės,
Graužk kuo skubiausiai slenkstį šitą,
Kur bus aliejaus užtaškyta! –
O štai ir išpera pelės!
Na, imkis darbo! Šičia pakrapštyk,
Man kliudęs kampas styro pakrašty.
Dar porąsyk... Esi tiesiog puiki!
Labanakt, Faustai, ir saldžių sapnų! Iki!

FAUSTAS

pabūsdamas

Kaip ne laiku užsnūdęs aš buvau.
Tiek sklandė dvasių – ir neliko nieko.
Kol aš sapnuos su velniu bendravau,
Atrodo, kad ir pudelis pabėgo.

FAUSTO DARBO
KAMBARYS

Faustas.
Mefistofelis

FAUSTAS

Kas čia? Prašau! Kam vėl manęs ten reikia?

MEFISTOFELIS

Tai aš.

FAUSTAS

Įeik.

MEFISTOFELIS

Pakviesk dar trečiąsyk.

FAUSTAS

Sakau, įeik.

MEFISTOFELIS

Štai taip. Tikiuosi, kad esi
Su manimi pasikalbėti nusiteikęs!
O taip besišnekant, žiūrėk, ir veikiai
Prasisklaidys tave apnikęs ilgesys.
Pasižiūrėk, kaip aš išsidabinęs:
Apsiaustas iš standžiausio šilko gryno,
Raudonas švarkas aukso apdarais,
Už skrybėlės – raštuota plunksna gaidžio,
Špaga prie šono, nušveista gerai!
Išsidabink ir tu kaip siela geidžia,

Įkvėpk gyvenimo pilnatvės pagaliau –
Kiek galima iš knygų duoneliaut?

FAUSTAS

Kaip besipuoščiau, nepajėgsiu atitrūkt
Nuo nykumos, kuri man širdį ėda.
Esu per senas, kad kvailioti terūpėtų,
Bet dar ne senis, kad gyvenčiau be aistrų.
Ko iš pasaulio dar galiu tikėtis? –
Susivaldyk! Tu privalai atsižadėti! –
Nuo mažumės tos amžinos dainos
Klausykis, kol visai išūš ausis,
Nepasitaiko nė mielos dienos,
Kai tau kas nors to neprimins, nepasakys.
Baisėdamasis pabundu rytais
Ir vos ne verkdamas galvoju apie dieną,
Žinodamas, kad ji ir vėl ateis,
Tačiau nei vieno noro neišpildys, anei vieno,
Kad ji kiekvieną nuojautą palaimos
Pagieža ir pavydu sunaikins,
Kiekvieną gyvą judesį palaidos
Ir nusiviepdama purve sumins.
Naktis ateina, ir su nerimu guluos,
Ir ne lengviau, o tik sunkiau man daros;
Sapnai atsiveja ir smaugia pataluos,
Blaškaus išpiltas prakaito košmaruos.
O Tas, kurį gali visa esybe jaust,
Tik mano sieloje ir sąmonėje veikia;
Deja, jis neištrūksta iš vidaus

Ir galios jokiame veiksmui nesuteikia;
Man nepakeliama našta būties,
Gyvent man per sunku, geidžiu mirties.

MEFISTOFELIS

Bet laukiama viešnia mirties nelaiko nieks.

FAUSTAS

Palaimintas, kas laurais vainikuotas
Ją pasitinka mūsų kūry,
Kuris ją randa įkarštyje puotos
Arba svaigiam mergaitės bučiny!
Išvydęs dvasią ir suvokęs jos jėgas,
Jų apžavėtas – jau galėjau būti miręs.

MEFISTOFELIS

Bet, jeigu neapsirinku, tąnakt kažkas
Kaip tik ir neišgėrė elekšyro.

FAUSTAS

Tu dar ir šnipas? Niekad nemaniau.

MEFISTOFELIS

Žinau ne viską, bet kai ką žinau.

FAUSTAS

Nors, sielos sumaišty išgirdus
Pažįstamus varpų garsus,
Mažų dienų jausmai pakirdo

Ir ryžtas tapo per baisus,
Prakeikiu melą nežabotą
Su meilikaujančia klasta,
Kurie kerais apraizgę protą
Uždaro sielvarto karste!
Tebūna prakeikta puikybė,
Kuria dabinas dvasios skurdas,
Tos akinančios regimybės,
Tik pojūčiam apgaut sukurtos!
Tebus prakeikta, kas iliuzijomis klota,
Tuščios šlovės niekingu siekimu;
Prakeikiu pasitenkinimą godų,
Gerovę ūkio, šilumą namų;
Tarnavimą Mamonai, aukso veršiui,
Tą beatodairišką aistrą praturtėt
Ir jausti neribotą turto valdžią!
Prakeikiu vyno svaigulį taurėj!
Prakeikiu meilę, trokštančią pakilti,
Pasiekt ekstazėje aukščiausią tobulybę!
Tikėjimą prakeikiu! Ir prakeikiu viltį,
Tačiau visų pirmiausia – tai kantrybę!

DVASIŲ CHORAS

neregimas

O varge!
Jau aižėja,
Griūva, jau žus
Nuo smūgių galingų
Pasaulis gražus!

Tai pusdievis jį sunaikino!
Mes imam
Ir liekanas nešam į niekur,
Apverkti belieka
Jų grožį.
Tu, žemėj stipriausias,
Ar tu pasiruošęs?
Iš naujo
Jį vėl atstatyk,
Šį kartą puikesnį – jau savo širdy!
Pradėk, ar girdi,
Gyvenimą naują,
Ir dainos širdies
Tave telydės
Jame viešpataujant!

MEFISTOFELIS

Mano mažieji,
Linksmųjų mėgėjai.
Nepaisant jų amžiaus,
Tos pastabos brandžios.
Kilk priekin, į viršų,
Vienatvę pamiršęs,
Neleisk smegenims ir kaulams kalkėti –
Tave į pasaulį jie kvietė.
Gal pagaliau kančiom svaigintis liaukis,
Blaškytis tarsi vanago naguos –
Nors tau dažnai ir neprilygsta daug kas,
Bet tarp žmonių ir tu – toks pat žmogus.

Matau, be reikalo jau baimintis imi,
Mes nesimurdysim tarp padugnių visų.
Galbūt didžiausias tarp didžiausių ir nesu,
Bet nesuklysi, pasikliojęs manimi.
Aš nuolat būsiu po ranka, o mano draugėj
Tu jausiesi užtikrintai ir saugiai,
Aš būsiu tarnas ir ginklanešys,
Ir neprailgs tau kelias šis.

FAUSTAS

O kokio atlygio tikėtis drįsti?

MEFISTOFELIS

Kam spręsti, jei gali nuspręsti ryt.

FAUSTAS

O ne! Žinau, kad velnias egoistas,
Ir jeigu imasi kam gera padaryt,
Sau sugebės naudos iš to išknisti.
Sakyk išsyk, ir nebekvaršinsim galvos,
Nes lauk paskui iš tokio tarno painiavos.

MEFISTOFELIS

Aš čia tarناusiu tau ištikimai
Ir tavo norus vykdysiu be išimčių,
Tačiau kai susitiksime tenai,
Turėsi atsilygint tuo pačiu.

FAUSTAS

Menkai terūpi man, kas bus tenai –
Lai iš pasaulio lieka pelenai
Arba nauji pasauliai atsiranda.
Aš čia esu; ir mano laimė, ir kančia
Su manimi gyvena čia,
O kai ateis mirtis bergždžia,
Tebūna taip, kaip būti lemta,
Todėl visai nerūpi išsiaiškint,
Ko ten tikėtis – meilės ar kančios,
Ar apskritai kas nors ką nors ten reiškia,
Ar skirias ten viršus nuo apačios.

MEFISTOFELIS

Smagu girdėti žmogų šitaip manant,
Juoba kad laukia nuotykis smagus.
Žiūrėk ir džiaukis išmonėmis mano,
Tuoju patirsi, ko nematė joks žmogus.

FAUSTAS

Ir ką gi man pasiūlyt velnias žada?
Ar tu ir į tave panašūs kada nors supratot,
Ko siekia ir kur veržias mūsų protas?
Didžiuojies valgiais, kurie nieko nepasotins,
Raudonu auksu, kuris nuolat pro pirštus
Iš rankų sprūsta lyg sidabras gyvas,
Sėkmės neatnešančiom kortom ir lošimais,
Gražuolėm, kurios glaudžias prie šalies
Ir tuo metu šnairuoja į kaimyną,

Šlovės akimirkom, kurios tuoj pat išblės
Kaip meteoras amžinybės vandenyne.
Tais vaisiais, kur vos paliesti supus,
Ir medžiais, kraunančiais ir metančiais lapus!

MEFISTOFELIS

Tokiais užsakymais nesutrikdysi anei kiek,
Nors šitoks turtas irgi ne pro šalį.
Bet su laiku, gerasis drauge, patikėk,
Dar klius ir gardesnių kąsnelių.

FAUSTAS

Jeigu kada nurimęs krisiu patalan,
Tegu tuoj pat ateina galas man!
Išvydęs, kad netrokštu nieko siekti,
Kad aš patenkintas ir pats sau patinku,
Galėsi piktdžiugiškai nusišiepti –
Aš pasiduodu ir savęs nebetenku.
Duok ranką!

MEFISTOFELIS

Sukirsta!

FAUSTAS

Puiku!

Jei mano lūpos kada nors ištartų:
„Sustok, akimirka žavi!“ –
Gali sukaustyt grandine iš karto,
Ir ką tik nori, tą daryt su manimi.

Lai aidi gausmas gedulo varpų,
Rodyklės nukrenta ir laikrodžiai sustoja!
Nuo šiol tu laisvas, aš tampu vergu
Ir laikas man daugiau nebegalioja.

MEFISTOFELIS

Dar pagalvok. Aš nepamiršiu nieko.

FAUSTAS

Jei pasakyta – nebesigailėkim.
Neverta sau po laiko priekaištaut.
Kada nustoji augt – vergauti lieka.
Koks skirtumas – kam nors kitam ar tau.

MEFISTOFELIS

Jau šiandien pat kviečiu į puotą rūmuos –
Norėčiau daktarui suteikt žavių minučių.
Tik iš pradžių – kad nebeliktų neaiškumų –
Vertėtų brūkštelt keletą eilučių.

FAUSTAS

Tau reikia dar ir parašo, pedante?
Tik tiek tevertini tu vyro žodį?
Manai, kad gali priesaika pasenti
Ir liautis nepatvirtinta galioti?
Nejau manai, kad popierinė skiautė
Galėtų suvaldyt pasaulio srautą?
Aš tai vadinčiau kliesdriu gailiu –
Ar nuo klastos koks popierius apsaugo?

Tik suvokimas to, kas privalu,
Suteikia ryžto netekčiai ir aukai.
Vien pergamentais pasikliauti negali,
Tai šmėkla, netgi žvilgsnio neverta.
Juk žodis miršta plunksnos smailę,
Tiktai puikybę reiškia vaškas ir oda.
Koks parašas nebūtų tau per menka?
Ant vario, marmuro ar pergamento? –
Tava valia, ką nori, pasirinki.
Skaptu rašyti, grifeliu, tušu?

MEFISTOFELIS

Kam reikia iškilmingų parašų?
Be reikalo draskais taip įnirtingai.
Bet kokia skiaute pasitenkinti galiu.
Pasirašyk man kraujo šlakeliu.

FAUSTAS

Kaip nori – aš galiu pabūt kvailiu,
Jei tau šita kvailystė reikalinga.

MEFISTOFELIS

Matai, bet kraujas – truputį kas kita.

FAUSTAS

Neabejok, aš nepažeisiu sutarties.
Kaip tik prie to, kas čia pasirašyta,
Visom jėgom ir trokštu priartėt.
Kvailai puikybėn keliausi tada;

Esu kaip tu, ir tuo belieka pasiguost.
Buvau teisingai vertas dvasios pašaipos,
Ne man suvokti, kas yra gamta.
Kokios niekingai menkos mūsų tiesos!
Ilgai dar knygų prisiliest bjaurėsiuos.
Tad leisk panirti į aistros
Kančias, išlaisvink kūniškumą,
Kuris bet kokiam malonumui,
Bet kokiam geismui atsiduos!
Geidžiu ištrūkti į šėlsmą laiko,
Į įvykių verpetą klaikų!
Patirt palaimą, aitrų skausmą,
Pasisekimo ir kartėlio jausmą,
Te viskas mainos, bet kartu su manimi;
Tik nuolat veikdamas jautiesi žmogumi.

MEFISTOFELIS

Tikslus ir mastą juk renkiesi pats.
Jei pakeliui paklius gardesnis kąsnis,
Nesivaržykit, griebkit kur didesnis,
Tam turit laisvą valią ir rankas.
Tik sugebėkit tuo pasinaudoti!

FAUSTAS

Ne, ne linksmybių reikia mano sielai.
Aš noriu svaiguliui skausmingam atsiduoti,
Kančios palaimai ir saldžiam kartėliui.
Išgijusi nuo godulio žinių,
Širdis nuo skausmo nebenori atsitverti,

Ir tai, kas skirta padermei žmonių,
Pati patirti trokšta ir įvertinti,
Pasiękt viršūnę ir į dugną nusileist,
Aprėpt kančias ir džiaugsmą, visą būtį,
Ir susilieję su jais ir virtus jais
Kartu su jais galų gale ir žūti.

MEFISTOFELIS

O, patikėkit tuo, kuris jums sako,
Per tūkstantmečius paragavęs daug ko,
Kad joks žmogus nuo vygės iki grabo
Nespės suvirškinti šito seno raugo!
Tą visą visumą visatos
Aprėpia tik Aukščiausiojo akis,
Jai amžinoj šviesybėj matos,
Ko mums išvysti nepavyks,
Mums sutemose sukas ratas,
Kur po nakties diena ir vėl naktis.

FAUSTAS

Bet aš to noriu!

MEFISTOFELIS

Ką gi, vilkis,
Tačiau būties akimirka trumpa,
O kelias ją pažinti – ilgas.
Tikiuos, pravers ir parama menka.
Bandyk įsivaizduot esąs poetas .
Ir, pasitelkęs jo fantazijas taurias,

Atradęs savo smegeninėj vietoj,
Sukrauk į ją vertybes įvairias:
Narsumą liūto ir jo galią,
Ir elnio grakštųjų eiklumą,
Suderink švedo atkaklumą
Su temperamentu italo.
Jei rasi būdą sutalpinti į vieną kūną
Taurumą kilnų ir niekingą klastingumą,
Gebėsi jam jaunos aistros įpilti
Ir dar priversi jį ką nors pamilti, –
Aš su tokiu ir pats susipažinčiau
Ir jį Mikrokosmu vadinčiau.

FAUSTAS

O jeigu ne, jei pasirodys, kad visi
Troškimai siekti šios karūnos
Neišsipildo ir niekingai griūna?

MEFISTOFELIS

Ką padarysi, tu tik tas, kas tu esi.
Gali sau vaikščiot ant koturnų ar kojūkų,
Į milijonus garbanų susukt peruką,
Tačiau paliksi tas, kas tu esi.

FAUSTAS

Taigi iš mano pastangų naudos jokios,
Tik veltui taip veržiaus prie lobių,
Kuriuos išminčių bibliotekos globė,
Neigijau iš jų naujos jėgos.

Nepriartėjo begalybė nė per plauką,
Ir pats nė truputėlio neišaugau.

MEFISTOFELIS

Nenusiminkit, ne jūs vienas šitaip mąstot,
Kitiems atrodo irgi būtent taip.
Kol kas gyvenimas ne toks jau prastas,
Tik elkimės protingai ir tvirtai.
Trauk jį! Juk turite rankas ir kojas,
Galva ir užpakalis savo vietoj;
Argi ne mano visa, kuo naudojuos,
Ir kas man tai uždraust galėtų?
Susimokėdamas už šešetą žirgų,
Galiu naudotis tuo, už ką sumoku:
Įsitaishau pasostėj ir lekiu
Ne dviem, o pora tuzinų kanopų.
Todėl žvaliau! Apmąstymus šalin,
Ir skriekime pasaulio sumaištin!
Gana filosofuoti! Tie scholastai
Lyg apsėsti galvijai: nuganytoj
Dykynėj trypia, nepajėgdami suprasti,
Kad šalimais žaliausios pievos plyti.

FAUSTAS

Ir kas dabar?

MEFISTOFELIS

Greičiau iš čia!
Šita niūri kankinimų vieta

Skirta svaigintis nuobodžio kančia,
Tačiau jaunystės aiškiai neverta.
Gana! Palik kaimynui skylę šitą,
Iš tuščio samstymo nebus naudos.
Geriausio, ką galėtum pasakyti,
Vis tiek studentams neatskleisi niekados.
Antai, jau vienas trypčioja prie lango.

FAUSTAS

Dabar į jį net pažiūrėti negaliu.

MEFISTOFELIS

Vaikinas šitaip sąžiningai stengės.
Jo lūkesčių apvilti nevalia.
Nešk čia apsiaustą ir paduok peruką,
Apgaulė turi būti tobula.

Persirengia

Atrodo, sąmojo man niekada netrūko.
Ketvirčio valandos užteks šiam darbui;
O tu kelionei pasiruošk tuo tarpu.

Faustas išeina

MEFISTOFELIS

ilgais Fausto drabužiais

Paniekink mokslo išmintį ir protą,
Tą retą galią, žmogui duotą.

Kaip apgaulingai prašviesėja akyse,
Kada apakina saldi kerų dvasia!
Šiaip ar anaip, jau mano tu esi –
Likimas jam nepagailėjo ryžto,
Ir tas jo nežabotas ilgesys
Į priekį veržtis ir atgal neatsigrįžti
Neišsitenka žemės bruzdesy.
Nublokšiu jį į bjaurastį buities
Ir nugramzdinsiu į tuščiausią banalybę,
Jis kepurnotis ir spurdėt turės,
Kada prieš nepasotinamą jo esybę
Be paliovos ribės ir gėrimai, ir valgiai,
Ir veltui mels jisai atokvėpio minutės;
Ir net jei būtų nepardavęs sielos velniui,
Vis tiek jam būtų lemta žūti!

Įeina Studentas

STUDENTAS

Aš čia esu dar neseniai
Ir noriu kreiptis nuolankiai,
Nes apie jūsų mokslo darbus
Atsiliepimai tik pagarbūs.

MEFISTOFELIS

Man jūsų kreipiniai malonūs,
Bet mes visi – tokie pat žmonės.
Gal kiek jau apsidairėt šen bei ten?

STUDENTAS

Norėčiau, kad padėtumėte man.
Pas jus mane pasiryžimas gena,
Jauna širdis ir netuščia kišenė;
Nors motina ir nepalaikė mano ryžto,
Tačiau tuščiom nesinorėtų grįžti.

MEFISTOFELIS

Na ką gi, apsireiškėte laiku.

STUDENTAS

Teisybę sakant, man čia nejauku.
Vien tiktai mūrai, net pro langus salių
Nepamatysi nei žolyno, nei medelio,
O auditorijoje susiradus suolą,
Galvoj tyla, tamsa, kad net mintis prapuola.

MEFISTOFELIS

Visiems taip būna, bet visi pripranta.
Antai ir kūdikiai prie motinos krūties
Išsyk nepuola, kol galų gale atranda,
Kaip malonu tai ir naudinga jiems patiems.
Taip ir prigludusiam prie išminties krūtų –
Kas dieną vis labiau gardu.

STUDENTAS

Iš džiaugsmo noris pulti jums ant kaklo,
Tiktai patarkit, kaip man čia patekti.

MEFISTOFELIS

Pirmiausia išsiaiškinti reikėtų,
Kurį jūs norit pasirinkti fakultetą.

STUDENTAS

Domiuos viskuo, be to, manau, svarbu,
Kad išsilavinimas būtų be spragų.
Danguj ir žemėj viskas sudėtinga,
Taigi man rūpi visos mokslų sritys.

MEFISTOFELIS

Matau, kad kelią renkatės teisingą,
Bet nevertėtų pernelyg blaškytis.

STUDENTAS

Aš visas čia ir kūnu, ir dvasia;
Tačiau trupučio laisvės irgi reikia,
Juk nelaikytumėte nuodėme baisia,
Jei per šventes smagiau praleisčiau laiką.

MEFISTOFELIS

Labai svarbu negaišti laiko, ir jeigu
Laikais tvarkos – susidraugauji su laiku.
Patarsiu, mielas drauge, iš esmės –
Gera darai, jei logikos imies:
Valingai išdresuosi protą tu,
Suverši lyg ispanišku batu –
Kai protas apgalvotai išmankštintas,
Tiesiausią kelią gali rinktis mintys,

Neklaidžioja skersai ir išilgai,
Kol smegeninėje susipina bet kaip.
Išmoksi neeikvodamas jėgų
Elementus išskaidyt ir suderint,
Kad nereikėtų minčiai pastangų,
Kaip jų nereikia valgant arba geriant.
Juk smegenys, tas fabrikas minčių,
Yra lyg manufaktūra audėjo,
Kur vienas judesys, šimtus nyčių
Sujudinęs, šaudyklei vikriai skriejant
Į smulkų tinklą sumezga tas nytis
Ir audinys išeina vienalytis.
O filosofo pasiklausęs
Suprasti imsi kuo puikiausiai,
Kaip tai ir kita, jei taip skirta,
Virta į trečia ir ketvirta,
O jei nebuvo to ir kito,
Nei trečia, nei ketvirta nepakito.
Studentams velniškai patinka šis dalykas,
Nors retas jų audėju tapti tikis.
Kai bandom gyvą reiškinių paaiškint,
Beaiškindami dvasią sunaikinam,
Atrodo, aišku, ką detalės reiškia,
Deja! – išnyksta sąryšis vidinis.
Tai chemijoj *encheiresin naturae**
Turėtų reikšt. Niekai, kai pasižiūrim.

*gamtos veikimo būdą (gr., lot.).

STUDENTAS

Aš paskui jūsų mintį nebespēju.

MEFISTOFELIS

Vēlāu jā pasivysit išgudrējēs,
Kada, išmokēs viską redukuoti,
Galēsit deramai klasifikuoti.

STUDENTAS

O čia tai jau visai imu apglušti,
Galvoj tarsi malūno girkos užtų.

MEFISTOFELIS

Kol imsitės dalyko konkretesnio,
Į metafiziką derėtų mestis,
Kuri mus moko giliamintiškai aprėpti
Tai, ko negalima protu pasiekti,
O tai, kas jau visai nebepasiekiamo atrodys,
Vis tiek įrodys vietoj pavartotas žodis.
Svarbiausia per šiuos pusę metų
Drausmės laikytis – lai visi pamato:
Penkis kartus kas dieną prieš skambutį
Jūs auditorijoje sėdite ir budite.
Iš anksto knygą perskaitęs, po žodį
Privalote ją išanalizuoti,
Kad pamatytumėt, kai baigsis paskaita,
Jog neišgirdot nieko, ko nėra tekste;

Bet lyg girdėdami diktuojant Šventą Dvasią,
Užsirašykit būtinai kiekvieną frazę.

STUDENTAS

Man du sykius kartot nereikia šito!
Dėl to negali būti net kalbos:
Jei kas ant balto juodu parašyta,
Neišgaruos, kaip išgaruoja iš galvos.

MEFISTOFELIS

Tai esat fakultetą pasirinkęs?

STUDENTAS

Į teisės mokslus nelabai aš linkęs.

MEFISTOFELIS

Dėl to aš anei kiek neužsigaunu,
Žinau, ką žmonės mano apie juos.
Įstatymai ir kodeksai vis kraunas,
Jų greitai kaip kokių raupsų bijos.
Jie tempias iš kartos į kartą
Ir per pasaulį sklinda pamažu;
Jie teisingumo priešingybė tampa kartais,
O juos vis taiko, ir visiems gražu.
O apie prigimtinę mūsų teisę
Kas kalba? Niekas, ir čia nieko nepakeisi.

STUDENTAS

Paklausius jūsų, mintys ima pintis.
Mielai klausyčiaus jūsų nuolatos.
Jau lyg ir noris teologijos mokintis...

MEFISTOFELIS

Norėčiau, kad nepadarytumėt klaidos.
Į šitą sritį pavojinga leistis,
Jinai retai kada teisingą kelią rodo:
Čia slypi daug klastingo nuodo,
Kurį labai sunku atskirt nuo vaistų.
Ir čia geriausia – tik profesorių girdėti
Ir garbinti vien jo autoritetą.
O apskritai – svarbiausia žodžio rūbas,
Nes pagal jį neklaidingumo rūmuos
Išminčių priima ir pasitinka.

STUDENTAS

Bet žodis sąvoką kažkokią atitinka.

MEFISTOFELIS

Tai jau! Dėl to mažiausiai verta būgštaut,
Nes būtent ten, kur sąvokos pritrūksta,
Kaip sykis žodis tampa reikalingas.
Iš žodžio kyla įvairiausios ginčų temos,
Juo grindžiami traktatai ir sistemos,
Juo remias ir tikėjimas, ir teisė.
Juk žodyje nėra jotos nepakeisi!

STUDENTAS

Atleiskite, jau klausinėjau tiek dalykų,
Tačiau dar pora abejonių liko.
Kadangi daug išmanote ir žinot,
Gal užsimintumėt ir apie mediciną.
Aš suprantu, kad per trejus metus
Sunku aprėpti tokį platų lauką,
Tačiau pakanka kartais bakstelėt pirštu,
Kad pats toliau atrastum daug ką.

MEFISTOFELIS

sau

Tiesiog džiovinu gerklę sausas tonas;
Geriau jaučiuosi, būdamas šėtonas.

Garsiai

Suprasti medicinos esmę nesunku:
Jos ėmėsis net ir žvaigždes išstudijuos,
Kad baigęs mokslus pasileistų be takų,
Kaip Dievas duos.
Kokia prasmė kapstytiis foliantuos?
Protingas mokos to, kam jis gabus.
Pasinaudokit tinkamais momentais,
Ir būsit gerbiamas žmogus.
Jūs esat jaunas ir nuaugęs tiesiai,
Netrūksta įžūlumo patiklaus,
Ir jeigu pats savim pasitikėsit,
Kiti taip pat pasitikės ir pasikliaus.

O ypač lavinkitės moteris vilioti,
Jos nuolat skundžias alpuliais ir virpuliais,
Jas v i e n u požiūriu pakanka pagloboti,
Ir viską jos atleis ir nusileis.
Svarbiausia susikurti gerą vardą,
Esą pranokstate išmanymu kitus,
Ir gausit, net nespėjęs prasitarti,
Ko kitas siekia ištisus metus.
Dar vos pačiupinėjote pulsiuką,
O ji aistringą žvilgsnį šonan suka,
Ir drąsiai galite apžiūrinėti,
Kokiais raišteliais suveržtas korsetas.

STUDENTAS

Čia jau kas kita. Regis, mano viltys pildos.

MEFISTOFELIS

Teorijos, brangusis drauge, pilkos,
Užtat gyvenimo auksinis medis žalias.

STUDENTAS

Tai, ką girdžiu, man tikrą džiaugsmą kelia.
Tikiuosi, kad galiu vilties turėti
Dar sykių jūsų išmintim pasigėrėti.

MEFISTOFELIS

Kiek sugebėsiu – jūsų paslaugom.

STUDENTAS

Norėčiau jūsų paprašyt kai ko:
Gal atminimui į albumą šitą
Kelis žodžius man galit įrašyti?

MEFISTOFELIS

Labai mielai.

Parašo ir grąžina albumą studentui

STUDENTAS

skaito

*Eritis sicut Deus scientes bonum et malum.**

Pagarbiai užverčia albumą ir lankstydamasis atsisveikina

MEFISTOFELIS

Klausyk, ką sakė mano prosenė gyvatė. Kai suprasi,
To dieviškojo panašumo vienąsyk iš tikro išsigąsi!

Įeina Faustas

FAUSTAS

Tai kur dabar?

**Būsite kaip Dievas, pažinsite gėrį ir blogį (lot.).*

MEFISTOFELIS

Kur tik užsimanysi.

Pasaulį mažąjį, paskui ir didįjį išvysi,
Ir kol už dyką mano kursas eisi,
Maloniai ir naudingai laiką leisi!

FAUSTAS

Bet tu pažvelk į mano barzdą, į manieras:
Kaip aš atrodysiu į viešumą išnėręs?
Nei elgtis moku, nei bendraut ir panašiai,
Ne, aš bijau, kad nieko neišeis;
Jaučiuosi menkas ir kažkoks nevykęs,
Ten aš tikrai atrodysiu sutrikęs.

MEFISTOFELIS

Drąsiau – ir seksis, jeigu būsi atkaklus;
Pasitikėk savim – ir visa tau paklus.

FAUSTAS

O kaip mes pajudėsime iš šios vietos?
Aš nematau arklių, vežikų nei karietos.

MEFISTOFELIS

Vos šį apsiaustą aš paimsiu ir išskleisiu,
Jisai nuneš mus ten, kur užsigeisim.
Palik apačioje bevertę mantą,
Seni daiktai tiktai trukdys naujai gyventi.
Aš jau pasiruošiau šiek tiek ugnies,

Kuri mus į padangę tuoj išsvies.
Būk sveikas, nes nuo šiol jau kitą
Pasirinkai gyvenimo orbitą.

AUERBACHO
RŪSYS
LEIPCIGE

FROŠAS

Kas darosi? Ko negeriate nieko?
Kodėl nė viens nepraveriat burnos?
Atrodot kaip seni šiaudai suplėkę.
Gal užtelėkim truputį liepsnos?

BRANDERIS

Tai ir pradėk. Tik sėdi ir geri.
Juk tu čia pagrindinis juokdarys.

FROŠAS

išpila jam ant galvos taurę vyno
Turėkis!

BRANDERIS

Neraliuotas gyvuly!

FROŠAS

Prašei pradžios – pratęsti pats gali.

ZYBELIS

Ko jie ten plėšos? Grūskite juos lauk!
Giliau įkvėpk, išmauk ir stauk!
Pirmyn! Hei hop!

ALTMAJERIS

Gal liausitės? Kiek galit?
Vatos! Nuo berno klyksmo plyš būgneliai.

ZYBELIS

Jei nuo kaukimo skliautai yra,
Vadinas, geras bosas vyro.

FROŠAS

Iš tikro, jei kam nepatinka – gali čiuožt.
Taram pam pam!

ALTMAJERIS

Taram pam pam!

FROŠAS

Gurkšnelį – gerklei pasiruošt.

Dainuoja

Brangusis Šventas Romos Reiche,
Kaip mes dar laikomės kartu?

BRANDERIS

Šlykšti daina! Tfu! Tfu, politinė daina!
Nemaloni! Dėkokit Dievui, asilai,
Kad ir be jūsų tvarkos Reicho reikalai.
Imperija turėtų džiūgaut iš tiesų,
Kad aš nei kancleris, nei kaizeris nesu.

Bet ir pas mus turėtų būt valdžia;
Ką šiandien rinksim popiežiumi čia?
Kas geria vyną, puikiai žino
Jo ypatybę pagrindinę.

FROŠAS

dainuoja

Kilk, lakštingala, aukštyn,
Mano mielą apkabink!

ZYBELIS

Jokių glamonių ir mielių! Ir jeigu nesiliausi!..

FROŠAS

Tai apkabink ir pabučiuok! O tu man neuždrausi!

Dainuoja

Paliki nakčiai vartelius,
Išgirsi mano žingsnelius,
Atėjęs rytas atras juos uždarytus.

ZYBELIS

Dainuok, dainuok, labai gražiai išeina,
O mums labai juokinga paklaustyti.
Aš to jau atsikandau, te sau šaipos.
Ji būtų koboldui draugužė neprasta –
Tasai galėtų ją kur kryžkelėj užspeisti
Ir pakutenti savo ožiška barzda

Prieš sumekendamas „labos nakties“. Jos vertas vaizdas!
Šaunus vaikiną iš stuomens ir iš liemens
Tokioms ant kožno tako nesimėto.
Apie visokius „apkabink“ nenoriu nė girdėti,
Tegu tik džiaugias, kad langų neišbarbens.

BRANDERIS

trenkdamas kumščiu į stalą

Palaukite! Palaukit! Paprašyčiau!
Jūs, ponai, matot – aš gyvenimą žinau;
Įsimylėję žmonės sėdi šičia,
Tad ponams pagal nuopelnus, manau,
Ta proga ir prezento reik mažyčio.
Nauja daina! Nedainavau dar jos nėkart,
O priedainį prašau visus pritart.

Dainuoja

Gyveno žiurkė sau graži,
Vien sviestą valgė gryną,
Iš pilvo buvo panaši
Į Liuterį Martyną.
Bet kartą gavo ji nuodų,
Jai tapo liūdna ir graudu,
Lyg nelemtai pamilus.

CHORAS

smagiai

Lyg nelemtai pamilus.

BRANDERIS

Ji lakstė sienom ir grindim,
Visas balas išlaižė,
Bet skausmas ėjo vis didyn
Ir ją lyg peiliais raižė;
Tada parkrito be jėgų,
Jai tapo liūdna ir baugu,
Lyg nelemtai pamilus.

CHORAS

Lyg nelemtai pamilus.

BRANDERIS

Iš baimės vidury dienos
Ji puolė į virtuvę,
Visa tirtėjo prie liepsnos,
Iškišusi liežuvį.
Virėja, davus jai nuodų,
Kvatojo: „Net žiūrėt graudu –
Lyg nelemtai pamilus“.

CHORAS

Lyg nelemtai pamilus.

ZYBELIS

Tai bent daina! Galiu paploti, bravo!
Ko ko, bet sąmojo jums niekad nepritrūks;
Taip išradingai žiurkę nugalavot.

BRANDERIS

Pats nuo kada tapai toksai jautrus?

ALTMAJERIS

Tu į to plikio pilvą pažiūrėk – tai kurgi
Nesigailės, kai pats atrodo panašiai!
Jisai ir ta išpampus žiurkė –
Abu kaip du vandens lašai.

Faustas ir Mefistofelis

MEFISTOFELIS

Kaip pats matai, visų pirmiausia
Smagioj kompanijoj pasiausim,
Kad tu pajustum, jog gyvenimas saldus.
Čia šventė trunka ištisus metus.
Tiek pasitenkinimo, net jei sąmojis nekoks,
Kitur nerasi, jį net aš jaučiu, kai
Jie sukasi kaip tie maži kačiukai,
Sau siekiantys sugriebt už uodegos.
Jei gauni dar skolon, juoba iš ryto,
Esi saugus ir kam ieškotis ko nors kito.

BRANDERIS

Anie atrodo tiesiai iš kelionės;
Ir iš manierų matosi, kad ponai
Atvykę neseniai ir iš toli.

FROŠAS

Tiesa! Supainiot Leipcigą vargu su kuo gali.
Mes esame iš mažojo Paryžiaus, o miestas kuria žmones.

ZYBELIS

O tie iš kur galėtų būti?

FROŠAS

Leiskite man! Pakaks geros taurės,
Ir, kad ir kokie ponai būtų pasipūtę,
Iškloti viską patys panorės.
Pagal drabužį į kaimiečius nepanašūs,
Nors šiais laikais suprasi, kas kuo nešas.

BRANDERIS

Kertu lažybų, šarlatanai.

ALTMAJERIS

Manding.

FROŠAS

Man tuoj paukšteliai užkukuos.

MEFISTOFELIS

Faustui

Šėtonas čia, o jie net nenumano,
Kad bet kurį galiu nutvert už pakarpos.

FAUSTAS

Sveiki, garbieji ponai!

ZYBELIS

Jūs taipogies.

Tyliai, šnairomis nužvelgdamas Mefistofelį

Tas, regis, viena koja kiek raišokas.

MEFISTOFELIS

Jei ponai leistų, mes prisėsime greta,
Bent jau turėsime kompaniją neblogą.
Vynu, kiek žinom, negarsėja ši vieta.

ALTMAJERIS

Atrodo, tamsta esat išrankokas.

FROŠAS

Matau, kad Ripache gana ilgai lindėjęt.
Tikriausiai buvot apsistoję pas Jonelį?

MEFISTOFELIS

Šį kartą pravažiavome pro šalį,
Tačiau anąsyk truputėlį pakalbėjom:
Man spėjo apie pusbrolius išūžti ausį
Ir prašė perduoti linkėjimų karščiausių.

Linkteli Frošui

ALTMAJERIS

tyliai

Na ką, gavai?

ZYBELIS

Slidus, žaltys!

FROŠAS

Palauk, jis man tuoju pasiraitys!

MEFISTOFELIS

Jei neapsirinku, tai mums ateinant
Mėginote užplėšt kažkokią dainą?
Įsivaizduoju, kad po skliautais šiais
Gera užtraukus neblogai išeis.

FROŠAS

Ar tik nebūsit įžymybė šioj srity?

MEFISTOFELIS

Deja! Daug pašauktų, bet talentai reti.

ALTMAJERIS

Ir vis dėlto!

MEFISTOFELIS

Kokią tik norite, vaikinai.

ZYBELIS

Kur kas geriau nauja nei primiršta.

MEFISTOFELIS

Mes iš Ispanijos kaip sykis begrižta,
Ten daug puikių dainų ir gero vyno.

Dainuoja

Karaliaus rūmuos kartą
Gyveno sau blusa.

FROŠAS

Klausykite! Blusa! Pradžia gera:
Blusa karaliui tinkama pora.

MEFISTOFELIS

Karaliaus rūmuos kartą
Gyveno sau blusa,
Valdovo guoliuos vartės
Kaip inkstas taukuose.
Karalius liepė būrį
Siuvėjų suvadint,

Pasiūdint jai mundurą
Ir dailiai išdabint.

BRANDERIS

Tik dar įspėkit, kad siuvėjai gerbtų triūsą,
Ir ant drabužio nepaliktų nė raukšlės,
Kad kruopščiai išmatuotų ponią blusą –
Antraip karalius nepasigailės.

MEFISTOFELIS

dainuoja

Blusa, išsidabinus
Aksomais ir šilkais,
Su kryžium ant krūtinės
Ir ordinais puikiais,
Jo svitą mokyti ėmė
Ir jiems įsakinėt,
Į rūmus susikėlė
Plati jos giminė.

Kankinosi kas dieną
Dvariškiai su tarnais,
Net pačiai karalienei
Jos lindo po skvermais;
Visi bijojo blusų
Ir kentė dienąnakt.
Bet blusos bijo mūsų,
Nes mes išsyk jas – knakt!

FROŠAS

Puiku! Čia tai daina! Geriau nereik!

ZYBELIS

Su blusomis tik taip ir ne kitaip!

BRANDERIS

Tarp pirštų spragt – ir negyva nesikankinus.

ALTMAJERIS

Taigi už laisvę! Tegyvuoja vynas!

MEFISTOFELIS

Išgert už laisvę, aišku, neatsisakyčiau,
Bet jūsų vynas, žinote, brolyčiai...

ZYBELIS

Su tokiais žodžiais atsargiau, prašyčiau.

MEFISTOFELIS

Bijau, kad gali užsigauti šeiminkai,
O šiaip tokiai kompanijai garbingai
Savam rūsy kai ką geresnio rasiu.

ZYBELIS

Jeigu tik tai tekliudo – neškit drąsiai.

FROŠAS

Geros taurės tiktai kvailys atsisakys,
Bet neužtenka pamaloninti akis:
Ko vertas vynas, aš nesuprantu,
Kol jis gerai neapsemia dantų.

ALTMAJERIS

tyliai

Matyt, nuo Reino bus, apie vynus supranta.

. MEFISTOFELIS

Suraskit gražtą!

BRANDERIS

Ką su juo darys?
Juk nepaliko jie statinių pas duris?

ALTMAJERIS

Apačioje pasižiūrėkit tarp rakandų.

MEFISTOFELIS

paima gražtą. Frošui

Tai kokį vyną mėgsta tamsta?

FROŠAS

Tik pamanykit! Net ir pasirinkt galiu?

MEFISTOFELIS

Vaišinam kokiu norit vyneliu.

ALTMAJERIS

Frošui

Aha, jau iš godumo akys temsta?

FROŠAS

Jeigu jau renkamės, tai gersiu Reino vyną;
Puikiausias dovanas pasiūlo mums tėvynė.

MEFISTOFELIS

besdamas grąžtą į stalą priešais Frošą

Paruoškite vaško, reiks užkimšti angą.

ALTMAJERIS

Jis, pasirodo, fokusą mums rodyt rengias.

MEFISTOFELIS

Branderiui

O jums?

BRANDERIS

Jei šaltas bus ir jei gerai putos,
Šampanės vynas nepakenktų niekados.

*Mefistofelis gręžia, tuo tarpu vienas iš kompanijos paruošia
vaško kamščius ir kemša skyles*

BRANDERIS

Nebūtinai, kas svetima, tai prasta;
Ne mes vieni išmanom viską tobulai.
Nors tų prancūzų ir negalime pakęsti,
Tačiau jų vynu paragaujame mielai.

ZYBELIS

matydamas, kad Mefistofelis artinas prie jo

Turiu prisipažinti, kad rūgštaus nelinkęs.
Man gerą taurę tiršto ir saldaus.

MEFISTOFELIS

gręždamas

Šiuo atveju tokajus neapgaus.

ALTMAJERIS

Gal jau gana vaizduoti šeimnininką?
Kam tiek žadėti, jei tik rengiatės apgaut?

MEFISTOFELIS

Na, na! Tokioj draugijoje garbingoj
Tikrai nedrįščiau taip grubiai juokaut.
Greičiau sakykite, ko norit. Ko jūs bijot?
Kokiu vynu galėčiau jums pasitarnaut?

ALTMAJERIS

Įpilk bet kokio. Nusibodo laukt.

Kai jau visos skylės išgręžtos ir užkimštos

MEFISTOFELIS

atlikdamas paslaptinius judesius

Vynuoges kelia kerai!
Ožį puošia ragai;
Vynuogienojo mediena
Vyno sultys kyla kas dieną,
Argi iš stalo medinio
Išsunkti negalima vyno?
Skvarbiau į gamtą įsižiūrėk,
Regėk stebuklą ir patikėk!

Ištraukite kamščius – ir į sveikatą!

VISI

ištraukia kamščius, ir kiekvieno pageidautas vinas

ima lietus į taures

Tai bent šaltinis, tokio dar nematėm!

MEFISTOFELIS

Tik prašom, kad ant žemės anei lašo!

Visi išgeria dar po taurę

VISI

dainuoja

Smagu kaip kanibalų baliuj,
Kaip šimtui kiaulių baloje!

MEFISTOFELIS

Žiūrėk, kaip siautėja tauta, pajutus laisvę!

FAUSTAS

Aš jau norėčiau, kad keliautume iš čia.

MEFISTOFELIS

Leisk jų gyvuliškumui iki galo atsiskleisti,

Tai, ką matai – tėra graži pradžia.

ZYBELIS

neatsargiai kilsteli taurę, vynas išsilieja ant žemės ir virsta liepsna

Mes degam! Gelbėkite! Pragaro ugnis!

MEFISTOFELIS

užkalbinėdamas liepsną

Nurimki, stichija! Ji tuoj nusiramins.

Atsigręžia į broliją

Šiam kartui tik skaistyklos kruopelytė.

ZYBELIS

Palaukit! Kuo jis drįsta mus laikyti?

Jam, regis, teks susipažinti su mumis!

FROŠAS

Tegu neerzina, nes aš galiu ir persiust!

ALTMAJERIS

Verčiau geruoju dingtų iš akių.

ZYBELIS

Jie pernelyg su savo triukais tapo narsūs,
Tiktai užtaikė šiuo kartu ne ant tokių.

MEFISTOFELIS

Nutilk, sena statine!

ZYBELIS

Tu, kočėle!

Ar ne per daug grubiai čia įsišėlai?

BRANDERIS

Ko mes dar laukiame? Apskaldykim gerai!

ALTMAJERIS

ištraukia kamštį iš stalo, ir tiesiai į jį pliūpteli liepsna

Degu! Degu!

ZYBELIS

Tai burtai! Tai kerai!

Tai štai kas jis! Tokį ne nuodėmė nudėt,
Už juos tikrai neteks kalėjime sėdėt!

Visi išsitraukia peilius ir puola prie Mefistofelio

MEFISTOFELIS

grėsminga išraiška

Apgaulingi vaizdiniai,
Suklaidinkit laikinai!
Būkit šičia ir tenai!

Visi sustoja ir nustebę žvelgia vienas į kitą

ALTMAJERIS

Kur aš esu? Kaip aš papuoliau į šiuos kalnus?

FROŠAS

O ten! Koks vynuogynas nuostabus!

ZYBELIS

O vynuogės! Lyg pačios leistųsi į delnus.

BRANDERIS

Ir kokios kekės spindi pro lapus!

Sugriebia Zybelį už nosies.

Kiti daro tą patį ir pakelia peilius

MEFISTOFELIS

tokiu pačiu balsu

Nukriskit, raiščiai! Tegu sužinos jie,
Kaip velnias kartais moka pajuokaut.

ZYBELIS

Kas čia dabar!

ALTMAJERIS

Vaje!

FROŠAS

Tai buvo nosis?

BRANDERIS

Zybeliui

Aš tavo nosį vietoj vynuogės laikau!

ALTMAJERIS

Paduokit kėdę! Aš jaučiuos beginklis;
Taip smogė, kad nuėjo per pakinklius.

FROŠAS

Kas čia įvyko? Ar bent vienas žinot?

ZYBELIS

Jis gyvas neištrūks. Ko jūs taip žiūrit?
Gal matėte, kur dingo tas vaikinai?

ALTMAJERIS

Savom akim, kaip jis link rūšio durų –
Mačiau, išėjo raitas ant statinės – –
Į kojas tarsi kas pripylė švino.

Atsisukdamas į stalą

Cha! Gal tenai dar liko vyno?

ZYBELIS

Ne, tai tiktai patyčios ir apgaulė!

FROŠAS

Bet man atrodo, kad aš gėriau vyną.

BRANDERIS

Tai va. Ir kaip tada tie vynuogynai?

ALTMAJERIS

Ir netikėk dabar stebuklais šiam pasauly.

RAGANOS
VIRTUVÈ

Ant žemos viryklės virš ugnies stovi didžiulis katilas. Garuose, kylančiuose nuo jo į viršų, šmėkščioja įvairios būtybės. M a k a k a tupi prie katilo ir graibo putas, žiūrėdama, kad neišbėgtų viralas. Makakos P a t i n a s su mažyliais tupi greta ir šildosi. Sienos ir lubos nukabinėtos keistais ragany ūkio rykais ir rakandais

F a u s t a s. M e f i s t o f e l i s

FAUSTAS

Tiesiog bjauru – kvaili kerėjimai ir burtai,
Kuriuos vien prisiminęs nusipurtai,
Išgelbės nuo beprasmiškos nykumos!
Bedantės senės plepalų išklauses,
Jos sėbalo niekingo paragausiu,
Ir trys dešimtmečiai nukris man nuo kupros?
Jei tiek tėra tos tavo išminties,
Tai ir vilties many mažokai tesimato.
Nejau kilni gamtos dvasia išties
Balzamo sielai iki šiolei neatrado?

MEFISTOFELIS

Tu vėl protingai ir gerai šneki:
Yra natūralesnis būdas atjaunėti,
Tiesiog visa metodika puiki,
Bet nemanau, kad tau jinau padėtų.

FAUSTAS

Kokia?

MEFISTOFELIS

Gera! Tam neprireiks nei pinigų,
Nei daktarų ar raganų pagalbos:
Negaišęs stverkis paprastų darbų
Ir imkis arklo, kūjo, dalgio, dalbos,
Užsidaryk siauram darbų rate,
Skirk jiems visas jėgas ir protą,
Maitinkis tuo, ką ūkis duoda,
Gyvenk kaip gyvulys tarp gyvulių
Ir nelaikyk tokios buities našta;
Su saule mėslą brisdamas darbuokis,
Ir taip gyvendamas, užtikrinti galiu,
Išliksi jaunas ir devintą dešimtį įkopęs.

FAUSTAS

Tapt žemės kurmiu? Ne, tik to betrūko,
Kad man užtektų grėblio ir kauptuko.
Man ne ramybės reikia, o erdvės.

MEFISTOFELIS

Tada, be raganos, tau niekas nepadės.

FAUSTAS

Galėtum pats tą gėralą išvirt,
Nejaugi būtina, kad senė jį supiltų?

MEFISTOFELIS

Truputį gaila tam tiek laiko skirt;
Aš tuo metu geriau nutiesiu šimtą tiltų.

Čia nepakanka vien žinių ir patirties, –
Ir subtilumo, ir kantrybės reikia,
Kai tokiu kruopščiu amatu verties;
Veiksmingas vaistas rūgsta ilgą laiką.
Metų metus sėdėk prie darbo tokio,
Tam reikia moteriškos ištvermės.
Šitų dalykų velnias tik išmoko,
Bet pats jų padaryt nesugebės.

Pamatęs žvėris

Tokie malonūs, kad jau ką jūs, ką jūs!
Žiūrėk, kokia tarnaitė! O liokajus!

Kreipiasi į juos

Atrodo, šeimininkės nenakvota?

ŽVĖRYS

Į puotą
Apsižergus šluotą
Pro kaminą išskuodė!

MEFISTOFELIS

Faustui

Kaip tau patinka tie mieli draugai?

FAUSTAS

Vargu ar ką neskoningesnio esu matęs.

MEFISTOFELIS

Be reikalo! O aš esu įpratęs
Padiskutuot su jais naudingai ir smagiai.

Žvėrimas

Sakykit, bjaurybiukai gerbiamieji,
Kokia ten burba katile juka?

ŽVĖRYS

Mes verdam skystą ubagienę.

MEFISTOFELIS

Vadinas, klientūros ne stoka?

PATINAS

prisiartina ir glaustosi apie Mefistofelį

Kur mūsų kauliukai?
Prasti reikaliukai,
Išlošiu – ir pasitaisys.
Nuliūdęs žvėrelis,
Ir tyli protelis,
Išloš – ir ką nors pasakys!

MEFISTOFELIS

Tik leisk beždžionei sėsti prie loto –
Pats nežinosi, ką daryt po to.

Tuo metu mažieji beždžioniukai žaisdami išridena didžiulį rutulį

PATINAS

Pasaulis šis ~
Jis rieda vis,
Kiek tik bežiūrim;
Kaip stiklas gražus,
Skambus ir dužus!
Tuščia viduris.
Tai sublizgęs,
Tai vėl išblės,
Aptemęs niūriai.
Sūnau, palauk,
Neišdykauk!
Paikai nežūki!
Jis skils į daug
Mažyčių šukių.

MEFISTOFELIS

Kam sietas šis?

PATINAS

nukabindamas rėtį

Jei būtum vagis,
Tave atpažinčiau iš karto.

Pribėga prie Makakos ir prikiša rėtį jai prie akių

Pažvelki pro rėtį!
Gali įžiūrėti
Ir man pasakyti jo vardą?

MEFISTOFELIS

eidamas link ugniakuro

O šitas puodas?

PATINAS IR PATELĖ

Kvailys taukuotas!

Nežino, kam puodas!

Jis katilo nematęs!

MEFISTOFELIS

Jūs nemandagūs žvėrys!

PATINAS

Sėsk, vantą nusitvėręs,

Į krėslą kaip įpratęs!

Verčia Mefistofelį atsisėsti

FAUSTAS

visą tą laiką stovėjęs prieš veidrodį, čia staigiai prisiartindamas prie jo,

čia vėl atsitraukdamas

Ką aš matau, koks vaizdinys kilnus

Nušvito veidrodžio gelmėj miglotoj!

Ak, meile, jei gali, suteik sparnus

Ir nuskraidink į užkerėtus savo plotus!

Nejaugi liksiu amžiams čia tūnoti,

O ji išblės kaip atspindys ūkuos!

Gražiausia moteris, kokią regėjau kada nors,

Kokios nei drįščiau, nei pajėgčiau susapnuoti.

Nejaugi motery toks grožis slypi?
Nejau iš viso žemėj šitaip būna?
Gal tai visų pasaulių tobulybė
Sukoncentruota neprilygstamam jos kūne?

MEFISTOFELIS

Nenuostabu – jei Viešpats triūsė šešetą dienų
Ir atsipūtęs tarė sau: „Šaunu!“ –
Matyt, kažką gražaus sutvėrė.
Kol kas atsigrožėk ja iki soties;
Tau ne prastesnį lobį rasim, mano žodis.
Laimingas tokią nuotaką nutvėręs –
Lemtis akla ir gali bet kada nusišypsoti.

Faustas tebežiūri į veidrodį.

Mefistofelis, išsitiesdamas krėslė ir vėduodamasis vanta, kalba toliau

Aš kaip karaliaus soste, iškilmingą
Iškėlęs skeptrą, tik karūnos stinga.

ŽVĖRYS

iki tol keistai staipeisi vienas priešais kitą, šaižiai

klykaudami atneša Mefistofeliui karūną

Suskilo dalim –

Krauju gal gali

Ir prakaitu ją suklijuoti?

Nevikriai nešdami karūną, sulaužo ją į dvi dalis

ir su jomis šokinėja aplink

Mums liūdna, baisu,
Mes kalbam balsu
Ir bandom eiliuoti.

FAUSTAS

priešais veidrodį

O varge! Aš svaigstu kaip koks kvailys!

MEFISTOFELIS

rodydamas į žvėris

Ir man galva jau sukasi nuo tų dalykų.

ŽVĖRYS

Ir jeigu mintis
Tarp žodžių praslys,
Vadinas – pavyko.

FAUSTAS

kaip ir anksčiau

Tuojau širdis kaip laužas suliepsnos!
Eime iš čia, nebegaliu žiūrėti!

MEFISTOFELIS

nekeisdamas pozos

Gal ir ne stebuklingi jie poetai,
Bet nepaneigsi, kad nesako netiesos.

*Katilas, kurį Patelė buvo išleidusi iš akių, ima bėgti; šokteli didelė liepsna,
ūžteli į kaminą. Iš liepsnos klaukiai klykdama į kambarį įšoka R a g a n a*

RAGANA

Ai ai ai ai!
Prakeikti žvėrys! Gyvuliai!
Užmiršo katilą, žiopliai,
Ir šeimininkę apiplikė!
Kvailiai netikė!

Išvydus Faustą ir Mefistofelį

O kokie čia
Išsikėtoję
Svečiai atvykę?
Ko čia sustoję?
Kas jus čia kvietė?
Gal jums per kojas
Ugnim užlieti?

Kyštelėjusi samtį į katilą, šliūkšteli ugnies ant Fausto, Mefistofelio ir žvėrių.

Žvėrys puola inkšti

MEFISTOFELIS

*kitu galu apgręžęs vantą, kurią laikė rankoje,
ima vanoti ją per stiklus ir puodus*

Aš pasiruošęs!
Štai tau! Viens du!
Per tavo košes!
Labai gardu?
Per tavo puodus
Noriu ir duoduos,

Ar nematai tu,
Perkarus maita?

Ragana tuo tarpu įniršusi ir persigandusi traukiasi atatupsta

Suskretėle, jau savo mokytojo neužuodi?
Kas tavo viešpats ir valdovas, nežinai?
Gal man tave sutrint į miltus ir sušluoti
Drauge su beždžionyno katinais?
Nebekelia raudonas švarkas pagarbos?
O gal ir gaidžio plunksnos nematyti?
Man neatrodo, kad po kaukėmis slepiuos,
Ir nemanau, kad tau turiu prisistatyti!

RAGANA

Ak, dovanok, kad sutikau grubokai!
Bet kas nutiko tavo puikiajai kanopai?
Kur dingo pasipūtėliai krankliai?

MEFISTOFELIS

Tiek to, šiam kartui įsiūtis atlėgo,
Juoba ir laiko nemažai prabėgo,
Kai paskutinįsyk buvau šitoj skylėj.
Visam pasaulyje progresas, kultūra,
Taigi ir velniui išimties nėra;
Šiaurietiški fantomai nemadingi.
Kur beišvysy uodegas, ragus? Jie dingo.
Na, o kanopą, pagrindinį atributą,
Kuris tik kliudo, kai visuomenėj šlaistais,

Nusižiūrėjęs į salonų liūtus
Apsivyniojau getrais suveržtais.

RAGANA

šokdama

Ir nuovoką, ir protą prarandu,
Kai pats šėtonas su manim kartu.

MEFISTOFELIS

Nedrišk manęs vadint šituo vardu!

RAGANA

Kodėl? Aš jį su pagarba tariau.

MEFISTOFELIS

Per daug jisai apjuodintas gausybėj knygų,
Tačiau žmonėms nuo to neką geriau:
Tolyn nuo blogio, – bet blogieji liko.
Gali mane vadinti baronu, garbioji,
Esu aristokratiškos kilmės.
Gal mano mėlynų krauju suabejojai?
Štai tau ir herbas mano giminės!

Rodo nepadorų gestą

RAGANA

nesutramdomai kvatodama

Cha cha! Tai atitinka tavo stilių!
Ne veltui šelmį visą amžių myliu!

MEFISTOFELIS

Faustui

Žiūrėk, kaip šitai daroma, žmogau,
Ir mokykis su raganom draugaut!

RAGANA

Taigi sakykit, kuo padėt galiu?

MEFISTOFELIS

Geru tau žinomo balzamo šlakeliu!
Tiktai žiūrėk, nepavaišink per jaunu;
Su metais jis stiprumo pasikrauna.

RAGANA

Mielai! Turiu čia užantyje buteliuką,
Pati jo mėgstu kartais lašą įsikliukint;
Visai neblogas, ne silpniausio dvoko,
Galiu užtikrint, kad tikrai padės.

Tyliai

Tačiau nepratusį prie tokio daikto žmogų
Jis per kelias akimirkas paties.

MEFISTOFELIS

Tam ponui nepakenks ir geras maukas;
Dėl jo negaila, tai ir tamsta pasistenk.
Brėžk greitai ratą, savo poterius veblenk
Ir taurę nešk ilgai nelaukus!

Ragana, keistai gestikuluodama, nubrėžia ratą ir jo viduryje išdėlioja įvairius paslaptinius daiktus; tuo metu ima skambėti stikliniai indai, sugaudžia katilas ir pasigirsta muzika. Galiausiai Ragana atsineša didžiulę knygą, susodina makakas rato viduryje. Viena iš jų atstoja jai pultą, o kitom įduoda į letenas degančius fakelus. Tada pamoja Faustui, kad šis prieitų

FAUSTAS

Mefistofeliui

Bet tu sakyk, ką reiškia visa tai?
Liguisto proto sukelti vaizdai,
Sureikšminti kvailiausi gestai –
Aš juos seniai žinau ir negaliu pakęsti.

MEFISTOFELIS

Tai farsas! Nežiūrėk labai rimtai,
Ir apskritai – leisk jai pažaisti.
Tokie jau daktarystės pamatai:
Save sureikšminus stipriau suveikia vaistai.

Įkalbinėja Faustą žengti į ratą

RAGANA

labai reikšmingai deklamuoja iš knygos

Žiūrėti prašom!
Iš vieno – dešimt,
Dar du parašom,
Po jų trys eis
Ir eilę baigs.
Štai keturi –

Viską turi!
Penkis, šešis
Jungia ryšys
Su septyniais
Ir aštuoniais,
Iš devynių vienas išeis.
Virš nieko dešimt
Rašom ant galo.
Štai jums ir raganų daugybės lentelė!

FAUSTAS

Aš įtariu, kad senė klieidi.

MEFISTOFELIS

Ji dar nespėjo nė įsibėgėti;
Čia tik pradžia, mačiau aš šitą knygą,
Pats ją skaičiau kartus kelis.
Priešybes, jungiamas be ryšio į vienybes,
Tiek pat supranta ir išminčius, ir kvailys.
Nejau ką naujo kratiny šiame matai?
Nuo amžių esama visokių būdų
Vienybes aiškinti trejybėmis ir taip
Pasaulį skleisti įvairiausią blūdą.
Ir nieks nepuola ginčytis su jais:
Argi pajėgsi kvailiui ką išaiškint?
Tikėti lengva, kai tik skambesio klausais
Ir nebandai suprasti, ką tai reiškia.

RAGANA

tęsia toliau

Mokslo minties
Gilos šaknies
Dar neatkapstė niekas.
Kas negudraus,
Jos paragaus,
Be vargo ją pasiekęs.

FAUSTAS

Nuo tų nesąmonių baigiu išeit iš proto;
Kada ji liausis vieną kartą pagaliau?
Atrodo, tarsi choras idiotų
Bandytų perrėkt vienas kitą kuo kvailiau.

MEFISTOFELIS

Gana, gana jau, nuostabi Sibile,
Greičiau duok gėrimą, kurį įpylei.
Matai, kad nekantrauja jau ir velnias;
Žmogus visokių laipsnių nusipelnęs,
Todėl ir šie nebus jam naujiena.

*Ragana ceremoningai paduoda gėrimą taurėje;
kai Faustas ją pakelia prie lūpų,
plyksteli nedidelė liepsna*

MEFISTOFELIS

Pirmyn! Ir vienu ypu iki dugno,
Visa esybe tuoj pajusi, kaip gardu!
Drišti į patį velnią kreiptis „tu“,
O baiminies išvydęs ugnį?

Ragana nutrina ratą, Faustas išeina iš jo

MEFISTOFELIS

Taigi! Dabar judėk žvaliau.

RAGANA

Galbūt ir jums šlakelis priderėtų?

MEFISTOFELIS

Raganai

Jei tau ko iš manęs reikėtų,
Pasimatysim per Valpurgiją vėliau.

RAGANA

Štai jums dainelė! Reikia tyliai paniūniuot,
Tada ir poveikis ypatingesnis būna.

MEFISTOFELIS

Faustui

Eime greičiau, nėra ko stoviniuot,
Tau būtina gerai išprakaituot,
Kad persismelktų gėrimas per kūną,
Ir pamatysį, kaip kamputyje širdies

Žaismingai Kupidonas suspurdės,
Pasveikindamas šaunųjį dykūną.

FAUSTAS

Leisk dar į veidrodį pažvelgti bent iš šono!
Jis neprilygstamas – tas moters atspindys!

MEFISTOFELIS

Gana! Netrukus moters grožio etaloną
Tu gyvą pamatysi prieš akis.

Į šoną

Po šito gėrimo mergelė kiekviena
Jam greit ims rodytis gražioji Elena.

GATVÈ

FAUSTAS

Gal aš galėčiau dailiajai panelei
Pasiūlyt ranką palydėt bent dalį kelio?

MARGARITA

Nei aš panelė, nei dailiausia iš dailių,
O rasti kelią ir viena galiu.

Ištrūksta Faustui iš rankų ir nueina

FAUSTAS

Koks grožis šito kūdikio, dangau,
Vienoj esybėj jo negali būt daugiau!
Tokia skaistyste dvelkia, ir sykiu
Koksai padykėliškas žvilgesys akių.
O kaip užmiršt jos skruostų duobutes,
Jos lūpų liniją, jos judesį kiekvieną!
Kaip ji koketiškai primerkė akutes,
Kaip kilstelėjo nuostabias blakstienas,
Ir kaip mokėjo taikliai atsikirst –
Ne, tokio grožio neįmanoma pamiršt!

Pasirodo Mefistofelis

Mergytė turi būti mano, ir prašyčiau
Tuo pasirūpinti.

MEFISTOFELIS

Kuri?

FAUSTAS

Ji ką tik buvo šičia.

MEFISTOFELIS

Ak, ta? Ji grįžta iš bažnyčios,
Kur gavo dvasiško tėvelio išrišimą.
Aš prie klausyklos nugirdau netyčia –
Ji dar visai nekaltas vaikas,
Ji nuodėmės net nepažino,
Todėl ir mano galios jos neveikia.

FAUSTAS

Bet ji beveik penkioliktus jau baigia!

MEFISTOFELIS

Tu panašus į seną paleistuvį;
Vos pumpurėlį besiskleidžiantį išvys –
Garbės ir padarumo kaip nebuve,
Visas gudrybes pasitelks, bet nuraškys;
Derėtų kartais ir susilaikyt, beje.

FAUSTAS

Kalbi, lyg būtum pats ne prieš – deja,
Matai, kad nebe tavo nosiai.
Sakau trumpai, nors suprantu, kad tau sunku:
Arba dar šiąnakt aš su ja susitinku,
Arba nutraukiam sutartį ir aš skiriuosi.

MEFISTOFELIS

Galvok, užuot iš karto ėmęs svaičiot!
Juk reikia bent poros savaičių,
Kad aplinkybės nuodugniai iššniukštintum.

FAUSTAS

Užtektų man ir nepilnos dienos,
Jeigu nelaukčiau velnio paramos,
O tu pradingtum, susiradęs ramią vietą.

MEFISTOFELIS

Dabar jau šnekate kaip koks prancūzas;
Neužsigaukite, bet leiskite paklaust:
Ką tikėtės patirti malonaus,
Jei taip užgriūsit – ir panelė jūsų?
Smagu įdėjus bent kruopelę meno:
Laiškeliai meilūs, pasimatymai slapti,
Susitikimai parke pilnaty,
Kaip moko tūkstančiai kvailų romanų.

FAUSTAS

Man apetito žadint nebereikia.

MEFISTOFELIS

Tiek to, jei jau rimtai, tai šito vaiko
Tau suvedžiot taip greitai neišeis,
Nors tu dar šiandakt būt su ja ruošėis.
Staigus puolimas čia naudos neduos,
Teks imtis ir gudrybės, ir klastos.

FAUSTAS

Aš trokštu savo angelo, ką nors daryk!
Aš noriu atsidurt jos kambary!
Duok kokį daiktą jos – skarelę, raištį
Ar bent segtuką! Man sunku čia gaišti!

MEFISTOFELIS

Jei taip jau nori patikėti, kad jaučiu
Tą visą gelmę nerimo kančių,
Tai paskubėkim, ir nelaukę vėlumos
Netrukus atsirasim jos namuos.

FAUSTAS

Aš ją išvysiu? Apkabinsiu?

MEFISTOFELIS

Jos nebus,
Ji pas kaimynę bus išbėgusi svečiuotis;
Vienatvėj dar padirginsi jausmus,
Jos aplinka pasigrožėsi iki soties
Ir pasvajosi apie laukiančius džiaugsmus.

FAUSTAS

Jau einam?

MEFISTOFELIS

Palūkek, dar per anksti.

FAUSTAS

Tik neužmiršk jai dovanėlės sulakstyt.

Nueina

MEFISTOFELIS

Išsyk ir dovanos? Sumanymas neprastas!

Po žemėmis visokio turto tiršta;

Užkasti užkasa, o išsikast – pamiršta.

Belieka vargšui velniui išsikasti.

Išeina

VAKARAS

MARGARITA

pindama ir surišdama kasas

Man taip smalsu, taip sužinoti knieti,
Kas ten mane norėjo palydėti?
Taip mandagiai priėjo prie manęs;
Iš karto matos, kad kilmingos giminės,
Tą iš manierų, iš laikysenos suprasi –
Juk ne kiekvienas elgtųsi taip drąsiai.

Išeina.

Mefistofelis ir Faustas

MEFISTOFELIS

Na, eikš vidun, tiktai tyliau truputį.

FAUSTAS

kiek patylėjęs

Išeik, aš noriu vienas čia pabūti.

MEFISTOFELIS

Retai kur pamatysi taip švaru kaip čia.

FAUSTAS

žvalgydamasis aplink

Tai tu, saldžioji prieblanda, slapčia
Tą šventenybę saugai apkabinus?
Kaip širdį degina aistrų saldi kančia,

Ir tik vilties rasa ją apmalšina!
Kaip viskas dvelkia čia ramybe ir tvarka,
Tyla pritvinkus pamaldžiausio nuolankumo;
Kokia pilnatvė slypi šiam varge
Ir kiek šioj celėj tvyro dvasingumo!

Krenta į odinį krėslą prie lovos

Leisk pasėdėt, šeimos senasis soste;
Kadaise prosenius savam glėby laikei,
Kai jie įkrisdavo čia atsipūst ir pasiguosti,
Ir juos ratu apspisdavo vaikai.
Gal čia mieliausia, šviesdama putliais skruosteliais,
Kalėdų dovanas atradusi po eglute,
Susidrovėjus išbučiuodavo rankas seneliui.
Tauri pilnatvė sklando šiam bute!
Kaip artima čia mano sielai ir jauku!
Ta staltiesė, išlyginta ant stalo,
Asla, tvarkingai pabarstyta smėliuku!
Taip viskas miela ir kasdieniška be galo.
Ak, dieviškos turėtų būti tos rankutės,
Pavertę rojum šitą varganą kamputį!
O čia!

Kilsteli lovos užtiesalą

Palaimos šiurpas perbėga per širdį;
Atrodo, taip stovėčiau visada,
Žiūrėdamas į guolį, kur gamta

Tą angelą vienatinį pagimdė!
Čia augo kūdikis! Nevikriai ropštės
Ir tėvus džiugino šypsniu žaviu;
Tai čia šventi audėjo pirštai kruopščiai
Išaudė skaistų atvaizdą dievų!

O tu? Kas atvedė tave į šiuos namus?
Ko toks sutrikęs tu ir neramus?
Ko tau čia reikia? Ko taip širdį kausto?
Nebegaliu tavęs pažinti, vargšas Faustai!
Gal ši ramybės ir taikos atmosfera
Sutramdė tavo polėkius ir geismą?
Gal mūsų nuotaikų kaita tėra
Tik įnoringas vėjo žaismas?

Jei šią akimirką ji pasirodytų staiga,
Kas tavo nuodėmę išpirkt galėtų?
Visa puikybė taptų apgailėtinais menka,
Ant kelių pultum, kaisdamas iš gėdos.

MEFISTOFELIS

Vikriau judėk! Jinai jau sukasi kieme.

FAUSTAS

Aš niekad nebegrįšiu čia. Eime!

MEFISTOFELIS

Buvau tau paieškot dailios skrynelės;
Pusėtinai sunki, kad ją kur galas.

Įkišiu aš ją vis dėlto į spintą,
Dėl to, manau, blogiau tikrai nebus;
Įsivaizduoju, kaip jinai nušvinta
Aptikus ten sugrūstus daikčiukus.
Vaikai yra vaikai, jiems kad tik gaut.

FAUSTAS

Nebežinau, ar verta.

MEFISTOFELIS

Še tai tau!

Gal ją panorai pasilikti sau?
Tada patarčiau jūsų gašlenybei
Nebetrikdyti mano kasdienybės.
Aš čia tampausi ir jo įgeidžių klausau!
Nesitikėjau tokio godulio patirti!
Sukuosi visas, varginu rankas –

Padedą skrynelę į spintą ir užrakina dureles

Greičiau iš čia! Jos žingsniai girdis! –
Bandau palenkti jauną širdį
Jo valiai ir jausmams, o jam tai kas?
Tik kėpso sau – ir argi pasakysi ką? –
Lyg žengt į auditoriją norėtų,
O ten jo apsireiškiančio ilgėtus
Kokia nors Fizika su Metafizika!
Greičiau iš čia!

MARGARITA

Čia taip tvanku ir trūksta oro!

Atidaro langą

Lauke atvėso, dvelkia gaivuma.
Keistai jaučiuosi, nežinau, ko noriu,
Galėtų grįžt greičiau namo mama.
Ir visas kūnas virpa drebuli,
Kažko pasidariau kvilai baili.

Nusirenginėdama pradeda dainuoti

Gyveno karalius šiaurėj,
Kuriam širdies dama
Paliko aukso taurę
Prieš pat numirdama.

Jis per kiekvieną puotą
Tegerdavo iš jos,
Ir imdavo raudoti
Netekęs mylimos.

Turtus jis išdalino
Sūnėnam ir žentam,
Tiktai taurė auksinė
Nekliuvo nė vienam.

Jisai pily kuoruotoj
Uolétame šlaite
Iškélė šaunią puotą
Su riterių svita.

Tada išgėrė niauriai
Paskutinius lašus
Ir sviedė šventą taurę
Į vandenį aršius.

Žiūrėjo, kaip ji tola,
Kaip neša ją banga,
Ir mirė, ir nuo tolei
Negėrė niekada.

Norėdama pakabinti suknelę, atidaro spintą ir išvysta skrynelę

Kaip ši dėžutė atsirado mano spintoj?
Gera prisimenu, kad palikau ją užrakintą.
Smalsu, kas ten viduj? Jinai atrodo stebuklingai!
Gal kam paskolino mamytė pinigų,
Ir tą skrynutę jai kaip užstatą paliko?
Antai, čia ir raktelis žiba;
Tik žvilgtelsiu, tiesiog nekantrumu degu.

O kas gi čia? Dangau švenčiausias! Anava,
Tokių dalykų kaip gyva nesu regėjus!
Papuošalai! Tokiais net ir kilni dama
Bet ką didžiausiam baliuj būtų apžavėjus.

Kaip tiktų man ši grandinė! Jeigu taip pasižiūrėjus?
Žinočiau, kam priklauso šios grožybės!

Išsidabina papuošalais ir atsistoja prieš veidrodį

Ak, jeigu taip bent auskarėlius pasilikus!
Kaip tinka! Aš tokia žavi su jais.
Kas iš to grožio, iš visos jaunystės?
Aš nesakau, ir grožis neblogai, bet visgi
Nedaug naudos, jei apsirengus skudurais.
Nebent pusiau su gailesčiu kas nors pagirt sumano.
Tik aukso klauso,
Ir tiktai nuo aukso
Priklauso viskas.
Ak, vargeli mano.

ALÈJOJE

F a u s t a s susimąstęs vaikštinėja pirmyn ir atgal.

Prie jo prieina M e f i s t o f e l i s

MEFISTOFELIS

Prakeikti išgamos! Kad jie kur nusibaigtų!
Gailiuos, kad niekad nemokėjau keiktis!

FAUSTAS

Kas daros? Ko sklaidais kaip išprotėjęs?
Kažkoks iš veido visiškai išėjęs.

MEFISTOFELIS

Mielai pasiūščiau po velnių save,
Jei pats nebūčiau velnias.

FAUSTAS

Liaukis,

Gal tau jau pasisuko galvoje?
Nors man patinka, kai įtūžęs staugi.

MEFISTOFELIS

Įsivaizduoji, kur dabar tas mūsų lobis?
Jį, pasirodo, kunigėlis prisiglobęs!
Tai vis motušė – vos pamatė daikčiukus,
Maniau, kad iš tos baimės ir pargrius;
Maldaknygėn įkniaubus nuolat nosį,
Kiekvieną kampą būtinai iššniukštinės –
Ar daiktas šventintas, ar ne šėtono giminės –
Tai kur tau tokio lobio neužuos jį;

O dėl papuošalų išsyk pajuto,
Kad čia nedaug pašventinimo būta.
„Vaikeli, – sako, – nedorai įgytas turtas
Tik sielą spaus ir ne palaimins, o nuskurdins,
Verčiau Švenčiausiajai Mergelei paaukoti,
O ji užtars už mus aukštybėj žodį.“
Margarita tik susiraukus prisimerkė:
Tiek ir naudos iš dovanoto arklio!
Ir ką gi! Yla išlenda iš maišo:
Ne tas bedievis, kam ragus pripaišo.
Nelaukęs ilgaskvernį apsiereiškė
Ir reikalą išsyk suprato aiškiai,
O pasitenkinimo net nusišvepti nebando:
„Labai teisingai jūsų sugalvota;
Kas atsisako – bus apdovanotas.
Bažnyčia turi puikų skrandį,
Praryja ištisas valstybes su karūnom,
Bet pasisotinusi niekada nebūna.
Ir jūsų gerą, mielos moteriškės,
Sau nepakenkdama jinai suvirškins“.

FAUSTAS

Taip, nusiskųst apetitu negali
Bažnyčia, kaip ir žydai bei karaliai.

MEFISTOFELIS

Taigi saktis, grandinėles ir žiedus stvėrė,
Tarytum riešutus į sterblę susižėrė,
Ir taip be jokio „ačiū“ anei „dėkui“

Paknopstomis laukan išbėgo.
Dar pažadėjo, kad dangus atlygins,
O tos taip pamalonintos ir likos.

FAUSTAS

O Gretchen?

MEFISTOFELIS

Aišku, kad nekaip.
Po kambarių be vietos vaikštinėja,
Apie papuošalus galvoja visą laik,
O dar labiau – kas juos tenai padėjo.

FAUSTAS

Jai taip sunku turėtų būti.
Pasidairyk naujos skrynutės!
Baisaus čia turto netekai.

MEFISTOFELIS

Šiam ponui viskas tik juokai!

FAUSTAS

Palauk, turiu ir planą rimtą:
Bandykime kaimynę čia įpinti.
Nebūk toksai ištižęs po galų,
Ir tuo pačiu vėl paieškok papuošalų.

MEFISTOFELIS

Taip, maloningas pone, iš širdies.

Faustas nueina

Įsimylėjęs mulkis mano, kad jis gali
Pajudint saulę ir visas žvaigždes,
Kad tik nudžiugtų mylimos širdelė.

Išeina

KAIMYNĖS
NAMAI

MARTA

viena

Atleisk jam, Dieve, mano vyrui,
Už tai, ką aš per jį patyriau!
Kokiuos dabar pasviečiuos blaškos,
Palikęs gyvas savo našlę?
Ar nebuvaу jam mylinti žmona
Ir, Dievas mato, kaip ištikima?

Verkia

O varge! Gal jau ir negyvas mano vyras!
Bent liudijimą gaučiau, kad jis miręs.

Įeina Margarita

MARGARITA

O ponіа Marta!

MARTA

Kas gi tau?

MARGARITA

Man kojos linksta, vos laikaus.
Aš vėl skrynelę spintoje radau,
Visa iš juodmedžio puikaus;
O kokie kerintys joje daiktai,
Jie dar prašmatnesni negu prieš tai.

MARTA

Neprasitark tiktai motušei iš netyčių,
Nes vėl iš karto paaukos bažnyčiai.

MARGARITA

Tik pažiūrėk! Kaip spindi jie, kaip žiba!

MARTA

puošia ją

Ak, palaimingoji būtybe!

MARGARITA

Bet kaip skaudu, kad pasirodyti su jais
Nei gatvėj, nei bažnyčioj neišeis.

MARTA

Suradus laiko pas mane dažniau užbėk
Ir gražinkis, kaip tik gebi,
Prieš veidrodį pastrikinėsi kiek,
Ir pasidžiaugsime abi.
Paskui, žiūrėk, bus kokia šventė, šiaip dingstis,
Ir tarp žmonių pasipuikuoti rasi progą
Tai žiedeliu, tai auskarėliu koku,
O mamai sumeluosim ką, jei pamatys.

MARGARITA

Iš kur galėjo tos dėžutės atsirasti?
Aš nujaučiu nedorą klastą.

Kažkas beldžia į duris

O Viešpatie! Ar tik nebus mamytė?

MARTA

pažvelgia pro durų skylutę

Kažkoks vyriškis. – Prašome į vidų.

Įeina Mefistofelis

MEFISTOFELIS

Prašau atleist, kad braunuosi, tačiau
Tikiuos, kad nelabai jus sutrukdžiau.

Pagarbiai atsitraukia prieš Margaritą

Aš ieškau Martos Šverdtlein.

MARTA

Taip, tai aš.

Ką gerbiamasis teiktų man pranešt?

MEFISTOFELIS

tyliai Martai

Susipažinti buvo malonu man,
Tačiau, matau, kilni viešnia pas jus.
Atleiskite už mano įžulumą,
Gal aš vėliau užsuksiu į svečius.

MARTA

garsiai

Galvok sau ką tik nori, vaike,
Tave palaikė ponas bajoraite!

MARGARITA

Man malonu, bet ponas sprendžiat greitai:
Aš neturtinga paprasta mergaitė.
Papuošalai visai ne man priklauso.

MEFISTOFELIS

O jie, beje, ir reiškia kuo mažiausiai;
Laikysena, manieras, balso tonas
Daugiau pasako. Tai galiu užėti, ponios?

MARTA

Ir kokie reikalai jus atskraidino?

MEFISTOFELIS

Žinia, smagiau atnešti gerą žinią;
Deja, lemtis sunkesnę prievolę man skyrė:
Pranešti paskutinę valią vyro.

MARTA

Jis mirė? Mano mylimiausias! O, kančia!
Kaip aš viena be jo gyvensiu čia!

MARGARITA

O Dieve! Marta, nepraraskite vilties!

MEFISTOFELIS

Teko būt liudininku jo išpažinties.

MARGARITA

Geriau jau Dievas meilės nė neduotų,
Jei mylimąjį lemta apraudoti.

MEFISTOFELIS

Kančia ir laimė visados greta, mieloji mano.

MARTA

Gal viską iš eilės papasakot galėtut?

MEFISTOFELIS

Jis Padujoj, prie Šventojo Antano
Palaidotas, labai garbingoj vietoj;
Taip jau mat supuolė,
Kad ten ir ilsis amžinos ramybės guoly.

MARTA

Ir nieko man neperdavė, nejau?

MEFISTOFELIS

Tik vieną, bet nemenką prašymėlį –
Užpirkti tris šimtus mišių už vėlę;
O šiaip tuščiom kišenėm atėjau.

MARTA

Kaip? Nei medalikėlio, nei žiedelio,
Kurį net niekingiausias pameistrys
Nešiojas atminčiai kelionmaišio dugne
Ir neparduos, verčiau jau išmaldos prašys!

MEFISTOFELIS

Deja, ir man pačiam krūtinėj gelia;
Bet pinigų jisai nešvaistė, ne.
Jis dėl klaidų skausmingai atgailavo
Ir apgailėjo nelaimingą lemtį savo.

MARGARITA

Kiek vargo iškentėti teko žmogui!
Reikės ir man už jį maldelę sukalbėti.

MEFISTOFELIS

Matau, kad jūs suprasti ir užjausti mokat.
Laimingas tas, už ko sutiksite tekėti.

MARGARITA

Dar apie tai neverta nė svarstyt.

MEFISTOFELIS

Na, jei ne vyrą, tai gerbėją įsigyt.
Bet kas laikytų dovana dangaus
Tokią rankytę prie širdies priglaust.

MARGARITA

Čia žmonės papročių griežtokų laikos.

MEFISTOFELIS

Visur jų laikosi, bet ko nepasitaiko.

MARTA

Tai kaip jis mirė?

MEFISTOFELIS

Kiemo vidury,

Ant apipuvusių ir mėšlinų šiaudų krūvos.

Tačiau krikščioniškai – nors laikės vos ne vos,

Bet atgailą dar spėjo padaryt.

Jis sakė: „Reiktų man savęs nekęsti,

Kad žmoną, amatą drįsau pamesti,

Ak! Vien tik prisiminus šiurpas krato.

Vargu ar dovanos kada jinai!“

MARTA

verkdamą

Brangusis mano, tau atleidau jau seniai.

MEFISTOFELIS

„Nors ji kaltesnė už mane, kaip Dievas mato.“

MARTA

Tai melas! Jau kone grabė, o dar meluoja!

MEFISTOFELIS

Gal ir neką benutuokė, pusiau klejojo,
Vos gaudydamas paskutinį kvapą:
„Plušau lyg jautis nuo aušros lig sutemų,
Ir viskas dėl šeimos, vaikų, namų,
Kad jai įtikčiau, o aš pats, kaip sako,
Tik žiauberėmis tenkinaus, ir tai slapčia“.

MARTA

O aš nesiplūčiau ir dieną, ir nakčia?
Jam mano meilė ir pasiaukojimas nė motais?

MEFISTOFELIS

Ir apie tai dar spėjo pagalvoti.
Jis pasakojo: „Kai palikom Malta,
Karštai meldžiausi už vaikus ir žmoną,
Ir Viešpats, lyg išklausęs mano malda,
Kaip sykis pasiuntė mums burlaivį sultono,
Gabenusį jo auksą ir šilkus.
Laimikio būta iš tiesų nemenko,
Ir mano daliai teko atlygis puikus,
Kokį retai kam susapnuoti tenka“.

MARTA

Tai kur tie pinigai? Bene užkasęs bus?

MEFISTOFELIS

Dabar jau gainiok vėją po laukus.
Neapoly daili panelė paviliojo,

Jūs gi pati suprantate, kaip vyrai.
Jį meile taip ištikimai apdovanojo,
Kad negalėjo to pamiršt – nuo to ir mirė.

MARTA

Koks niekšas! Vogti iš savų vaikų!
Vien tiktai nuodėmės ir gėdą tepatyrus
Ar taip gyvent nebuvo per sunku?

MEFISTOFELIS

Kaip matote! Todėl jisai ir mirė.
Jeigu taip atsidurčiau jūsų vietoj,
Užtektų metų dėl akių jo pagedėti,
Ir pamažėl ieškočiaus kito lobio.

MARTA

O Dieve! Antro kito tokio,
Koksai maniškis buvo, greit nerasi!
Mokėjo būti toks meilus kvailiukas!
Galbūt tik po smukles dažnokai tāsės,
O ten ir moteriškės, ir skolon stikliukas,
Ir tie lošimai prakeiktais kauliukais.

MEFISTOFELIS

Na, na, ne toks tai neatleistinas dalykas,
Jei nesekiodavo, ką jūs ten patyliukais
Darydavot viena namie palikus.
Man tokių sąlygų visai pakanka,
Kad pats galėčiau jums pasiūlyt ranką.

MARTA

Ak, pone, taip juokauti jums per menka.

MEFISTOFELIS

sau

Dabar svarbiausia dingt laiku,
Nes kai užkibs ant žodžio, bus sunku.

Margaritai

O kokios godos jūsų širdį lanko?

MARGARITA

Ką jūs turėjot omeny?

MEFISTOFELIS

sau

Koks mielas vaikas!

Garsiai

Laimingai, moterys!

MARGARITA

Sudievu!

MARTA

Ak, dar štai kas!

Norėčiau liudijimą gaut, kur mano vyras

Palaidotas, kada ir kaip numiręs.
Aš mėgstu, kai visur yra tvarka;
Kam nors prireiks pasižiūrėt, ar ką.

MEFISTOFELIS

Taip, dviejų liudininkų visiškai pakaktų,
Bet koks teisėjas tai priims kaip aiškų faktą.
Aš čia ne vienas, su manim šaunus bičiulis,
Jisai ir pats pagelbėt pasisiūlys.
Aš jį pakviesiu.

MARTA

Būtų taip puiku!

MEFISTOFELIS

Tikiuosi, ir panelė bus sykiu?
Šaunus vaikinai! Daug šalių aplankė,
O ir su damom pabendraut nevengia.

MARGARITA

Tik versit raudonuot mane prieš poną.

MEFISTOFELIS

Jūs ir karaliams teiktumėt malonę.

MARTA

Taigi už namo mes abi sode
Šįvakar jūsų laukiame. Sudie!

GATVÈ

FAUSTAS

Tai kaip ten? Viską sutvarkei? Kada?

MEFISTOFELIS

Užsidegimas jau pagavo?
Palauk, Margarita tuojau bus tavo.
Pas jos kaimynę susitiksime sode:
Ne sąvadautoja – tikra svajonė,
Prieš ją nublanktų bet kuri čigonė.

FAUSTAS

Puiku!

MEFISTOFELIS

Bet teks ir mums atlikt kai ką.

FAUSTAS

Už paslaugą priklauso paslauga.

MEFISTOFELIS

Mes tik raštu paliudyti turėsime,
Kad jos vyrelis, sąnarius ištiesęs,
Garbingai Padujoje ilsisi šventoj.

FAUSTAS

Tai bent mintis! Tenai ir trenksimės dėl to?

MEFISTOFELIS

Sancta simplicitas! Mums tik paliudyt reiktų,
O koks ten skirtumas – mačiau ar nemačiau.

FAUSTAS

Jei tu tik tiek gali pasiūlyt – viskas baigta.

MEFISTOFELIS

Beveik šventasis! Paklausyk verčiau:
Garbingasai žmogus lig šiolei, matot,
Nėsyk nėra kalbėjęs netiesos!
O apie Dievą, apie sandarą visatos,
Apie tą patį žmogų daug supratot,
Kaip skelbėt savo raštuose visuos?
Drąsos užteko ir pasitikėjimo nestigo?
Juk jei pažvelgsit į save sąžiningiau,
Teks pripažint, kad ten išmanot ne daugiau
Nei apie tai, kas ponui Šverdtleinui nutiko.

FAUSTAS

Tikriausiai tu ir mirsi sofistu.

MEFISTOFELIS

Tiesiog kai kur giliau pažvelgt drįstu.
O šitas ponas, sklidinas garbės,
Ryt vargšei Gretchen priesaikas čiulbės
Ir amžinąją meilę pažadės.

FAUSTAS

Ir tai darysiu iš širdies.

MEFISTOFELIS

Tu nuostabus!

Gal ir žodžius apie ištikimybę
Ir apie meilę, kuri trunka amžinybę,
Kartodamas tu būsi nuoširdus?

FAUSTAS

Gana! Pakaks! Kai aš juntų,
Kad savo jausmui, sielos skausmui
Įvardint žodžio nerandu,
Kai visos mintys erdvę skrodžia,
Ieškodamos tauriausių žodžių,
Kai dega aistros ir liepsnoj jų
Aš savo meilę amžiną kartoju –
Ar gali būti tai šėtoniška klasta?

MEFISTOFELIS

Ir vis dėlto esu teisus.

FAUSTAS

Gera, netęsk.

Su tavimi į ginčą įsivėlęs – sveikas žuvęs,
Todėl geriau nevarginti liežuvio
Ir jį prikąst.
Aš pavargau plepėti su tavim. Eime.
Čia tu teisus – man reikalinga parama.

S O D A S

*Margarita užparankės su Faustu;
Marta su Mefistofeliu vaikščioja po sodą*

MARGARITA

Jaučiu, kad ponas tik iš gailesčio manim
Taip domitės ir atidžiai išklausot.
Kelionėse jūs nuolat su žmonėm,
Todėl išgirstate dalykų įvairiausių;
Juk žmogui, kuris tiek pasaulio matė,
Tikriausiai nuobodu klausyt tą patį.

FAUSTAS

Man vienas tavo žvilgsnis, vienas žodis
Daugiau pasako, nei visi pasaulio protai.

Bučiuoja Margaritai ranką

MARGARITA

Ak, ką jūs, nebučiuokit mano rankų!
Jos tokios šiurkščios ir sugrubusios, žiūrėkit.
Namuos visokius darbus dirbti tenka.
Mama be darbo nė minutei nepalieka.

Nuėina tolyn

MARTA

Taip ir keliaujat, pone, visą laiką?

MEFISTOFELIS

Toks amatas, anądien – ten, o šiandien – čia!
Vos spėjai apsiprast – išvykti reikia,
O skirtis kartais nemaža kančia.

MARTA

Jaunystėj rodos: ko daugiau bereikia,
Gali visur kaip vėjas įsiveržti;
Bet būk gudrus, kad pergudrautum laiką:
Kai pamatai, jog viengungiu teks karšti,
Tai nelinksmi tokia mintis nuteikia.

MEFISTOFELIS

Į ateitį pažvelgus iš tiesų baugu.

MARTA

Tad verta, pone, susirūpinti laiku.

Nueina tolyn

MARGARITA

Tikrai, ko nematai, to ir nebus!
Tiesiog jūs esat mandagus žmogus.
Bet turit juk draugų, kiek suprantu,
Jums artimų, kurie protu jums lygūs.

FAUSTAS

Brangioji! Tai, ką mes vadiname protu,
Dažnai tėra tik gražbylystė ir tuštybė.

MARGARITA

Nejau?

FAUSTAS

Tebus palaimintas naivumas,
Negalintis suvokti, ko jis vertas!
Juk nekaltybė, nuolankus romumas –
Tai talentas, dosnios gamtos sutvertas.

MARGARITA

Tik vieną mirksnį į mane pasižiūrėkit,
O aš jau jūsų nepamiršiu niekad.

FAUSTAS

Namuos dažniausiai vienai būti tenka?

MARGARITA

Taip, nors ūkelį turim menką,
Bet rūpesčių prie jo pakanka.
Tarnaitės mės nelaikom; šluoju, verdu,
Mezgu ir siūnu, dirbu nuo pat ryto,
Mama tokia reikli; kiekvieną kartą
Žiūrėk, kad viskas būtų padaryta.
Nepasakysi, kad be galo skurdom,
Veikiau gyvename geriau negu kiti:
Po tėčio liko šiokio tokio turto –
Namukas, sodas miesto pakrašty.
Dabar palygint ramios dienos man atėjo –
Broliukas armijoje,

Sesutė, vargšė, mirus.
Kiek daug su ja aš rūpesčių turėjau,
Tačiau galiu tik džiaugtis, juos patyrus.
Koks mielas buvo kūdikėlis mažas!

FAUSTAS

Kaip tikras angelas, jei buvote panašios.

MARGARITA

Tėvelis jos nespėjo pamatyti.
Pasiligojusi po gimdymo mamytė
Labai iš lėto atsigavo, po truputį,
Teko globoti ją ir sesės aukle būti.
Turėjau iš galvos išmest net mintį,
Kad ją mama galės pati maitinti;
Auginti seserį reikėjo vienai,
Ją girdžiau vandeniu praskiedus pieną,
Ant mano rankų, užsūpuota jaukiai,
Ji žaidė, krykštavo ir augo.

FAUSTAS

Įsivaizduoju, kaip tai nuostabu.

MARGARITA

Bet kartais, būdavo, iš nuovargio drebu.
Sesutės lopšį nakčiai ant grindų
Pasistatau prie lovos, vos pravirks mažytė –
Ir aš iš karto pabundu;
Tai ją pagirdyt reikia, tai šalia pasiguldyti,

Tai, jei nerimsta, ją iš lovos išsikėlei
Ir supk ant rankų kiaurą naktį kambarėly,
O rytą laukia neskaltbti jos drabužėliai;
Paskui į turgų, su ruošą kuities,
Ir taip diena dienon viena sukies.
Bet kaip skaniai tada suvalgai duonos riekę
Ir net nepajunti, kaip griūni miego.

Nueina tolyn

MARTA

Oi kaip nelengva vargšei moteriškei
Sutramdyt užkietėjusį viengungį.

MEFISTOFELIS

Manau, kad panaši į jus nesunkiai
Jį sugebėtų pažaboti ir surišti.

MARTA

O jeigu taip, neslapukaudama paklausiu:
Ką nors širdy juk turite tikriausiai?

MEFISTOFELIS

Pasaulio auksas ir sidabras neatstos
Jaukių namų ir meilės šilumos.

MARTA

Man regis, būtent jos kaip tik ir stinga.

MEFISTOFELIS

Kur nuvyksti, visur gražiuoju pasitinka.

MARTA

Ne, aš apie rimtus jausmus kalbu.

MEFISTOFELIS

Su moterim negali būt juokų.

MARTA

Jūs nesuprantate manęs!

MEFISTOFELIS

Labai graudu,

Tačiau kad jūs meili – tiek suprantu.

Nueina tolyn

FAUSTAS

Tai tu mane, mieloji, pažinai,

Vos tiktai mes įėjome čionai?

MARGARITA

Argi nematėte, kaip nuraudau iš karto?

FAUSTAS

Tikiuos, kad neišsižeidei giliai,

Kai užsipuoliau gatvėj įžūliai,

Tave užklupęs prie bažnyčios vartų?

MARGARITA

Aš sutrikau, aš taip esu nepratus,
Mane gerai pažįsta čia visi.
Dar pamaniau, gal mano elgesy
Ką nors negero ar nepadoraus pamatėt?
Gal aš atrodžiau kaip kokia mergiotė,
Kurią gali viens du ir suvilioti?
Bet ką čia slėpti! Nežinau kodėl, bet pajutau –
Tas vyras gali man visai patikti.
Kaip ten bebūtų, ant savęs labiau pykau,
Kad negaliu ant jūsų smarkiai pykti.

FAUSTAS

Mieloji...

MARGARITA

Ak, nereikia...

Nusiskina ramunę ir vieną po kito skabo lapelius

FAUSTAS

Kas čia bus? Gal puokštės?

MARGARITA

Tai tik žaidimas...

FAUSTAS

Koks?

MARGARITA

Jūs imsit juoktis...

Pešioja lapelius ir šnabžda

FAUSTAS

Ką ten šnabždi?

MARGARITA

pusbalsiu

Nemyli... Myli... Ne...

FAUSTAS

Būtybe dangiška!

MARGARITA

šnabžda toliau

Nemyli... Myli...

Nemyli...

Nuplėsdama paskutinį lapelį, džiaugsmingai

Myli!

FAUSTAS

Myli! Štai žinia,

Kurią dievai žiedų kalba tau tyli!

Tave jis myli! Supranti? Tave jis myli!

Suima ją už abiejų rankų

MARGARITA

Aš visa drebu!

FAUSTAS

O nevirpėk! Te mano akys

Ir rankos prisiliesdamos pasako,
Ko jokie žodžiai niekada neapsakys:
Aš noriu visas atsiduot ir jaust palaimą,
Per amžius, amžiams, amžinai!
Taip, amžinai tai turi tęstis, amžinai, be galo,
Be galo, nes tenai – tik neviltis!

*Margarita suspaudžia jam rankas, paskui išsilaisvina iš jų ir nubėga. Faustas
kurį laiką stovi sutrikęs, po to nuseka jai iš paskos*

MARTA

artėdama iš gilumos

Jau temsta.

MEFISTOFELIS

Taip, mums irgi eiti reikia.

MARTA

Prašyčiau ilgėliau dar pasibūt,
Bet čia kaip kaime, pats suprantate turbūt,
Atrodo, niekas nieko ir neveikia,
Todėl, nerasdami užsiėmimo,

Tik žiūri, kas gi dedas pas kaimyną.
Paskui, suprantat, apkalbos be galo.
O kurgi tuodu?

MEFISTOFELIS

Jie nuskrido link namelio.

MARTA

Matau, mergaitei jis į akį krito.

MEFISTOFELIS

Jinai taip pat. Taip jau pasauly surėdyta.

NAMELIS SODE

*M a r g a r i t a įšoka vidun, slepiasi už durų ir,
pridėjusi pirštą prie lūpų, žiūri pro plyšį*

MARGARITA

Ateina!

FAUSTAS

ateina

Ak, jina! paerzinti sumanė!
Nagi palauk!

Bučiuoja ją

MARGARITA

apkabindama jį ir taip pat bučiuodama
Aš myliu! Tu brangiausias mano!

M e f i s t o f e l i s beldžiasi į duris

FAUSTAS

trepteldamas koja

Kas ten?

MEFISTOFELIS

Bičiulis.

FAUSTAS

Kiaulė!

MEFISTOFELIS

Laikas paskubėti.

MARTA

įeidama

Taip, jau vėlu, garbusis pone.

FAUSTAS

Margaritai

Man gal palydėti?

MARGARITA

Oi ne! Mamytė... Likit sveikas!

FAUSTAS

Reikia eiti.

Taigi sudie!

MARTA

Atia!

MARGARITA

Tikiuosi, iki greito!

Faustas ir Mefistofelis išeina

MARGARITA

Koks jis protingas, Dieve mano,

Jis viską, viską žino ir išmano!

Aš greta jo jaučiuos kvaila vištelė,
Kuri tik linkčiot ir pritarti gali,
Juk nieko nežinau, nesuprantu, nemoku –
Ir ką jis manyje pamatė tokio?

Išeina

OLA MIŠKE

FAUSTAS

vienas

Kilnioji dvasia, tu davei, davei man viską,
Ko aš prašiau. Tu iš tiesų ne veltui
Akis į akį pasirodei iš liepsnos.
Tu atskleidei gamtos didingą grožį
Ir suteikei man galią juo gėrėtis.
Ne vien kaip svečias ja džiaugiuosi abejingas –
Tu leidai man į jos gelmes pažvelgti
Nelyg į širdį artimiausio draugo.
Tu man gyvų būtybių įvairovę
Parodydama, mokai mano brolius
Pažinti vėjui, vandeny, brūzgynuos girių.
O kai audra miške braškėdama suūžia
Ir šimtametės pušys virsdamos kitų šakas
Ir išlaktus kamienus traiškydamos laužo,
Ir duslūs pokštelėjimai kalvom nugriaudi,
Tu paslepi mane saugioj oloj ir leidi
Pažvelgti man į savo vidų ir išvysti
Stebuklą paslaptinę gelmę.
Man prieš akis iškyla tyras mėnuo,
Ir jo švelnioj šviesoje išplaukia
Pirmykštės praeities būtybių šmėklos,
Sutramdančios minčių aistringą tėkmę.

O! Kaip tada jaučiu, kad tobulybės
Nelemta man pasiekt. Suteikdamas malonę,
Kuri padaro į dievus mus panašius,
Tu mums sykiu ir palydovą skyrei,

Kurio negalim išsilenkti – menką ir niekingą,
 Kuris mus žemina prieš mus pačius,
 Niekais paversdamas mums tavo duotą turtą.
 Jisai įžiebia mumyse laukinę aistrą
 Paskui kiekvieną grožio apraišką vaikytis.
 Taip ir blaškais tarp geismo siekti malonumo
 Ir malonumo vis iš naujo tenkint geismą.

Įeina Mefistofelis

MEFISTOFELIS

Tik pažiūrėk, kaip atsiskyrėlis vienuolis
 Vienatvėj mėgaujasi po egle šlapia!
 Padykinėti kartais galima prapuolus,
 Bet kiek gali trūnyt vienam kampe?

FAUSTAS

Galėtum susirast kokios veiklos,
 Užuoť mane sekiojės visą laiką.

MEFISTOFELIS

Aš tik juokauju, nēr ko rietis nuolatos,
 Nepyk, jei vėl kažkuo tau neįtaikau.
 Netekus tokio atšiauraus atžagareivos
 Nebūtų, po teisybei, ko gailėtis:
 Tai to jam reikia, tai jau kito taikos,
 Tai dar kažko pareikalauti teikias –
 Pats velnias nebežino, kur jam dėtis.

FAUSTAS

Teisingai supratai. Aš nemanau,
Kad privalau už įkyrumą tau dėkoti.

MEFISTOFELIS

O žemės varganas sūnau!
Ką be manęs nuveiktų tavo protas?
Jau kuris laikas, regis, neslegia liga,
Įsivaizdavimų ir tariamybių kliedesys?
Ir ar ne mano pastangų dėka
Tave dar supa šitas žemės gaudesys?
Ko čia prie urvo tarp šlaitų uolėtų
Įsitaisi ir tūnai kaip pelėda?
Ko čia kaip rupūžė tarp akmenų trinės
Ir drėgnu kerpių oru maitinies?
Nesugalvoji, kaip geriau praleisti laiką!
Sunku išgairint kabineto tvaiką.

FAUSTAS

Jeigu žinotum, kokią jėgą svaigią
Šitie atokūs užkampiai man teikia,
Jei bent nujaust galėtum, tai turėtum
Būt šimteriopu velniu, kad nepavydėtum.

MEFISTOFELIS

Tiesiog atgamtiška palaima!
Nakties rasoje po kalnus laipiot,
Aplėbus žemės ir padangių pievas,
Įsivaizduoti, kad esi veik Dievas,

Besigėręs šešių dienų darbais,
Ir tų darbų grožybėj išsiskleist,
Visai užmiršus, kad esi tik žemės vaikas,
Kol pagaliau, dar svaigdamas dausom,
Krenti su savo nuojaustom visom –

niekinama mina

Geriau net nesakysiu, kur tai baigias.

FAUSTAS

Bjaurybe, tfu!

MEFISTOFELIS

Žinau, kad nesmagu,
Tai jūsų teisė mandagiai sakyti „tfu“.
Labiausiai drovią ausį žeidžia
Tai, ko drovioji siela geidžia.
Kiek nori apsimetinėk ir veidmainiauk,
Dėl to aš nesijaudinu per daug;
Vis tiek ateina laikas liautis;
Neverta taip nusivaryti,
Kad atsibustum vieną rytą
Siaubo ir įniršio pagautas.
Tačiau gana! Mieloji tavo Greta
Neranda vietos, jai trošku ir neramu,
Vien tavimi išimylėjus klieidi,
Ir jei dar kuo gyva – tai laukimu.
Tu kaip upokšnis tirpstant sniegui

Nesuvaldei geismų sraujos,
Dabar aistra tavy atlėgo,
Tačiau užliejo širdį jos.
Užuot tūnojęs girioj susigūžęs
Ir palaimingai slėpęs savo kailį,
Turėtum lėkt pas naiviają draugužę
Ir jai atlyginti už aklą meilę.
Tu pabandyk įsivaizduot, kaip ji prie lango
Skaičiuoja debesis, praplaukiančius pro šalį,
Kurie taip pat lėtai kaip laikas slenka,
Ir dienąnakt ramybės rast negali,
Tik tyliai dūsauja: „Jei būčiau aš paukštelė!“
Tai liūdi, tai nušvinta paliūdėjus,
Tai vėl, išsiraudojus iki soties,
Nurimus bando sau nusišypsoti, –
Ir visąlaik įsimylėjus.

FAUSTAS

Žaltys! Žaltys!

MEFISTOFELIS

sau

Užkibo! Tuoj pasiraitys!

FAUSTAS

Nutilk, prakeiktas! Dink man iš akių!
Ir kad daugiau nė žodžio apie ją!
Ar nematai, kad man ir taip sunku,
Todėl nežadink pamišimo manyje!

MEFISTOFELIS

O jai atrodo, kad pabėgai, metęs viską,
Ir taip galvodama ji veik neklysta.

FAUSTAS

Kur aš bebūčiau, aš su ja tebūnu,
Ir kiek betolčiau, ji tiktai artėja.
Aš jos pavydžiu netgi Kristaus kūnui,
Kurį jos lūpos švelniai palytėja.

MEFISTOFELIS

O taip! Net aš suvirpu prisiminęs
Anuodu elniu, besiganančiu rožynuos.

FAUSTAS

Dink, sąvadautojau!

MEFISTOFELIS

Man tavo pyktis juoką
Tesukelia: mergaitę ir berniuką
Sutvėręs Dievas visko pats pamokė
Ir net sukurti sąlygas netruko.
Gana blaškytis! Laikas eiti,
Juk į mielosios kamaraitę,
O ne į pražūtį skubi.

FAUSTAS

Ak, nepajėgsiu taip apsvaigti jos glėby,
Taip užsimiršti prie švelnios krūtinės,

Kad nebejausčiau, koks jos laukia prakeikimas.
Kas aš? Klajūnas be namų, gyva grėsmė,
Kuri tik nerimą ir kančią sėja,
Krioklys, kuris ką tik nugriebti spėja,
Į uolą bloškia ir nusviedžia pragarmėn.
O čia mergaitė – patikli, bejėgė
Mažoj trobelėj šlaituose kalnų,
Pilna naivių ketinimų švelnių,
Kurie jos mažą pasaulėlį teaprėpia.
O aš, matai, turiu išskleist savas galias,
Ir nėr tos galios, kuri prakeiksmą nutildys!
Aš privalau išjudinti uolas,
Paverst jas šipuliais, sumalt į smiltis!
Bet to dar maža – jos ramybė ir taika
Privalo virsti pragaro auka!
Nebegaliu ilgiau bijodamas kankintis!
Kam lemta būti, teįvyksta kuo greičiau!
Geidžiu ją kuo tvirčiau apsikabinti
Ir atsidurt su ja bedugnėje pačioj.

MEFISTOFELIS

O kad jau užsidegs, kad užsipliesks!
Keliauk, kvaily, ir ją paguosk!
Kada galvelė nesumoja išeities,
Visur vaidenas siaubas pabaigos.
Be ryžto nėra ko sėkmės tikėtis,
Nors pats atrodai neblogai velnių priėdęs.
Niekas labiau nežeidžia mano skonio,
Kaip velnias, apniktas neryžtingumo ir dvejonų.

MARGARITOS
KAMBARĖLIS

MARGARITA

viena prie ratelio

Vien nerimas juodas,
Slogus kaip naktis,
Ir niekur paguodos
Nemato širdis.

Be jo mano sielai
Tamsu kaip kapuos,
Ir viskas nemiela,
Ir nieks nepaguos.

Dvejonės krūtinėj
Sukyla giliai,
Ir rodos, kad skyla
Širdis šipuliais.

Vien nerimas juodas,
Slogus kaip naktis,
Ir niekur paguodos
Nemato širdis.

Prie lango per dieną
Vis laukiu brangaus,
O gatvėj jo vieno
Išėjus žvalgaus.

Ilgiausio jo žingsnių,
Jo stoto kilnaus,
Jo veriančio žvilgsnio
Ir šypsnio švelnaus.

Kaip glausčiausi godžiai
Prie mielo delnų,
Apsvaigus nuo žodžių,
Karštų bučinių!

Vien nerimas juodas,
Slogus kaip naktis,
Ir niekur paguodos
Nemato širdis.

Kaip veržias krūtinė
Į glėbį brangaus!
Geidžiu apkabinus
Jį švelniai priglaust,

Bučiuoti ir džiaugtis,
Kiek trokšta širdis,
Nors prakeiksmas lauktų
Ir lauktų mirtis!

MARTOS SODAS

MARGARITA

Pasižadėk man, Heinrichai.

FAUSTAS

Aš pažadu bet ką tau.

MARGARITA

Neišdrįstu paklausti, ką tau Dievas reiškia.

Esi tu geras ir švelnus kaip reta,

Bet tavo santykiai su juo tikrai neaiškūs.

FAUSTAS

Nurimk, mieloji, patikėki mano žodžiais,

Už tuos, kur myliu, net gyvybę atiduočiau

Ir stočiau už jausmus ir už bažnyčią draugo!

MARGARITA

Bet to per mažą, reikia ir tikėt!

FAUSTAS

Nejaugi?

MARGARITA

Ak, jei bent kartą būtum nuolankesnis man tu!

Nejau tu negerbi net ir švenčiausių sakramentų?

FAUSTAS

Aš juos gerbiu.

MARGARITA

Bet abejingai jais bodies.

Tu nelankai mišių, seniai buvai išpažinties.

Ar Dievą tu tiki?

FAUSTAS

O kas galėtų atsakyti žmogui,

Kad Dievą tiki?

Paklausk kiekvieno kunigo ar teologo,

Ir dažno jo atsakymas ne sykį

Atrodys lyg patyčios.

MARGARITA

Tai, vadinas, ne?

FAUSTAS

Švelni būtybe, išklausk mane!

Kas gali jį protu patirt,

Kad drįstų tvirtint:

„Aš tikiu!“

Kieno esybė

Iš puikybės

Ištarti drįs: „Aš netikiu į jį“.

Ar jis, tvėrėjas,

Pagrindas būties,

Nesutveria ir nepagrindžia

Manęs, tavęs, savęs paties?
Ar skliautai dangiški negaubia mūsų?
Argi ne žemę jaučiame po kojų?
Argi virš mūsų draugiškai nespindi
Žvaigždynų amžina šviesa?
Argi ne tau aš į akis žvelgiu,
Ir visa persmelkia
Jausmus ir protą,
Ir visa, ko akivaizdžiai nematom,
Pajuntam glūdint paslaptį visatos?
Išmok didybę jos širdim priimti,
Patirk būties pilnatvę sieloj,
Ir štai tada galėsi pavadinti
Kaip nori – meile, laime ar Dievu!
Aš nerandu tam vardo, aš jaučiu.
O žodis – tikrai kevalas minčių,
Jis tarsi kylantys nuo žemės dūmai,
Aptemdantys padangės mėlynumą.

MARGARITA

Tai skamba ir prasmingai, ir gražiai;
Ir mūsų kunigas pasako panašiai,
Tik žodžiais gal šiek tiek kitais.

FAUSTAS

Bet argi gali žodžiai ką pakeist?
Vienodais patyrimais gyvos širdys,
Jausmai tie patys – žodžiai gali skirtis,
Kodėl gi man nepasakyt savaip?

MARGARITA

Tavęs paklausius – gal ir taip,
Bet neapleidžia abejonės,
Ar tu tikrai esi krikščionis.

FAUSTAS

Vaikuti!

MARGARITA

Man sakyti nesmagu,
Bet nepasitikiu aš tuo draugu.

FAUSTAS

Kodėl?

MARGARITA

Nesuprantu, kas sieja jus?
Visa širdim jaučiu, koks jis bjaurus;
Man dar gyvenime neteko susitikti
Žmogaus, kuris taip imtų nepatikti,
Net nemaniau, kad taip iš viso būna.

FAUSTAS

Mažyle, jis ne toks baisus siaubūnas.

MARGARITA

Vos jį pamačius, daros neramu.
Nors šiaip aš nesišalinu žmonių,
Bet lygiai, kaip džiaugiuos tave išvydus,

Taip lygiai nutirpstu, kai ponas šitas
Įeina; jis kaip maras man baisus.
Duok Dieve, jeigu šįsyk tu teisus!

FAUSTAS

Kiekvienas turi savo įpročių ir ydų.

MARGARITA

Geriau jų mano akys nematyti!
Vos tik jisai įeina pro duris,
Su tokia panieka išsyk apsidairys,
Toks visą laiką pasipūtęs lieka,
Tarsi visus laikytų mus per nieką;
Jam tarsi užrašyta ant kaktos,
Kad jis nėra mylėjęs niekados.
Man taip jauku, kai prie tavęs glaudžiuos,
Tada tokia laisva jaučiuos,
Bet jis įeina – ir sustingsta mintys.

FAUSTAS

Ak, argi verta nuojautų baugintis!

MARGARITA

Man jis šlykštus; kai iš kažkokių pašalių
Išlindęs mus užklumpa tyliai,
Kartais net dingteli, kad aš tavęs nemyliu;
Aš jo akivaizdoj net melstis negaliu;
Tiesiog negera darosi širdy.
Nejaugi nieko panašaus tu neįunti?

FAUSTAS

Tai reiktų igimtu priešišku laikut.

MARGARITA

Bet man jau laikas.

FAUSTAS

O nejaugi niekados
Ramiai tau prie krūtinės nepriglusiu,
Širdies širdim ir sielos siela nepajusiu?

MARGARITA

Ak, jei viena miegočiau aš namuos,
Mielai palikčiau praviras duris,
Tačiau greta – mamytės kambarys,
Ir jeigu ji užtiktų naktį mus,
Jinai mane išsyk užmuštų vietoj!

FAUSTAS

Tau, angele, neturi tai rūpėti!
Štai buteliukas! Tiktai tris lašus
Jai vakare su arbata sugirdyk,
Ir ji pernakt miegos ir nepabus.

MARGARITA

Aš tavo prašymams nemoku atsisipirti.
Tikiuos, kad čia nėra jokių pavojų?

FAUSTAS

Argi aš siūlyčiau nuodus, brangioji?

MARGARITA

Geriausias mano, kai tave matau,
Net nežinau, ką padaryt sutikčiau tau.
Jau šitiek daug tau paaukojau aš,
Kad nebeliko ką daugiau aukot bemaž.

Išeina

Ieina Mefistofelis

MEFISTOFELIS

Tai ką, avelė dingo?

FAUSTAS

Vėl klauseis?

MEFISTOFELIS

Nėra ko skųstis, ausys dar neblogos.
Atrodo, daktaras vėl katekizmo mokės?
Na ką gi, pažiūrėsim, kas išeis.
Suprantama, mergaitėms menkas juokas:
Svarbu žinot, ar dievobaimingas jaunikis,
Nes tik iš tokio paklusnumo tikis.

FAUSTAS

Argi tau, išgama, suprasti,
Kad ta būtybė, sklidina ištikimybės,
Pilna tikėjimo ir nuoširdžios vilties,
Švenčiausią kančią pasirengus kęsti
Ir begaline savo meile tikis
Išgelbėt mylimą nuo pražūties.

MEFISTOFELIS

Jos pamoka tikrai buvo šauni!
Vaikinas duodasi vedžiojamas už nosies.

FAUSTAS

Nutilk, liepsnos ir mėšlo mišinį!

MEFISTOFELIS

O štai fizionomikoje jos nesuvedžiosi.
Nesąmoningai suvokė, kas aš,
Ir prisikapstė iki tokių subtilių,
Kad, atpažinus mano genijų, bemaž
Suprato, jog po kauke velnias slypi.
Vadinas, šianakt?

FAUSTAS

Tu čia niekuo dėtas! Nyk!

MEFISTOFELIS

Turiu ir aš kuo pasidžiaugti, nesakyk!

PRIE ŠULINIO

LIZCHEN

Klausyk, apie Barbelę jau girdėjai?

GRETCHEN

Kad aš retai kur būnu žmonėse.

LIZCHEN

Sibilė sakė, ji pati prašniukštinėjo:

Prisižaidė galų gale, tikra tiesa!

O tiek puikybės!

GRETCHEN

Kas jai?

LIZCHEN

Kvaiša tu!

Nuo šiol ji sėdasi prie stalo jau už du!

GRETCHEN

Ak!

LIZCHEN

Taip jai ir reik! Dabar visi jau žino,

O kiek ji kabinėjos prie vaikino!

Visokie pasivaikščiojimai paupiais,

O jau kai į šokius abu nueis!

Visur jinai pirma, ką sau manai,

Visur tiktai paštetai ir vynai;
Gražuolė nematyta atsirado!
Paskui visai savigarbą prarado,
Nebesigėdijo net dovanas priimti.
Visur su tuo plevėsa rimti drimti,
O štai dabar kukuok, netekus žado!

GRETCHEN

Vargšėlė!

LIZCHEN

Tau dar gaila jos!
Mes vakarais tupėdavom namuos,
Mamyčių susodintos prie ratelio,
O ji tuo tarpu parke ant suoloelio
Ar kokioje tarpuvartėj gūdžioj
Mylavosi ir laižėsi su juo.
Tiek pūtėsi, dabar teks plaukus rautis,
Kai reiks viešai bažnyčioj atgailauti!

GRETCHEN

Jisai turėtų vest Barborą.

LIZCHEN

Ar jis kvailys? Toks mielas pažiūrėti
Dar turi kvapo ir toliau nuskrieti.
Dievaižin kur jisai.

GRETCHEN

Taip nieks nedaro.

LIZCHEN

O jei ir susigautų, kas čia gero?
Bernai vainiką nuo galvos – viens du!
O mes ties durimis pabertume šiaudų!

Nueina

GRETCHEN

eidama namo

Kaip man lig šiol nestigdavo drąsos
Pikčiausiais žodžiais koneveikt ir keikti,
Net nesuvokiant nuodėmės visos,
Kada suklysdavo kokia mergaitė?
Kad tik juodžiau, ir dar juodumo negana,
Vėl juodini vargšelę prie visų,
Pati puikybės ir orumo sklidina;
Dabar ir aš prieš nuodėmę esu!
Bet – visa tai, kas šitaip traukė mano sielą,
Kaip buvo gera, Viešpatie! Kaip miela!

PRIE MIESTO
SIENOS

Sopulingosios Dievo Motinos paveikslas mūrinėje nišoje,
priešais jį – vazelės su gėlėmis

GRETCHEN

pamerkia ką tik nuskintų gėlių į vazelę

O Sopulingoji!

Tu gailestinguoji

Žvilgsniu mano kančią nutildyk!

Tau teko patirti

Vienatinio mirtį,

Kančių kalavijai tau pervėrė širdį!

Ir Tėvas Švenčiausias

Aukštybėj aukščiausioj

Maldavimus Tavo išgirdo.

Kas jaučia,

Kaip skaudžiai

Man maudžia krūtinėj?

Padėk man iškęsti,

Tu moki suprasti

Tą skausmą širdies begalinį.

Rūstaujantys žmonės,

Jie gaili malonės

Ir svetimo skausmo negirdi.

Viena užsiskliautus

Iš sielvarto raudu,
Ir trupina sielvartas širdį.

Kai skyniau iš ryto
Tau žiedus gėlių,
Man ašaros krito
Į vazonėlius.

Padangėj nušvitus
Saulelė pro langą
Mane kambary
Nemiegojusią randa.

Išgelbėk mane nuo mirties ir nuo gėdos!
O Sopulingoji,
Tu gailestingoji,
Viena tegali man padėti!

NAKTIS

VALENTINAS

Kareivis, Gretchen brolis

O taip juk neseniai, žiūrėk, į rūšį
Išgerti vyno su draugais įgriūsi,
Ir tuoj kiekvienas puola šlovinti mieliausios –
Kampus netyla pagyros ir liaupsės,
Palydimos skambėjimo stiklų,
O aš tiktai klausausi tauškalų,
Patogiai įsitaisęs vienas tūnau,
Į stalą išdidžiai remiuos alkūnėm,
Suku tarp pirštų krašteliu barzdos
Ir, nepaleisdamas taurės iš rankos,
Sakau: „Kiekvienas pagal skonį renkas!
Bet ar yra kita šituos kraštuos,
Kuri, jei ne prilygtų mano Greta,
Tai bent iš tolo į sesutę panėšėtų?“
Lyg būtų kas pakeitęs vyrus –
Žiūrėk, išsyk nuščiūva stalas,
Visi nutyla liaupsinę ir gyre;
Ką čia pridursi – kas teisybė, tai ne melas.
O kas dabar? Kiekvienas kvėša
Bet kokią bjaurastį į veidą rėžia;
Nors sienom lipk ir plaukus raukis,
Tokios žavios dienos sulaukęs.
Lyg skolininkas koks išnykt skubi,
Nuo kiekvienos užuominos drebi,

Ir negali nei atsikirst, nei kur pasiųsti –
Juk nemeluoja, tiesą sako, suskiai.

O tiedu kas? Ar tik ne jos draugužiai
Palangėm trypinėja susigūžę?
Tuoju pamatys, kad dar esu ir aš.
Gyvi jie savo kailio neišneš!

Faustas. Mefistofelis

FAUSTAS

Pasižiūrėk ten, zakristijoje, lange
Negęstanti liepsnelė blausiai mirga
Ir nuo kiekvieno gūžio virpa,
Kovodama su prietema baugia.
Taip ir širdis pilna tamsos gūdžios.

MEFISTOFELIS

Aš kažkodėl visai kitaip jaučiuos –
Kaip katinas pavasarį, kuris
Išsyk ant stogo šauna pro duris
Ir negalvoja, kad pakenks jo padorumui
Šiek tiek klastos ir įžūloko apsukrumo.
Čia pat puiki Valpurgijos naktis,
Nedaug beliko laukti – jau poryt.
Aš nekantrauju, bet ir tau patiks,
Tenai yra į ką pasidairyt.

FAUSTAS

Ar tik nebūsi taip belaukdamas pamiršęs,
Kad einam lobio, kur kalvelėj švyti;
Gal mums išvis neteks jo pamatyti?

MEFISTOFELIS

Jis jau beveik iškilęs į paviršių.
Galėsi, kai prieisim, pažiūrėti –
Skrynelė kupina brangių monetų.

FAUSTAS

Ar ten yra bent koks žiedelis menkas,
Jeigu brangiausia pasipuošti sumanys?

MEFISTOFELIS

Tikiuosi, tavo mylimą patenkins
Pačių tikriausių perlų vėrinys?

FAUSTAS

Tada gerai – gana nemalonu
Ateiti į svečius be dovanų.

MEFISTOFELIS

Visai be reikalo! Kodėl turėtų slėgti,
Jei kartais veltui ką gali pasiekti?
Na o dabar, žvaigždelėm šviečiant,
Tegu šedevro mano pasiklauso.
Dainelė bus pati dorovingiausia,
Kad dar labiau gražuolę apžavėčiau.

Ką čia veiki,
Katryt puiki,
Ko į duris tamsoj žvelgi
Ir mylimo dairaisi?
Jis išileis
Ir nepaleis,
Žodeliais užkalbės meiliais,
Ir jau ne ta pareisi.

Išsiderės
Ko panorės
Ir palinkės labos nakties,
Ir išlydės vargšelę!
Nors jis puikus
Ir mielas bus,
Bet jo žodeliams nepaklusk,
Kol neturi žiedelio.

VALENTINAS

pasirodydamas iš tamsos

Ką tu bandai sugundyt, elemente?
Žiurkiagaudys prakeiktas, jis dar drįsta!
Velniop visų pirmiausia instrumentą!
Visų antriausią lygiai taip ir gitaristą!

MEFISTOFELIS

Gitarai baigta, gabalais sudaužė.

VALENTINAS

Nekas daugiau beliks ir iš pakaušių!

MEFISTOFELIS

Faustui

Na, daktare, nenusileiskim! Į ataką!

Laikykitės manęs ir stokit mūšin.

Ištraukit iš makštų gražuolę špagą!

Ir pulkite! O aš atmušiu.

VALENTINAS

Tai ir atmušk!

MEFISTOFELIS

Kodėl gi ne, vaikine?

VALENTINAS

O šitą?

MEFISTOFELIS

Prašom!

VALENTINAS

Jis kaip velnias apsigynė!

O varge! Man į ranką kliuvo smūgis.

MEFISTOFELIS

Faustui

Durk jam!

VALENTINAS

krenta

O Dieve!

MEFISTOFELIS

Štai ir baigtas kriukis!

Dabar išnykime iš čia, kol ne vėlu,
Kol gatvėj nesigirdi riksmo klyksmo.
Aš su policija susitvarkyt galiu,
Bet po teismus tąsytis nepatiks man.

MARTA

pro langą

Čionai! Čionai!

GRETCHEN

pro langą

Pašvieskit, žmonės!

MARTA

Ten mušasi ir pjaunas, paskubėkit!

MINIA

Žiūrėkite, ana tenai lavonas!

MARTA

išbėgdama

Laikykit žmogžudžius, kol nepabėgo!

GRETCHEN

prieidama

Kas jis?

IŠ MINIOS

Tai tavo motinos sūnus.

GRETCHEN

O Visagali! Pagailėk! Išgelbėk mus!

VALENTINAS

Aš mirštu! Dar akimirka kita,
Ir nebeliks šioj žemėj Valentino.
Ko žliumbiat, bobos, susibrukusios greta,
Bent išklausykit žodžio paskutinio.

Visi apstoja jį ratu

Ak, Gretchen! Sužeidei giliai,
Tokioj jaunystėj taip kvailai
Kreivais keliais pasukus.
Dabar kalbu tau atvirai:
Panorai būt kekše – gerai,
Kodėl gi nepadūkus!

MARGARITA

O broli! Dieve! Nežudyk!

VALENTINAS

Nekaišiok Dievo vardo tik!
To, kas įvyko, nepakeisime, deja,
O kas dar bus – įvyks ateityje.
Slapsteis su v i e n u iš pradžių,
Bet greit bus ir kitų svečių,
Netruksi tuzino sukviesti,
Jau lauks už vartų pusė miesto.
Juk nuodėmė, vos žemėj pasirodžius,
Netrunka paslapčia pasauly skleistis,
Ji dangstosi nakties juodžiausiom skraistėm,
Idant nuslėptų savo veido bruožus.
Taip, jau tada reikėtų ją nudėti!
Tačiau ji auga ir niekingai klesti,
Ir nors netampa anaip tol gražesnė,
Jau ir dienos šviesos nebesigėdi.
Ir kuo šlykštesnė daros jos dvasia,
Tuo įžūliau ji rodos žmonėse.

Aš jau matau – netruks ateiti
Tas laikas, kai tave kaip maitą,
Tarsi raupsuotosios lavoną
Baimingai lenks padorūs žmonės;
Nedrįsi jiems pažvelgti į akis,
Virs pelenu ir lūkesčiai, ir norai –
Tų aukso grandinėlių nebeliks,
Bažnyčioje nestosi prieš altorių,
Net šokiuos prie tavęs nieks neprieis,
Nors ir išsidabinsi nėriniais.

Su valkatom pakampėm, su luošiais
Tampysiesi, ieškodama kertės.
Gal Dievas kada nors atleis,
Bet žmonėse tik prakeiksmas lydės.

MARTA

Verčiau atliktumėte atgailą prieš Dievą,
Nei prakeiksmiais dar sunkintumėt sielą.

VALENTINAS

Jeigu pavyktų bent trumpam jėgas atgauti,
Tau nebekiltų noras sąvadauti!
Už šlykštų tavo kailį išvanotą
Nemaža nuodėmių man būtų dovanota.

MARGARITA

Ak, broli, pagailėk! Aš taip kenčiu!

VALENTINAS

Gana, nebepradėkim iš pradžių.
Tos nuodėmingos raudos mano širdžiai
Skaudesnės negu kardo kirčiai.
Garbingai kaip kareivis išeinu
Ir savo sielą Dievui grąžinu.

Miršta

K A T E D R A

Mišios, skamba vargonai ir giedojimas.

Gretchen žmonių minioje, už jos – Piktoji dvasia

PIKTOJI DVASIA

Ar taip tu jausdavaisi, Gretchen,
Kai nekalta
Galėdavai stovėti prieš altorių
Ir iš nušiurusios maldaknygės
Maldas šnabždėti,
Kai tau galvelėj vaikiški žaidimai
Su meile Dievui pynėsi perpus!
O Gretchen!
Ką tu sau galvoji?
Kokia kančia tau širdį slegia?
Meldi pas Dievą amžinos ramybės
Motušės sielai, dėl tavos kaltės
Per amžius pasmerktai kentėti?
Kieno krauju
Tavasis slenkstis aptaškytas?
Ir argi niekas tau po širdimi
Dar nesuvirpa baugiai,
Ar niekas, pilnas nuojautų, nekrūpčioja tavy?

GRETCHEN

O varge! Varge!
Vis tos pačios mintys,
Kurių atsikratyti negali,
Be paliovos tos pačios!

CHORAS

Dies irae, dies illa
Solvat saeculum in favilla.*

Vargonų garsai

PIKTOJI DVASIA

Dievo rūstybė ateina!
Gaudžia trimitai!
Verias kapai!
Ir tavo siela
Iš pelenų
Amžinai kančiai
Į viršų
Pakyla!

GRETCHEN

Ak, kur man dėtis?
Rodos, vargonai
Užėmė kvapą,
Rodosi, giesmės
Žemėn gramzdina!

*Rūsčią dieną amžiai lemia,
pelenai palaidos žemę.
(Lot., vert. tekstas iš Romos katalikų Apeigyno II.)

CHORAS

Judex ergo cum sedebit,
Quidquid latet adparebit,
Nil in hultum remanebit.*

GRETCHEN

Kaip čia trošku!
Tie piliastrai
Ir skliautai
Taip slegia!
Leiskit! Oro!

PIKTOJI DVASIA

Neištrūksi! Nuodėmė ir gėda
Iš paskos lydės.
Šviesos tau? Oro?
Niekas nepadės!

CHORAS

Quid se miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus?
Cum vix justus sit securus.**

*Soste sėdintis teisėjas,
Nedorybėms paaiškėjęs,
Baus, atradęs nusidėjus.

(Lot., vert. tekstas iš Romos katalikų Apeigyno II.)

**Ką aš, vargšas, jam sakysiu?
Užtarimo ką prašysiu,
Kai save kaltu išvysiu?

(Lot., vert. tekstas iš Romos katalikų Apeigyno II.)

PIKTOJI DVASIA

Palaimintieji savo veidus
Nuo tavęs nugręžia,
Ir rankos tau ištīst
Nedrīsta teisūs.
Vargas tau!

CHORAS

Quid sum miser tunc dicturus?

GRETCHEN

Kaimyne! Savo flakonēļ! –

Krenta be sāmōnēs

VALPURGIJOS NAKTIS

MEFISTOFELIS

Ar nevertėtų tau pasiieškoti šluotos?
O drūto ožio neatsisakyčiau ir aš pats,
Nes kelias laukia ilgas ir vingiuotas.

FAUSTAS

Kol laiko kojos, ir šitos gumbuotos
Lazdos tokiam kaip aš, manau, užteks.
Jei jau išsiruošėme – reikia pasidžiaugt! –
Paklaidžiosim po slėnių labirintą,
Pažvelgsim, kaip šaltiniai purslais krinta,
Uolų viršūnėmis pasigėrėsime iš arčiau;
Seniai šituos jausmus patirt geidžiau!
Žiūrėk, kaip užauja pavasaris beržuos,
Žvaliau atrodo net apsnūdęs kėnis;
Kai tokia nuotaika, ir aš kitaip jaučiuos.

MEFISTOFELIS

Mane kitokia nuotaika apėmus.
Ne, mano sieloje žiemos speigai;
Nors man patiktų užpustytas kelias.
Mėnulio rausvas dylantis diskelis
Vos blykčioja, žėruodamas menkai;
Nė velnio nesimato – žengsi žingsnį –
Uolos užkliūsi ar šakos užsikabinsi!
Tuoį šūktelešiu iš tamsos žaltvykslę,

Antai, viena smagiai jau blyksi.
Ehei! Draugužė! Gal gali mums pasirodyt?
Kuriem galam tau be naudos žėruoti?
Gal malonėtum mums nušviesti taką?

ŽALTVYKSLĖ

Iš pagarbos jums padarysiu, ką galėsiu,
Nors aš iš prigimties nevaikštau tiesiai,
Esu įpratus klaidžioti zigzagais.

MEFISTOFELIS

Na, na! Bandai pasukt žmogaus keliais?
Vardan šėtono – nesimėtyk pašaliais,
Nes tuoj užpūsiu tavo liepsną menką!

ŽALTVYKSLĖ

Valdovui visada paklusti tenka,
Neatsilikite ir eikit, kur veduos.
Bet atsiminkit! Šiandien kalnas užkerėtas,
Ir kartais net žaltvykslės niekuo dėtos,
Jei kelias pasirodytų klaidus.

FAUSTAS, MEFISTOFELIS, ŽALTVYKSLĖ

dainuodami pakaitomis

Mes, atrodo, jau patekom
Į sapnų užburimą erdvę.
Vesk mus, rodydama taką,
Kad netrukus atsivertų
Aukštumų bevaisės plynės.

Viens per kitą susipynę
Skrieja ažuolai ir uosiai,
Nyksta už miglotų skardžių;
Kyšančios uolynų nosys
Sapnuose nugrimzdę šnarpščia.

Upeliukai ir upokšniai
Graužia akmenis ir šniokščia.
Ką jie primena mums, sparčiai
Krisdami žemyn? Gal meilę
Mūsų prarastą apgaili?
Gal ten kužda mūsų viltys,
Kurios nebeišsipildys?
Praeities balsai bevardžiai
Aido atbalsiuose girdis.

Gūdžiai ūkteli pelėda,
Rėkia kėkštas, strazdas gieda;
Negi niekas dar nemiega?
Driežas žolėje prabėga,
Lyg gyvatės šaknys rangos,
Tarp uolų ir smilčių žvilga
Ir nutvert, sučiupti rengias,
Regzdamos klastingas kilpas;
Šakos, nuogos ir gumbuotos,
Raganų suveltas šluotas
Keldamos, praeiviams graso,
O po vėsią pievų rasą
Šimtaspalvės pelės naršo.

Nardo jonvabalių spiečiai,
Sukas, blykčioja ir šviečia
Virš dūmuojančių paparčių.

Gal tai mainosi tikrovė,
O mes patys vietoj stovim?
Regis, viskas, viskas pinas,
Šakos draikos ir kabinas,
Sukas uolos, ir žaltvykslės
Vis ryškiau prieš veidus blyksi.

MEFISTOFELIS

Stverk greičiau man už alkūnės!
Ar matai, kaip prie viršūnės
Žeri juodo kalno šonus
Auksas spindinčios Mamonos?

FAUSTAS

Kaip neregėtai smelkias iš gelmės
Lyg rytmečio žara blausi šviesa!
Atrodo, į bedugnę nualmės,
Bet vėl išnyra, virpanti visa,
Tai ūkanoj lyg properša pradryksta,
Tai prasiskverbia spindesiu švelniu,
Vienur lengva gija nutįsta,
Kitur ištrykšta šaltiniu.
Tai nusidrieks plačiai, lyg upės,
It gyslom slėnį išvagos,
Tai, netikėtai pasisukus,

Staiga nutrūks be pabaigos.
Lyg pažarstytos aukso smiltys
Sublyksi žiežirbos šalia.
O ten! Visu šlaitu suspindus
Liepsnoja lig viršaus uola.

MEFISTOFELIS

Iliuminaciją šiai šventei
Mamona surengė neprastą!
Smagu tave matyti šiandien;
Antai, svečiai nekantriai brazda.

FAUSTAS

Tarytum vėtros šuorai skrenda!
Bijau, kad tuoj nulūšiu sprandą!

MEFISTOFELIS

Tvirčiau kabinkis šlaito atbrailų,
Antraip bedugnėn nugarmėsi po galų.
Tirštėja rūkas ore.
Naktis šliaužia tamsia giria!
Pelėdos išgąsdintos kyla.
Trupėdamos aiži ir skyļa
Žaliuojančio rūmo kolonos.
Šakų traškesys ir dejonės!
Galingi kamieniai vaitoja
Šaknų raizgalynes pražioję!
Chaotiškai blaškos parkritę
Ir ropščiasi vienas per kitą,

O kerplėšų juodą kiaurymę
Perkošia vėjo kaukimas.
Girdi balsus tenai, šlaite?
Tolumoje? Visai greta?
Net virpa kalnas lig viršaus
Nuo siausmo raganų aršaus.

RAGANOS CHORU

Į Brokeną raganos traukia draugėj,
Gelsta ražienos, žaliuoja rugiai.
Pats Orianas laukia orus
Ir surikiuoja mūsų būrius.
Lai sau brūzgynai čaižys, raižys –
Ragana dvokia, smirdi ožys.

BALSAS

O senė Bauba nieko neboja;
Apžėrgus kiaulę raita atjoja.

CHORAS

Tebus pagerbta verta pagarbos!
Kelią motuše! Mes iš paskos!
Bauba ant kiaulės žygį pradės,
Govėda raganų ją palydės!

BALSAS

O tu iš kur?

BALSAS

Nuo Ilzenšteino leidaus!
Pelėdos uoksan kyštelėjau veidą.
Tai ji kad dėbtels!

BALSAS

Velniai tave tvėrė!
Kur dyži taip spėriai?

BALSAS

Galėtum praleisti,
Ir taip vienos žaizdos!

RAGANOS. CHORAS

Ar jau kely per maža vietos?
Spūsty nebežinai kur dėtis!
Tai šakėm smeigs, tai šluota smogs –
Sūnus užtrokš, o močia sprogs.

RAGANIAI. PUSĖ CHORO

Kaip sraigės šliaužiam, tempiančios namus,
Jau moteriškės kur paliko mus!
Vos tik pakvips nelabojo namais,
Tai jos per varstą pirmos pasileis.

ANTRA PUSĖ

Gal ir tiesa, bet niekad nepamirški,
Ką reiškia šitas varstas moteriškai:
Ji po žingsnelį nutipena varstą uoliai,
O vyrui tam pakanka v i e n o šuolio.

BALSAS

viršuj

Jūs ten, paežerėj, čionai!

BALSAI

iš apačios

Ir mes tuojau užkopsim būtinai.
Tik išsimaudyti prieš tai pritinka,
Kad padarytum kūną nevaisingą.

ABU CHORAI

Nurimo vėjas, žvaigždės sklaidos,
Pasislėpė blausus mėnulio veidas,
Tik žiežirbų ugniniaus spiečiais
Pašėlęs mūsų siausmas šviečia.

BALSAS

iš apačios

Stokite! Palaukit!

BALSAS

viršuje

Kas dar ten iš tarpeklio šaukia?

BALSAS

apačioje

Palaukite! Ir vėl mane pamiršot!

Jau trečias šimtmetis kopiu į viršų,

Tačiau viršūnės niekad nemačiau.

Taip norisi pažvelgti iš arčiau.

ABU CHORAI

Kas gerą lazda pasiruošia,

Kas apsižergia šluotą, ožį –

Bet jei šiandieną nepapuolet,

Laikyk, kad amžinai prapuolet.

PUSRAGANĖ

apačioj

Trepsiu tiek laiko iš paskos,

Jau kitos spėjo kur nuskuost!

Namuos palikus nesmagu,

O užsiropšti – nér jėgų.

RAGANŲ CHORAS

Suteikia ryžto tepalai,

Bures atstoja skarmalai,

Taisyk bet kokiai geldai stiebą!

Jei ne dabar, tai reiškia niekad.

ABU CHORAI

Aplink viršūnę sklęsdami
Mes puolam strimgalviais žemyn,
Kol ją skersai ir išilgai
Nukloja raganų pulkai.

Sutupia ant žemės

MEFISTOFELIS

Šnypštimas, rietenos, grumtynės,
Riksmi, klyksmai, kone kautynės,
Siera, derva, liepsna ir dvokas –
Tikrai ermyderis neblogas.
Laikykis prie manęs! Čia menkas juokas!
Kur tu?

FAUSTAS

tolumoje

Aš čia.

MEFISTOFELIS

Ana kur atsidūręs!

Teks imtis šeimininko diktatūros.
Šalin! Iš kelio Vollandui! Ko trypiat!
Na, daktare, laikykis! – v i e n u ypu
Pabandome ištrūkt iš čia laukan;
Toks pragaras nemielas netgi man.
Ten netolies kažin kas švyti jaukiai,

Viliodamas brūzgynan atokian.
Eik šen! Įsitaisysim dviese saugiai.

FAUSTAS

Ne, tu iš tikro gyvas paradoksas!
Sunku sugaudyt, ką turi minty:
Ištrūkom siaust Valpurgijos nakty,
O nuošalėj palikę dviese suoksim.

MEFISTOFELIS

Tik pažiūrėk, kaip laužo ugnys sukas!
Tuojau čia susirinks neprastas klubas.
Ne vienas ieškau intymaus kampučio.

FAUSTAS

Bet aš mieliau viršuj pabūčiau!
Jau liepsnos virsta dūmų kamuoliais,
Pagarbinti šėtono traukia minios;
Ten paslapčių daugybė atsiskleis.

MEFISTOFELIS

Tačiau iškils naujų, senas įminus.
Palikime ramybėj gerbiamuosius,
Geriau mes tyliai sau pavakarosim.
Būk subtiliom detalėm pastabesnis –
Ir greit suvoksi principus bei esmę.
Štai jaunos raganos jau spėjo išsirengti,
O senės vaikšto susisupę į rūbus.
Bent dėl manęs būk paslaugus ir mandagus;

Dėl malonumo verta pasistengti.
O instrumentai! Na ir džeržgia klaikiai!
Prie tokios muzikos priprasti reikia.
Eime tolyn! Jei jau pradėjom – tęskim,
Sek iš paskos, žiūrėk, nepasimeskim,
Tuoju užmegsim pažinčių gražių.
Ką pasakysi! Erdvūs toliai plyti,
Nei galo anei krašto nematyti!
Eilėm liepsnoja tūkstančiai laužų;
Visi tik ryja, geria, mylis, šoka –
Kur dar esi regėjęs ką nors tokio?

FAUSTAS

O kaip prisistatyt čia žada ponas?
Kaip koks raganius ar kaip pats šėtonas?

MEFISTOFELIS

Šiaip linkęs būt inkognito, bet, rodos,
Šįsyk neišsiversim be munduro.
Tiesa, Keliaraiščiu nesu apdovanotas,
Bet į kanopą pagarbiai čia žiūri.
Matai tą sraigę? Padaras mažytis,
Ir tas apuostinėjo mus gerai;
Čia nėr prasmės meluoti ir slapstytis,
Visi visus čia permato kiaurai.
Eime, jauniki, būsiu tau piršlys,
Manau, pavyks kai ką gražaus išvyst.

*Kreipiasi į būrelį senukų,
sėdinčių prie blėstančių žarijų*

Ko garbūs ponai gūžias pakrašty?
Jums ir centre pasipuikuot nebūtų gėda,
Jauniems praverstų jūsų iškalba šmaikšti.
Gana namuos vienatvėj prisisėdit.

GENEROLAS

Tauta neverta niekad pasikliauti!
Kiek benuveiktum vardan tos tautos,
Ji lengvabūdiška kaip moteris, ta liaudis –
Tiktai jaunimui pirmenybė nuolatos.

MINISTRAS

Šioj sumaišty tik kalbos sklandžios;
Mes bent žiūrėjome tvarkos kadaise.
Ką ir šnekėt – kol mūsų valios paisė,
Tol iš tikrųjų buvo aukso amžius.

PRALOBĖLIS

Ir mes, kaip ten bebūtų, nežiopsojom,
Mokėjom grietinėlę nugraibyt;
Bet šiandien viskas virsta aukštyn kojom,
Ir veltui ką mėgintum sulaikyt.

RAŠYTOJAS

Ar apskritai ką nors bedomina
Pakankamai rimta knyga?
O kai žiūriu į mieląją jaunuomenę, –
Jų arogancija jau virtusi liga.

MEFISTOFELIS

akyse virtęs sukriošusiu seniu

Žmogus pribrendo Teismui Paskutiniam.
Jau kitąmet nebeužneš manęs kulnai;
Vien drumzlės sunkias iš manos statinės,
Gal ir pasaulis jau pakrypo nuožulniai.

RAGANA SKUDURININKĖ

Žiūrėkit, ponai, – ko tik neturiu!
Vėliau gailėsitės, praleidę progą!
Tiek nuostabiausių dalykelių įvairių;
Už tokią kainą įsigyti apsimoka.
Tokių daikčiųukų paieškoti reiktų,
Kiekvienas vertas atskiros bylos:
Čia neatrasite nė vieno daikto,
Kuris nebūtų nepadaręs kam žalos.
Nerasit kardo, nepaženklinto krauju,
Iš kiekvienos taurės išgertas nuodas
Sveikiausią kūną pavertė kraupiu
Lavonu; lengvabūdės suviliotos
Šitais žiedais ir auskarais; o šiuo peiliu
Plėšikas smogdavo aukoms iš pasalų.

MEFISTOFELIS

Kurių galų čia sąmyšį keli,
Dulkėto šlamšto šūsnį susikrovus?
Ko nors naujesnio išsitraukti negali?
Dabar visus tedomina naujovės!

FAUSTAS

Nuo tokio šurmulio tiesiog kvaišti!
Atrodo, dingsi mugės sumaišty!

MEFISTOFELIS

Visi verpetu veržiasi į viršų;
Taip ir žemyn gali nulėkti užsimiršęs.

FAUSTAS

O kas gi ten?

MEFISTOFELIS

Jau spėjai pamatyt?

FAUSTAS

Kas ji?

MEFISTOFELIS

Adomo moteris pirma, Lilit.
Pasidabinus tik puikiais savo plaukais,
Bet jie ir ginklas jos pavojingiausias –
Jeigu jaunuolį kokį susigaus jais,
Tai būk ramus, ilgai jo nepaleis.

FAUSTAS

Štai sėdi dviese – senė ir pana,
Atrodo, kad jau šokių joms gana.

MEFISTOFELIS

Ilstėtis vietą rado jos nekokią,
Sakyčiau, vėl atėjo metas šokiui.

FAUSTAS

šokdamas su Jaunikle

Aš andai gražų sapną sapnavau:
Lyg atsidūręs prie obels buvau,
Du obuoliai žvilgėjo viršuje
Taip gundančiai, ir aš lipau į ją.

GRAŽUOLĖ

Tie obuoliukai jus visus vilioja,
Ko gero, dar prisiminimais apie rojų.
Aš irgi susijaudinu giliai –
Ir mano sodą puošia obuoliai.

MEFISTOFELIS

šokdamas su Sene

Aš tokių bjaurų sapną sapnavau:
Tarsi prie medžio perskelto buvau,
Jame drevė žioravo jaukiai,
Ir – ką čia slėpt – mane ji traukė.

SENĖ

Ak, riteri su arkliška kanopa,
Turiu aš tau pasiūlymą neblogą:
Jeigu esi paruošęs kaištį,
Tai užtaisyk ją – nėr ko gaišti.

PROKTOFANTASMISTAS (SUBINREGYS)

Bjaurybės! Kuo jie dedasi esą?
Juk jau įrodyta be abejonės:
Neturi kojų realių dvasia!
Tačiau jie šoka, lygiai kaip ir žmonės!

GRAŽUOLĖ

šokdama

Kuo jam vis kliūva mūsų balius?

FAUSTAS

šokdamas

Jisai, kvailys, kitaip negali.
Jam viską būtina sukritikuot,
O jei nesugeba suvokt kažko,
Tai to dalyko tarsi ir nebūta;
Labiausiai erzinas, jei kas į priekį juda.
Nebent tu nuolatos ratu sukies,
Kaip jis senam malūne pratęs,
Tada gal net pritardamas paskatins,
O ypač jeigu nuolankiai kreipies.

PROKTOFANTASMISTAS

Jūs vis dar čia? Tai negirdėta!
Juk išsiaiškinom, kad jūsų nebėra!
Ta velniava taisyklių nesilaiko.
Kiek bevaikai – šėlioja Tėgely paklaikę;
Atrodo, jau iššluoju chimeras –
O vis dar nešvaru! Tai negirdėta!

GRAŽUOLĖ

Gal liaukitės galiausiai įkyrėti!

PROKTOFANTASMISTAS

Jums, dvasios, pasakysiu drąsiai:
Aš dvasių despotizmo nepakęsiu,
Ir mano dvasiai nieks nedrįs nurodinėti.

Šokiai tęsiasi toliau

Jaučiu, kad šiandien nieko nepasieksim,
Bet, kur bebūčiau, nepamirškit niekados,
Kad aš tikiuos sulaukti valandos,
Kai tie poetai ir velniai dar rėks man.

MEFISTOFELIS

Žiūrėk, tuoj susidrums klane vanduo –
Geriausias būdas atsipalaiduot.
Prie užpakalio prisisiurbę dėlės
Nuo dvasių dvasių išvaduoja palengvėlei.

Kodėl paleidai dailiąją panelę,
Kuri bešokdama taip meiliai suokė?

FAUSTAS

Žinai, dar nesibaigus jos dainelei,
Rausva pelytė iš burnos iššoko.

MEFISTOFELIS

Ar verta gūžčiot dėl kiekvieno nieko?
Gera, kad ne pilka pelė išbėgo.
Ko besimylint nenutinka, kas čia blogo?

FAUSTAS

Ir dar...

MEFISTOFELIS

Kas dar?

FAUSTAS

Mefistai, ar matai ten –
Dailus išblyškęs kūdikis toli?
Tarytum oru plauktų ta mergaitė,
O ant jos kojų pančiai dideli.
Ir kuo ilgiau žvelgiu, ji pamaži
Man darosi į Gretchen panaši.

MEFISTOFELIS

Nusiramink! Ir nežiūrėk nustebeš.
Tai šmėkla, pramanas, negyvas stabas,
Tai tik viena iš tų chimėrų,
Kurias išvydę mes nustėram,
Suakmenėja kūnai mūsų.
Juk pats žinai apie Medūzą?

FAUSTAS

O taip, tos akys iš tikrųjų mirę,
Ir mylinti ranka jų neužspaudė;
Tai Gretchen, kurios meilę aš patyriau,
Jos krūtys, kurias mano rankos glaudė.

MEFISTOFELIS

Tai tik regėjimas, nebūk beprotis!
Visiems jis mylimosios veidu rodo.

FAUSTAS

Kokia palaima! Ir kokia kančia!
Tas žvilgsnis traukia akį nejučia.
Kaip nuostabiai jos kaklą puošia
Raudonų karoliukų ruožas
Siaurutis sulig peilio ašmenim!

MEFISTOFELIS

Gryna tiesa! Gėriuosi su tavim.
Kadangi galvą jau nukirto jai Persėjas,

Ji gali nešti ją ant delno pasidėjus.
Nelemtas polinkis paklust vaizduotei!
Manau, jau metas link kalvelės pasiduoti,
Ten bus kaip Praterijoje per šventes;
Galėsime pasilinksminti lig soties,
Kaip sykis tuoj spektaklis prasidės.
Kas bus dabar?

SERVIBILIS (PATAIKŪNAS)

Tuoj pat jau rodys.
Paskutinioji premjera iš septynių.
Visad tiek rodoma, tokia idėja.
Pasirenkama iš mėgėjų kūrinijų,
Ir suvaidinama taip pat mėgėjų.
Tai jau dingstu, prašau atleisti –
Aš mėgstu uždangą praskleisti.

MEFISTOFELIS

Džiaugiuos matydamas jus Bloksberge greta,
Tiesiog čia tinkamiausia jums vieta.

VALPURGIJOS
NAKTIES
SAPNAS,
ARBA
AUKSINĒS
OBERONO
IR
TITANIJOS
VESTUVĒS

INTERMEDIJA

TEATRO DIREKTORIUS

Šaunieji Mydingo sūnai,
Ilsėkimės šiandieną.
Gaivus slėnys, seni kalnai
Atstoja puikiai sceną.

HEROLDAS

Kol švęsi aukso vestuves,
Pusšimtį metų lauksi.
Bet retas taip juos nugyvens,
Kad jie švytėtų auksu.

OBERONAS

Tegu žemėj ir ore
Dvasios viešpatauja,
Nes karališka pora
Tuokiasi iš naujo.

PUKAS

Velka koją tarp eilių
Persikreipęs Pukas;
Šimtas koboldų meilių
Iš paskos jam sukas.

ARIELIS

Dangiškuosius lumzdelius
Pučia Arielis,
Ir bjauriuosius, ir dailius
Užburia jo trelės.

OBERONAS

Jeigu trokštate darnos,
Daug galvos nesukit,
Ir ištrūkę nuo žmonos
Atskirai pabūkit.

TITANIJA

Žmona verkšlena nuolatos,
O vyras raukos niauriai?
Tepasiilsi ji pietuos,
O jis – pabūna šiaurėj.

VISAS ORKESTRAS

fortissimo

Musės, sparvos, mašalai,
Net nesuskaičiuosi,
Varlės ir žiogai žolėj –
Mūsų virtuoza.

SOLO

Žiū, ir dūdmaišio pūslė!
Ką gi mums užgros ji?
Taip ir noris pasislėpt,
Kai užblerbs per nosį.

BESIFORMUOJANTI DVASIA

Varliapilvis, kojos – voro,
Seno kauko kinkos!
Kaip gyvūnas – nieko doro,
Bet į posmą tinka.

PORELĖ

Strykt pastrykt abu labu
Per miglotą rasą;
Būtų miela ir smagu,
Jei sukauptum drąsą.

SMALSUS KELIAUNINKAS

Tai karnavalo domino
Ar maskarado kaukė?
Aš su pačiu Oberonu
Galiu pasibendrauti.

ORTODOKSAS

Be uodegų ir be nagų
Karalius Oberonas,
Bet jis iš pragaro jėgų –
Kaip visas graikų Panteonas.

ŠIAURIETIS MENININKAS

Per daug nereikia reikalaut
Iš nebaigtų eskizų;
Rengiuos netrukus iškeliaut –
Italijoje tapysiu.

PURISTAS

Vykau su nuotaika puikia,
Bet bus mane apgavę!
Didžiausiam raganų pulke –
Vos dvi pasipudravę.

JAUNA RAGANA

Paslepia pudra raukšles,
Bet neteikia grožio.
Pažiūrėk į nuogales,
Jojančias ant ožio!

MATRONA

Nesiginčysiu, nebent
Perspėsiu truputį:
Jūs nespėjusios pasent
Spėsite supūti.

KAPELMEISTERIS

Musės, sparvos, mašalai
Uždengė nuogalę!
Varlės ir žiogai žolėj
Groti nebegali!

VĖTRUNGĖ

pasisukdama į vieną pusę

Rinktinė publika ištis,
Visuomenės elitas.
Tauriausios viltys ateities –
Ir dailūs, ir solidūs.

VĖTRUNGĖ

pasisukdama į kitą pusę

Jei pragarai neprasižios
Ir nepraris jų gelmės,
Tegu nuo atbrailos stačios
Mane nutrenkia velnias!

KSENIJOS

Esam čiauškantys vabzdžiai,
Žirklutės mums prie šonų,
Kaip tētuši nuoširdžiai
Sveikinam šėtoną.

HENINGSAS

Skraido baisiame būry,
Šaipos it pašėlę,
Ir dar manosi turį
Švelnią, jautrią sielą.

MŪZAGETAS

Šįsyk, regisi, žmogau,
Nesuklydęs būsiu –

Raganų būry smagiau,
Nei vaikytis mūzų.

BUVĖS SAVO LAIKŲ GENIJUS

Iš džiaugsmo nepamesk galvos.
Eik šen, laikykis drąsiai!
Erdvu ant Bloksbergo kalvos,
Ant vokiečių Parnaso.

SMALSUS KELIAUTOJAS

O kas tasai niaurus žmogus?
Man regis, iš matytų?
Vis šniukštinėja po kampus
Ir ieško jėzuitų.

GERVĖ

Ar drumstas, ar skaidrus vanduo –
Ne taip svarbu žvejyboj;
Net ir velniais pasinaudok –
Tai nepakenks skaistybei.

PASAULIETIS

Su veidmainiu davatka
Ginčykis, kiek lenda;
Tu jam rodysi bet ką,
Jis sakys, kad šventa.

ŠOKĖJAS

Artėja būgnai prie kalnų
Ir drebina palaukę.
– Tyliau! Baubliai unisonu
Švendryne giesmę traukia.

BALETMEISTERIS

Pasižiūrėkit, kaip gražiai
Šokėjai raito kojas!
Raišieji kraipos ir luošiai,
Kad net kupra kilnojas.

SMUIKININKAS

Įniršę plėšytų dalim,
Kuris kurį nutvėręs;
Juos tramdo dūdmaišis nelyg
Orfėjo lyra žvėris.

DOGMATIKAS

Išverst antraip, kas rodos taip,
Yra daugybė būdų.
Nebūtų velnio apskritai,
Jei jis kažkuo nebūtų.

IDEALISTAS

Tiek vaizdinių ir tiek balsų
Many be ryšio maišos;
Jei visa tai aš pats esu,
Tai aš esu pakvaišęs.

REALISTAS

Man sukelia bjaurių kančių
Akimirkos patirtos;
Šiandieną pirmąkart jaučiu,
Kad pagrindas netvirtas.

SUPERNATŪRALISTAS

Džiaugiuos išvydęs visa tai;
Kiek daug čia peno protui!
Kai gyvą velnią pamatai,
Ir angelą įrodai.

SKEPTIKAS

Vien tam, kad mintys susiveltų,
Ar verta veltui knistis?
Vien „velnio“ sąskambis su „veltui“
Įrodo, kad neklystu.

KAPELMEISTERIS

Varlės ir žiogai žolėj,
Bjaurūs diletantai!
Musės, sparvos, mašalai –
Juk esat muzikantai!

APSUKRUOLIAI

Sanssouci* – juk visados
Toks devizas buvo;
Ant galvos gudruolis stos,
Jeigu kojos kliūva.

NEVYKĖLIAI

Dvare kašnelis vis nukris,
Dabartės – Dievo valioj.
Kai mus išvaro pro duris,
Šviečia pliki kulneliai.

KLYSTŽVAKĖS

Gimtajame raiste ramu,
Nei viesulų, nei gūsių;
Mes spindim galantiškumu
Net būdamos tarp jų.

KRINTANTI ŽVAIGŽDĖ

Iš padangės didelės
Krisdama liepsnoja.
Kas padės man nuo žolės
Pasikelt ant kojų?

*be rūpesčių (pranc.).

STORULIAI

Pasitraukit! Į kertes!
Slėpkitės, menkystos!
Tuoį visi prieš mus tirtės!
Kas ten bando zygti?

PUKAS

Nesiveržkit kaip drambliai,
Jūs, drambloti veršiai!
Tokiems drimboms tobulai
Pukas kailius karšia.

ARIELIS

Žinom, kam skirti sparnai,
Kaip pakilti, žinom,
Skriekime visi tenai,
Link ano rožyno!

ORKESTRAS

pianissimo

Sklaidos šleifai debesų,
Lapija nuščiuvo,
Net švendryno šnaresių,
Regis, lyg nebuvo.

RŪŠKANA
DIENA.
LAUKAS

FAUSTAS

Vienui viena, varge ir nevilty! Tiek skurdo ir sielvarto
žemėje patyrusi, ir dabar – uždaryta! Tauri nelaiminga
būtybė, tarsi kokia nusikaltėlė nepakeliamoms kančioms
nublokšta į kalėjimo rūšį! Koks pažeminimas! Kokia
neteisybė! Ir tu tai nuo manęs slėpei, tu, niekingas
išdavike! Ką gi, gali triumfuoti, vartyk savo įniršio sklidinų
velnio veizolus! Stovėk ir kankink mane nepakenčiamu
savo buvimu! Uždaryta! Nesibaigiančiam varge! Atiduota
piktosioms dvasioms ir bejausmiam žmonių teismui! O pats
tuo metu linksmini mane vulgariomis pramogomis, bandai
nuslėpti nuo manęs vis augantį jos sielos sąmyšį ir leidi jai
bejėgiškai žūti!

MEFISTOFELIS

Ne ji pirma.

FAUSTAS

Šunsnukis! Šlykštus bjaurybė! – O beribe dvasia, išgirsk
mane! Paversk vėl tą šliužą šunimi, kuriuo jis dažnai
apsireikšdavo naktimis ir risnodavo priešais mane,
versdamas iš kojų nenuovokius keleivius ir dėdamas ant
pečių savo letenas! Gražink jam jo mėgstamą pavidalą,
tegu šliaužioja jis priešais mane po smėlį, kad galėčiau
sutrėkšti menkystą koja! – „Ne ji pirma!“ – Siaubas!
Siaubas! Jokiam žmogui neprasivertų burna taip pasakyti!
Tarsi man būtų lengviau nuo to, kad begalė nelaimingųjų

patyrė šio sielvarto gelmę, kad mirtinų vienos aukos kančių nepakako išpirkti visų kitų kaltėms Visa Atleidžiančiojo akivaizdoje. Mane iki kaulų smegenų persmelkia šiurpas vien nuo minties apie vienintelę, o jis šaltakraujiškai vaiposi sakydamas, kad tai – tūkstančių likimas!

MEFISTOFELIS

Štai mes ir vėl atsimušėm į sieną, vėl mes atsidūrėm ten, kur žmogaus supratimas tampa bejėgis! Tai kam ieškai mūsų bendrijos, jeigu negali jos pakęsti? Skraidyti norisi, bet baisu, kad apsisuks galva? Galų gale kas prie ko kimba – mes prie tavęs, ar tu prie mūsų?

FAUSTAS

Ko čia šiepi savo plėšrius dantis? Man šlykštu! Didingoji dvasia, kuri kadaise teikeisi man pasirodyti, tu juk pažįsti mano širdį ir sielą, kam tad sukaustei mane su tuo niekingu padaru, besimėgaujantiu kančia ir besigėrinčiu pražūtimi?

MEFISTOFELIS

Jau baigei?

FAUSTAS

Išgelbėk ją arba saugokis! Būk tu baisiausiu prakeiksmu prakeiktas tūkstančiams metų!

MEFISTOFELIS

Aš negaliu sutraukti pančių ir atšauti kalėjimo sklėsčio. –

„Išgelbėk ją!“ – O kas buvo tasai, kuris stūmė ją į pražūtį?
Aš ar tu?

Faustas pastėręs dairosi aplink

Griebiesi perkūnų? Laimė, kad jie ne jūsų, mirtingųjų,
valioje! Sunaikinti nesutinkantį su jo nuomone –
lengviausias būdas, kurio griebiasi tironas,
nebesugalvodamas išeities.

FAUSTAS

Vesk mane tenai! Ji turi būti išlaisvinta!

MEFISTOFELIS

O pavojai, kurie tavęs tyko? Žinok, kad mieste dar
neužmirštas tavo pralietas kraujas! Viršum nusikaltimo
vietos sklendantį keršto dvasia dar laukia sugrižtančio
žudiko.

FAUSTAS

Tu dar kažką sakai? Tegu viso pasaulio mirtys ir
žmogžudystės užgriūva ant tavo galvos, išgama! Vesk
greičiau mane ten ir išlaisvink ją!

MEFISTOFELIS

Tave aš nuvesiu, bet žinok! Ne viskas žemėje ir danguje
mano galioj! Štai ką aš padarysiu. Aš užmigdysiu sargą, o tu
turėsi pasirūpinti raktais ir pats, savo jėgomis, išvesti ją iš

kalėjimo. Aš budėsiu! Stebuklingi žirgai lauks pasirengę, ir
aš išgabensiu jus tolyn. Tatai aš galiu.

FAUSTAS

Negaiškime ir – pirmyn!

NAKTIS.
PLYNAS LAUKAS

F a u s t a s i r M e f i s t o f e l i s , p r a j o d a m i a n t j u o d ū ž i r g ū

FAUSTAS

Ko jos tenai sklaidos aplink ešafotą?

MEFISTOFELIS

Kas žino, kokią jos tenai košę verda.

FAUSTAS

Tai šen, tai ten skrieja, vis lankstos į šonus.

MEFISTOFELIS

Toks raganų amatas.

FAUSTAS

Krapina, laksto.

MEFISTOFELIS

Nėra ko dairytis! Pirmyn, nesustojam!

KALĒJIMAS

FAUSTAS

su ryšuliu raktų ir lempa priešais geležines duris

Koks šiurpas mano širdį varsto niūriai,
Lyg visos žemės kančios būtų išsilieję.
Jinai čia pat, už tų siaubingų mūrų,
Ji, nekalta! Prieš ką ji nusidėjo!
Pirmyn! Ko tu svyruodamas delsi?
Pati mintis pažvelgt į ją baisi?
Mirtis nelaukdama prie jos artėja!

Užčiuopia spyną. Iš vidaus girdisi dainuojant

BALSAS VIDUJE

Mano motina kekšė
Nužudė mane,
Davė tėvui niekšui
Suėsti mane,
Kaulelius seselė
Aukštame kalnely
Giliai pakavojo;
Virtau paukšteliu ir aukštai be kelių
Padangėj lakioju!

FAUSTAS

atrakindamas duris

Ji net nejaučia, kad aš ją girdžiu
Pro šitą kraupų žvangesį grandžių.

Įeina į kambarą

MARGARITA

gūždamasi ant gulto

O varge! Tai mirtis ateina! Jie jau čia!

FAUSTAS

tyliai

Nurimk! Aš noriu tau išgelbėti gyvybę.

MARGARITA

puldama prieš jį

Jei tu žmogus, palengvink man kančias!

FAUSTAS

Tyliau! Tu tik prižadinsi sargybą!

Bando nutraukti grandines ir ją išlaisvinti

MARGARITA

ant kelių

Kieno valia tu ateini? Nesuprantu,

Už ką bausmė man krito.

Dar tik vidurnaktis, o tu

Jau čia. Palauk bent ryto,

Juk bausmę tik ryte įvykdyt skirta.

Atsistoja

Aš dar tokia jauna! Tokia jauna.

O jau turiu numirti.

Graži buvau – už tai ir baus mane.
Turėjau draugą – draugo nebeliko.
Nuplėšė žiedlapius ir sutrypė vainiką.
Ar aš nusipelniau žiaurumo tiek?
Nejaugi bergždžios mano raudos ir malda?
Ką aš tau blogo padariau? Pasigailėk!
Juk mes net nesimatėm niekada!

FAUSTAS

O, kas padėtų man išverti jos raudas!

MARGARITA

Aš pasiruošus iš paskos tau sekti,
Tik leisk dar kūdikį pažindyti, prašau.
Man leido pasidžiaugti juo per naktį,
O rytą pagrobė, ir kad man būtų dar skaudžiau,
Visiems jau skelbia, kad tai aš jį nužudžiau,
Ir žmonės apie tai piktus
Dabar dainuoja kupletus,
Bet taip tik pasakoje buvo kažkada,
Ir kuo čia aš esu dėta?

FAUSTAS

suklūpdamas prieš ją

Aš, mylimoji, čia, prie tavo kojų,
Tave išgelbėsiu nuo gresiančių pavojų.

MARGARITA

puldama ant kelių greta jo

Suklupkim abu ir melskim Švenčiausią!

Žvelk! Tenai siaučia

Rūsčiai išėję

Pragaro vėlės!

Dvasia piktoji,

Įnirtusi kraupiai,

Staugia, kvatoja!

FAUSTAS

garsiai

Gretchen! Gretchen!

MARGARITA

suklusdama

Tai balsas mano draugo!

Ji pašoka. Grandinės nukrenta

Kur jis? Aš jį girdėjau šaukiant.

Aš išvaduota! Niekas nesukliudys!

Prie jo peties priglusiu jaukiai,

Pažvelgsiu tiesiai į akis!

Jis kviečia Gretchen! Jis ant slenksčio laukia,

Nors bilda pragaras ir liepsnos kaukia,

Pro pašaičius balsus šėtono

Girdžiu jo švelnų, meilų toną.

FAUSTAS

Tai aš!

MARGARITA

Tai tu! Dar pakartok – tu čia!

Apkabindama jį

Tai jis! Kas man dabar kančia!
Kalėjimo grandinės nebebaisios!
Tai tu! Tu atėjai manęs išlaisvint!
Aš jau laisva! –
Aš vėl regiu gatvelę tykią,
Kur mudu susitikom pirmą sykį,
Aš vėl matau tą sodą,
Kur man ir Martai pasirodei.

FAUSTAS

nekantraudamas

Eime greičiau!

MARGARITA

Ak, dar palauki,
Jauku tenai, kur mylimasis laukia.

Glaudžiasi prie jo

FAUSTAS

Greičiau!

Jei nusileisiu tau, tai

Mums teks labai apgailestauti.

MARGARITA

Tu negali net pabučiuot manęs, brangus?

Juk laiko teprabėgo tiek mažai,

O tu jau bučinio saldumą pamiršai?

Man prisiliesti prie tavęs baugu...

O juk anksčiau – tik vienas žvilgsnis, vienas žodis –

Ir, rodės, prasiverdavo dangus,

Užimdavo man kvapą pabučiuotai...

Bučiuok mane!

Arba bučiuosiu aš!

Apkabina jį

O varge! Kokios tavo lūpos

Šaltos!

Kur meilė tavo

Išgaravo?

Kas čia kaltas?

Nusigręžia nuo jo

FAUSTAS

Greičiau, mieloji, paskubam ištrūkt,
O ten jau laukia tūkstančiai aistrų.
Sek iš paskos! Tik to prašau, gerai?

MARGARITA

atsisukdama į jį

Nejau čia tu? Argi čia tu tikrai?

FAUSTAS

Tai aš! Eime!

MARGARITA

Ir tu mane vaduoji iš grandinių,
Tu vėl mane glaudi apsikabinęs?
Tu nesišalini manęs – ar tai ne keista? –
Nejaugi nejauti, ką tu rengies išlaisvint?

FAUSTAS

Nakties tamsa jau sklaidosi. Greičiau!

MARGARITA

Aš savo mamą pražudžiau.
Aš savo kūdikį nuskandinau.
Argi ne man jis buvo gimęs ir ne tau?
Ir tau. – Tu čia. Tu čia tikrai esi?
Paduok man ranką. Tai ne kliesdys?
Kokia miela ranka. Bet ji sudrėkus.
Greičiau nuplauk ją!

Jaučiu ant tavo rankų kraują.
O Dieve! Ką tu padarei, žiūrėki!
Atgal į makštį kardą!
Tau kalbu.

FAUSTAS

Kas jau praėjo – judinti neverta.
Tu pražudysi mus abu.

MARGARITA

O ne, tu privalai nemirti,
Aš noriu darbą tau paskirti:
Vos tiktai rytas prasiskleis,
Tu pasirūpinsi kapais;
Mamai – geriausioji vieta,
O broliui – visiškai greta,
Man – atokiau, kiek nuošaly,
Tačiau nuo jų ne per toli;
Dukrelę man prie dešinės
Krūties padėk – kas dar galės
Gulėt greta ir švelniai glaustis, –
Ak, koks saldus tai buvo jausmas
Prispaust brangiausią prie šalies! –
Bet to daugiau patirt nelemta.
Kažkas tavęs man liepia vengti,
Baugu tavęs net prisiliest,
Tačiau tai tu, ir žvilgsnis kaip tada šviesus.

FAUSTAS

Eime, mieloji, taip, tai aš esu.

MARGARITA

O kur?

FAUSTAS

Į laisvę.

MARGARITA

Ten – kapai,

Ten – dvelkiantys mirties kvapai

Virš amžinos ramybės guolio.

Ten – ir toliau nė žingsnio. Kurgi tu?

Tu nueini? Ar aš galiu kartu?

FAUSTAS

Visi keliai laisvi, tik reikia panorėti.

MARGARITA

Kelių nebėr. Ko lieka man tikėtis?

Kur aš pabėgsiu? Jie visur seks įkandin.

Kaip menka būti elgeta, kuris

Tik sąžinę nešvarią teturįs

Pasauly bastosi ir slapstos nuo žmogaus

Ir laukia, kol jį pagaliau sugaus!

FAUSTAS

Tada lieku aš su tavim.

MARGARITA

Greičiau! Skubėti reikia!
Išgelbėk vargšą savo vaiką!
Aukštyn palei upokšni,
Takeliu,
Per mišką tiesiai,
Ten lieptelis,
Kairėn, ten aptvaras,
Štai tvenkinys.
Griebk jį greičiau,
Dar kapanojas jis!
Dar laikosi kažkiek!
Griebk jį! Griebk jį!

FAUSTAS

Atsitokėk!
Tik v i e n a s žingsnis – ir laisva.

MARGARITA

O dar toliau – ten, ties kalva,
Ten sėdi ant akmens mama,
Net kūną varsto šiurpuliai!
Ten sėdi ant akmens mama,
Nulenkus galvą nebyliai,
Ji nepamoja, nepakviečia, ji užminga,
Ji amžiams miega, mūsų užmigdyta,
Kad mūsų džiaugsmui niekad netrukdytų.
Kur jie dabar, anie laikai laimingi?

FAUSTAS

Jeigu geruoju negaliu išmelsti,
Turėsiu prievarta tave ištraukt.

MARGARITA

Neliesk manęs! Nedrįsk jėga priversti!
Šalin rankas, aš tuoj pradėsiu šaukt!
Lig šiol buvau tau nuolanki per daug.

FAUSTAS

Diena jau aušta. Mylimoji!

MARGARITA

Diena! O taip! Mirties diena čia pat!
Vestuvėms ji turėjo būt skirta!
Neprasitark, kad pas mane tu jau buvai.
Nebėr vainiko.
Viskas jau įvyko.
Ir nors ne šokyje,
Bet mes dar susitiksim būtinai.
Minia skardena, jos riksmas garsėja,
Aikštė ir gatvės apie ją
Pilna žmonių, gaudimas minioje,
Varpai paskelbia nuosprendį teisėjų.
Suveržia man rankas ir staugiant miniai
Mane prie ešafoto tempia.
Ir kardo ašmenys plieniniai
Sužvilga budeliui pakėlus ranką.
Kapų tyla virš žemės tvyro!

FAUSTAS

Geriau negimęs būčiau niekadęs!

MEFISTOFELIS

pasirodęs tarpdury

Greičiau! Abudu neišvengsite bėdos!
Kiek galit žaist, mėgindami kantrybę,
Mano žirgai jau pakinkyti trypia.
Diena visai prašvitus.

MARGARITA

Kas ten išniro iš po žemių? Šitas?
Tai jis! Jis! Gink iš čia jį veikiai!
Ko jam šitoj šventykloj reikia?
Manęs!

FAUSTAS

Tu privalai gyventi! Tu gyvensi!

MARGARITA

Tai Dievo teismas! Tegu jis ir teisia.

MEFISTOFELIS

Faustui

Ateik! Arba paliksiu jus abu.

MARGARITA

Aš tavo, Tėve! Gailestingas būk!
O, angelai! Šventa minia
Apsupkit ir apginkite mane!
Heinrichai! Man tavęs baisu!

MEFISTOFELIS

Ji pasmerkta!

BALSAS

iš aukštybių

Išgelbėta!

MEFISTOFELIS

Faustui

Greičiau! Aš čia esu!

Dingsta su Faustu

BALSAS

iš apačios, tylantis

Heinrichai! Heinrichai!